Republiški odbor sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije je imel minuli teden plenarno sejo.

V razpravi o resolucijah za 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije so se pogovarjali predvsem o delu samoupravne interesne skupnosti železniškega in luškega prometa. Ugotovili so, da so izvedli formalno organizacijo te samoupravne skupnosti, niso pa še uspeli uresničiti odnosov v taki meri, kot jih sporazum predvideva. Člani plenuma so sodili, da je treba v delo interesne skupnosti aktivneje vključiti vse dejavnike, ki lahko vplivajo, da bi se le-ta hitreje in predvsem bolj kvalitetno razvijala. Poudarili so, da bi morala predvsem zveza sindikatov bolj sodelovati pri delu te samoupravne interesne skupnosti, prav tako pa tudi Gospodarska zbornica Slovenije.

Plenarna seja je prav tako ugodno ocenila dosedanje priprave za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti PTT prometa, ki je že v zaključni fazi. Obravnavali so še osnutek samoupravnega sporazuma za cestni transport in cestno gospodarstvo.

Na plenarni seji so izvolili tudi dva delegata v nov republiški svet Zveze sindikatov Slovenije: to sta Breda Vencelj, PTT mehanik iz Nove Gorice in Jože Marcius, sprevodnik železniške postaje Maribor.

Foto: A. AGNIČ

DELAVSKA ENOTNOST

26. X. 1974 – ŠT. 42 – L. XXXI

LJUBLJANA POŠILJA NA CELJSKI KONGRES 78 DELEGATOV

ČLANSTVO JE BILO KRITIČNO

Danes se lahko zavedamo, kakšne vrednosti je bil sklep o ustanovitvi občinskih svetov zveze sindikatov v ljubljanskih občinah in kako veliko delo je bilo opravljeno za približanje sindikata osnovnim organizacijam v TOZD, je dejal pred dnevi predsednik mestnega sveta ZS Ljubljane. Venčeslav Verbec. To misel je povezal z ugotovitvijo, da se iz predkongresnih razprav jasno kaže, da delavci hočejo razreševati družbena in gospodarska vprašanja na samoupravnih temeljih ter tako odločilno vplivati na svoj družbeni, materialni in socialni položaj.

Ko je pred dnevi mestni sindikalni svet razpravljal o tem, kako poteka predkongresna razprava v osnovnih organizacijah, je že uvodna predsednikova informacija razkrila tehtnost vprašanj, ki so jih ljubljanski delavci zelo pogosto navajali. In katera so ta vprašanja?

Zavzemali so se za takojšnje uresničevanje sklepov CK ZKJ in CK ZKS v zvezi z gospodarsko stabilizacijo; za temeljito presojo vseh oblik porabe, proizvodno, osebno, skupno in splošno, za njihovo uskladitev z realnimi možnostmi; zaradi boljših delovnih učinkov so se zavzemali za boljšo organizacijo dela, za večje izkoriščanje zmogljivosti dela, znanja, dosež-

Nadaljevanje na 6. strani

Konec minulega tedna so bile v Hercegnovem VI. športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije, na katerih je sodelovalo blizu 400 najboljših športnikov iz vseh republik. Igre so organizatorji popestrili tudi s „proizvodnim tekmovanjem", na katerem so se pomerili predstavniki jugoslovanskih gradbenih podjetij v opravljanju osnovnih gradbenih veščin (na našem posnetku). V športnem delu iger so se letos najbolje odrezali predstavniki Slovenije, ki so nabrali v skupni uvrstitvi največ točk, medtem ko so s „proizvodnega tekmovanja" odnesli lovoriko hrvaški gradbinci. Prihodnje, to je VII. športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije, bodo v Celju, organizacijo srečanja na najvišji ravni pa so prevzeli športniki Ingrada. – (Foto: A. Ulaga)

● DELAVCI O 8. KONGRESU ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

V akciji sodelujejo skoraj vsi člani

2911 naključno izbranih delavcev iz vseh panog slovenskega gospodarstva je 14. in 15. oktobra odgovarjalo na anketo, ki jo je izvedel Raziskovalni center za samoupravljanje pri republiškem svetu ZSS. Vzorec delavcev, ki so jih anketirali, je izračunan tako, da je zbrane rezultate mogoče posploševati za vse v gospodarstvu zaposlene delavce

PREDKONGRESNA INFORMATIVNA DEJAVNOST JE BILA USPEŠNA

V prvem delu našega vprašalnika smo vprašali člane sindikata o seznanjenosti z osnutki sklepov 8. kongresa ZSS, o možnostih vplivanja na sooblikovanje sklepov ter na njihovo dopolnjevanje. Še posebej pa nas je zanimalo, kako in v kakšnih oblikah so se člani sindikata seznanili z osnutki sklepov.

Z osnutki sklepov je vsaj deloma seznanjenih 41 % članstva, medtem ko 50 % članstva z osnutki sklepov ni seznanjenih, preostalih 9 % pa se ni opredelilo. Kaj nam ta podatek pove? Menimo, da bi stopnja informiranosti lahko bila višja in si višjo tudi želimo (še posebej, ker so v tem odgovoru upoštevani tudi tisti, ki so le deloma seznanjeni z osnutki sklepov). Vendar! Upoštevajmo realnost in možnosti informiranja v TOZD in ovrednotimo problem družbenopolitično realno. V tem primeru si je potrebno zastaviti vprašanje: „Ali so bili delavci pri nas o kateremkoli pomembnejšem sindikalnem kongresu ali zboru tako množično seznanjeni kot tokrat za kongres ZSS? " Trdimo, da večje angažiranosti in aktivnosti sindikalnih organov pri obveščanju članov, ki se izraža tudi v visoki stopnji seznanjenosti, pri nas še ni bilo. Upoštevati je treba, da nismo idealna družba in je iluzorno misliti, da bomo popolne uspehe lahko dosegli čez noč. Poleg tega so tudi v naši samoupravni družbi ljudje, ki a priori ne kažejo nikakršnega interesa za dogajanja v družbi in v svoji delovni organizaciji, ali pa celo zavestno „ne žele" vedeti ničesar o sindikatu. Pa še na nekaj je treba opozoriti. Anketa je bila izvedena mesec dni pred kongresom, ko se vsi še niso seznanili z osnutki sklepov 8. kongresa ZSS in bodo to v obdobju do kongresa še storili. Vemo namreč, da sta bili do izvedbe ankete opravljeni le dve tretjini napovedanih sestankov. To seveda ni opravičilo za sindikalne organe in organizacije, da puste dogajanja stihiji. Sindikat se danes bolj kot kdajkoli poprej ukvarja s konkretnimi življenjskimi problemi delavcev in zato je potrebno in predvsem možno zbuditi še večji interes pri veliki večini sindikalnega članstva.

S tem pa smo že pri naslednjem vprašanju. Kako zbuditi interes pri članstvu oziroma kako obveščati, da bodo informacije učinkovite? Dobljeni rezultati so vsekakor zanimivi. **Izkazalo se je namreč, da so najbolj popolno obveščeni tisti člani sindikata, ki so se seznanili z osnutki sklepov 8. kongresa ZSS na članskem sestanku.** To ni nova ugotovitev, pomeni pa znova, da so medosebni kontakti, razgovori, debate, boj mnenj, ki so osnova sestankov, tiste oblike, ki tudi vsebinsko bogate seznanjenost naših delavcev. Izkazalo se je, tudi, da so tisti, ki se sestanka niso udeležili, slabo obveščeni o osnutkih sklepov 8. kongresa ZSS. Žal v naši raziskavi nismo mogli raziskovati tudi kvalitete sestankov. Slabo organiziran sestanek, slabo vodenje sestanka, neprimeren čas in nezaključena tematika lahko prinese več nezaželenih kot želenih učinkov. To tudi ponazarja grafični prikaz A.

Nadaljevanje na 2. strani

● DELAVCI O 8. KONGRESU ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

V akciji sodelujejo skoraj vsi člani

Nadaljevanje s 1. strani

Pomembno vlogo je pri seznanjenosti z osnutki sklepov 8. kongresa ZSS imela tudi Delavska enotnost. Visok odstotek vseh anketiranih trdi, da so prebrali predloge v prilogi Delavske enotnosti, vendar pa učinek in popolnost teh informacij še zdaleč ni tako velik kot pri seznanjenosti na sestanku. Resnici na ljubo je treba povedati, da so marsikateri sklepi bliže abstraktnemu modrovanju kot konkretni opredelitvi. Na sestanku je namreč mogoče elemente abstraktnega sproti pojasniti, Delavska enotnost pa kot časopis to stori teže, čeprav tudi to ni izključeno. Druga sredstva obveščanja – radio, televizija in drugi časopisi – pa v primerjavi s sestankom in prilogo Delavske enotnosti na seznanjenost niso odločilneje vplivali.

V nadaljevanju ankete smo ugotovili, da dve tretjini delavcev trdi, da niso imeli možnosti vplivati na sklepe 8. kongresa ZSS. In kateri del sindikalnega članstva je najbolj kritičen do možnosti, ki so mu bile dane pri sooblikovanju sklepov? To skupino predstavljajo pretežno kvalificirani in visokokvalificirani delavci. Rezultati po našem mnenju niso razveseljivi. Že večkrat smo namreč v naših raziskavah poudarjali, da so to tisti delavci, na katerih mora v veliki meri sloneti politika in angažiranost sindikatov. Zato je nerazumljivo, da je njihov odnos do tega problema izražen kot negativna tendenca. Vsekakor je v bodoče potrebno težiti k ustvarjanju pogojev, v katerih bo večinska populacija kvalificiranih delavcev dobila „več besede“.

In končno, želeli smo slišati mnenja članstva o dejanskem vplivu na politiko sindikata, kar se navezuje na poprejšna vprašanja. Večinsko mnenje se je izoblikovalo pri odgovoru: „Večji vpliv članstva na dejavnost in politiko sindikata bomo uresničili s sestavo sindikalnih organov, v katerih bo enak delež mladine, žensk in delavcev, kot jih je v sindikatu.“ Pariteta je torej tisto načelo, ki bo zagotavljalo, po mnenju anketiranih, zastopanje interesov vseh zaposlenih. Ker menijo to dejansko v večini prav delavci, ki so bili o možnosti vpliva na sklepe 8. kongresa ZSS najbolj kritični (KV in VKV), je to obenem tudi odgovor na vprašanje, kako ta problem rešiti v praksi.

POZORNOST DELAVCEV VELJA OSNOVNI ORGANIZACIJI

S sklepom o sprejemu in razglasitvi statutarnega dogovora, ki ga je objavil RS ZSS, je bil vsem osnovnim organizacijam tretjini osnovnih organizacij sindikata, v katerih sta več kot dve tretjini skupnega števila članov sindikata v SRS.

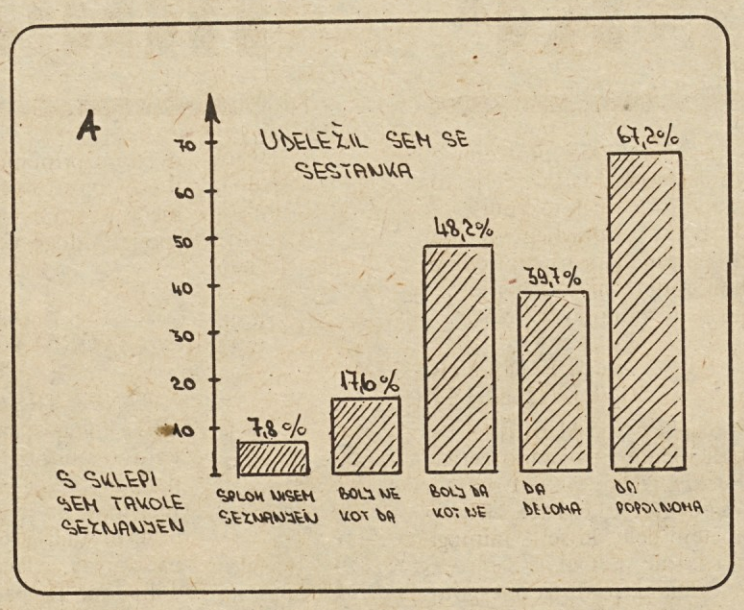

sindikata predlagan v razpravo ter odločitev sprejem besedila statutarnega dogovora. Odločitev o sprejemu predloženega besedila naj bi sprejele na članskih sestankih najpozneje do 21. oktobra letos. Sprejeto besedilo bo razglasil 8. kongres ZSS, če se bosta zanj izrekli več kot dve

„Statutarni dogovor sprejemajo“:	% odgovorov
– osnovne organizacije sindikata	46,0
– ,občinske organizacije sindikata	15,4
– kdo drug	2,0
– ne vem, brez odgovora	36,6
Skupaj	100,00

Iz odgovorov je razvidno, da je seznanjenost z vprašanjem le delna in da je precej delavcev tudi napačno informiranih o tem, kdo sprejema statutarni dogovor. Seznanjenost z vprašanjem je odvisna od vrste delovnega mesta in izobrazbe. Tako je med neposrednimi proizvajalci takih, ki vedo, da statutarni dogovor sprejema osnovna

Da bi ugotovili, kolikšna je seznanjenost s sklepom o sprejemu in razglasitvi statutarnega dogovora oziroma s tem, da sprejemajo statutarni dogovor osnovne organizacije sindikata, smo delavcem zastavili vprašanje:

organizacija sindikata, 41 %, med vodilnimi pa 55 %. Iz grafičnega prikaza B je razvidno, kako narašča seznanjenost z večanjem izobrazbe.

Da bi ugotovili, ali so in v kolikšni meri so seznanjeni z bistvenimi novostmi statutarnega dogovora, ki izhajajo iz sklepov 4. konference ZSS, iz nove družbene vloge sindikata, kot je opredeljuje ustava in sklepov X. kongresa ZKJ ter VII. kongresa ZKS, smo delavce vprašali:

Kako ocenjujete novosti, ki jih vsebuje statutarni dogovor sindikatov in zveze sindikatov v primerjavi z dosedanjo statutarno ureditvijo?

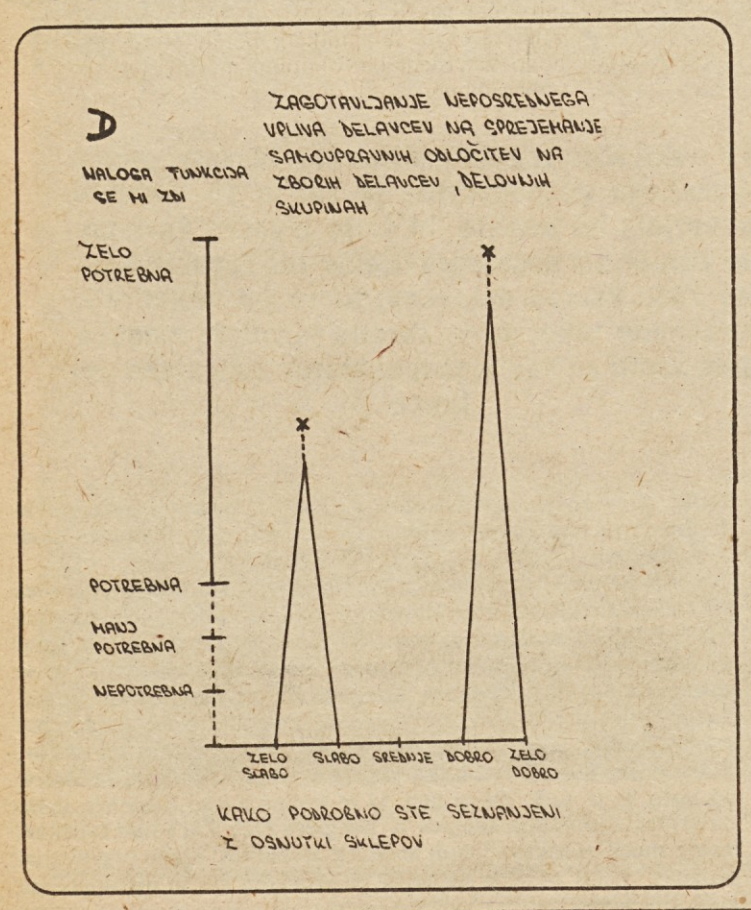

Najmanj znana novost je, da posamezen sindikat nima svojega posebnega statuta. To dokazuje med drugim tudi, da se posamezen sindikat v zavesti ljudi še ni uspel utrditi. Za najbolj bistvene novosti pa imajo delavci uresničevanje nove, z ustavo določene družbene vloge sindikata in delegatski sistem. Podrobnejša analiza odgovorov kaže, da imajo omenjene novosti za bistvene zlasti bolj izobraženi in vodilni delavci, medtem ko so za manj izobražene oz. delavce v proizvodnji bistvenega pomena predvsem tiste novosti, ki neposredno zadevajo osnovno organizacijo sindikata in v katero so v največji meri usmerjena njihova pričakovanja pri razreševanju njihovih specifičnih problemov.

Te novosti so:

– da je osnovna organizacija sindikata temelj celotne sindikalne organizacije;

– da se osnovne organizacije sindikata povezujejo v krajevnih skupnostih.

Po novem bodo delavci v SR Sloveniji organizirani v 19 sindikatih. Da bi ugotovili seznanjenost s to novostjo, smo jih vprašali: „Koliko bo sindikatov v SR Sloveniji po novem statutarnem dogovoru?“

	% odgovorov
šest	6,3
štiri	5,2
devetnajst	12,1
ne vem; brez odgovora	76,4
Skupaj	100,0

Odgovori se glede na delovno mesto in izobrazbo ne razlikujejo toliko, da bi lahko o katerikoli skupini delavcev rekli, da

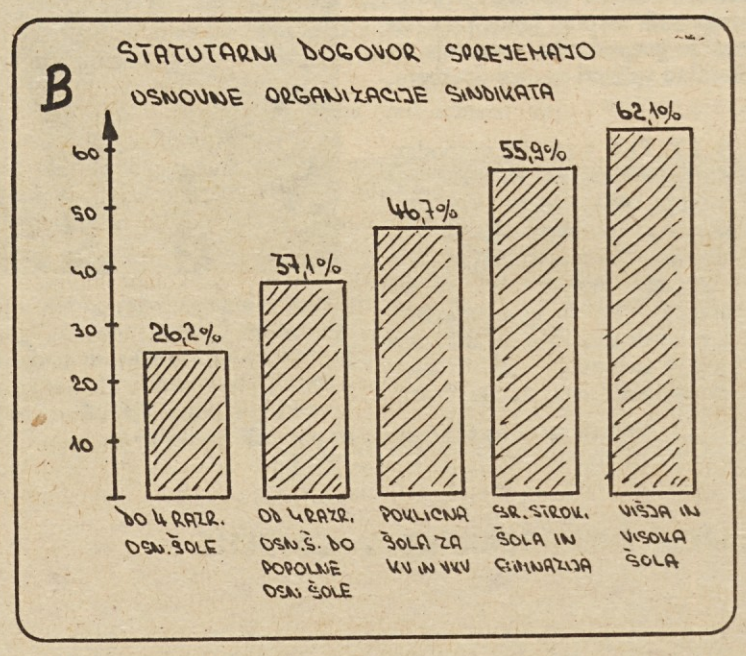

Našteli smo nekaj bistvenih novosti, in to:	Število anketiranih, ki so dali pozitivne odgovore = 100 bistvena novost	ni bistvena novost	% odgovorov Skupno število anketiranih = 100 % ne vem
– osnovna organizacija sindikata je temelj celotne sindikalne organizacije	56,2	43,7	21,3
– delegatski sistem	71,4	28,6	21,0
– nova razmerja med sindikati in zvezo sindikatov	59,1	40,9	28,5
– povezovanje osnovnih organizacij sindikata v krajevnih skupnostih	65,2	34,9	25,9
– posamični sindikati nimajo svojih posebnih statutov	44,7	55,3	40,2
– uresničevanje nove, z ustavo določene družbene vloge sindikata	75,4	24,6	26,2

Za osnutke sklepov, ki so jih, kot kaže, podrobneje obravnavali v predkongresnih razpravah, se je izkazalo, da so jih delavci, ki so bili s problematiko podrobneje seznanjeni, ocenili ugodneje kot drugi. Pri sklepih, ki so jih v predkongresnih razpravah obravnavali površno, nismo zasledili razlik med bolj in manj obveščenimi delavci. Za primer vzemimo dve nalogi iz osnutkov sklepov (glej grafična prikaza C in D):

Rezultati bržčas dovoljujejo sklep, da se v razpravah šele oblikuje stališče, odnos delavcev do bistva, ki ga vsebuje sklep. Zelo verjetno je torej, da v predkongresnih razpravah in sestankih niso enako podrobno obravnavali vseh sklepov, sicer bi v primeru zahteve po brezplačnih šolskih potrebščinah

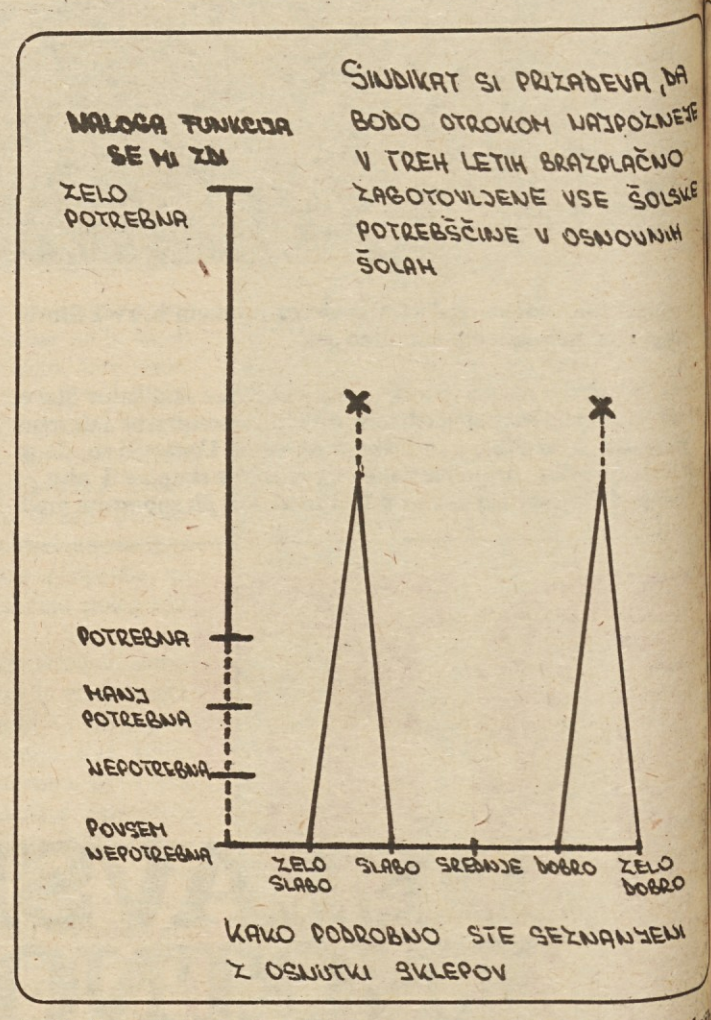

kaj bolj ve, da bo svoje posebne interese uresničevala v enem od devetnajstih sindikatov, ustanovljenih za posamezno dejavnost oziroma skupino sorodnih dejavnosti. To novost bodo morali delavci, kot rečeno, šele sprejeti.

OCENE OSNUTKOV SKLEPOV 8. KONGRESA ZSS

V anketi so bili delavcem predloženi tudi osnutki sklepov. Iz vsakega osnutka sklepa smo izluščili nekaj osrednjih misli (to so bodoče naloge in funkcije sindikata), delavci pa so ocenjevali, kako potrebno se jim zdi, da se sindikat ukvarja prav s tem.

Osrednja ugotovitev je, da so delavci nasploh zelo ugodno ocenili predlagane sklepe. Marsikdo med anketiranimi se je s temi materiali seznanil že na sestankih osnovne organizacije sindikata ali prek priloge Delavske enotnosti, mnogi pa so premišljevali in tehtali ob izpolnjevanju ankete.

morali zaslediti razlike v st liščih vsaj med delavci, ki imaj otroke, in tistimi, ki jih nimaj ali pa med delavci z nizkim osebnimi dohodki in tistimi visokimi. To še zlasti tedaj, predpostavljamo, da se delav zavedajo, da omenjena „bre plačnost“ temelji na prispevk iz bruto osebnih dohodkov ni zagotovljena iz neke držav blagajne.

Med predloženimi osnutki sklepe 8. kongresa ZSS so p stavili delavci v gospodarstvu ospredje naslednje:

– udeležba sindikata p opredelitvi „življenjskega min muma“, ki naj delavcu in dru žini zagotavlja zadovoljevanj vsaj minimuma življenjskih p treb;

– soodgovornost sindikat da se v načrtih za dograditev stanovanj opredeli, kako in kd naj jih dobijo delavci, ki jih p trebujejo;

– spremljanje samoupravn sprejetih meril za delitev osebn nih dohodkov in začenjanje p stopkov proti tistim, ki se dog vorjenega izvajanja ne držijo;

– prizadevanja, da bod otrokom najpozneje v treh letih brezplačno zagotovljene p trebščine, potrebne v osnovn šoli;

– zagotavljanje neposred nega vpliva delavcev na sprej manje samoupravnih določil n zborih delavcev in zagotavljanj vpliva prek svojih delegatov;

– ,oblikovanje stališč o naj nižjih osebnih dohodkih in obli kovanje odnosa do najvišjih te

– uresničevanje pravic i enakopravnost Slovencev v so sednjih državah.

Raziskava je nesporno pok zala, da je vrednost in pomen 8 kongresa prav v predkongres dejavnosti in v razpravah s čla ni, saj se sklepi, ki vsebujejo bistvu naloge sindikata, v te razpravah konkretizirajo, hkra s tem pa dobivajo v zavesti de lavcev svojo vrednost. Na osnovi zbranih rezultatov je mogoče predpostavljati, da bo 8. kongres ZSS le zaključni del obsežne akcije, v kateri sodelu jejo skoraj vsi člani. Zato je to liko pomembneje, kako po drobna in natančna je razprava o kongresnem materialu – za to pa je ostalo do 8. kongresa ven darle še dovolj časa.

S. MICKI

ILIJA GLOBAČNIK
NADA MIKIČ-BULC

OKROGLA MIZA O PRODUKTIVNOSTI DELA, DOHODKOVNIH VPRAŠANJIH IN NALOGAH SINDIKATA NA PODROČJU PLANIRANJA IN DRUŽBENOEKONOMSKEGA SISTEMA

Zavzetost za jasne in akcijske odločitve

V pripravah na VIII. kongres slovenskih sindikatov sta Center za samoupravno sporazumevanje o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov ter sektor za ekonomsko in socialno politiko pri RS ZSS minuli torek pripravila v Ljubljani razgovor za okroglo mizo o osnutkih listih kongresnih sklepov, ki govore o produktivnosti dela in dohodku, samoupravnih odnosih pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke ter o nalogah sindikatov na področju planiranja in družbenoekonomskega sistema.

Razgovor, v katerem so sodelovali „praktiki" iz najrazličnejših delovnih organizacij in ustanov, je opozoril, da so osnutki navedenih sklepov v osnovi dobro zasnovani, da pa jih bo treba skrbneje oblikovati in v nekaterih primerih tudi metodološko drugače razporediti, da bi postali konkretnejši, akcijski in vsebinsko tako jasni, da ne bi dopuščali nobenih dvoumnih razlag. Ker so udeleženci razgovora osnutke sklepov v bistvu ocenili kot sprejemljive, v nadaljevanju našega prispevka povzemamo le tiste njihove misli, s katerimi so skušali prispevati k dopolnjevanju predlogov kongresnih sklepov v smislu, kot smo omenili.

V razgovoru za okroglo mizo pa so sodelovali: Marijan EKART (republiški sekretariat za finance), Boža GORIŠEK (Zavod za cene SRS), Pavle GMAJNER (Zavod SRS za planiranje), Danica JURKOVIČ (Zavod SR Slovenije za produktivnost dela), Franc MARKOVIČ (Šolski center TAM Maribor), Boštjan PIRC (RTV Ljubljana), Stjepan ŠAUBERT in Majda KOGOJ-BUDA (Center RS ZSS za samoupravno sporazumevanje o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke), Janez TRŽAN (sekretar RS ZSS za ekonomsko in socialno politiko) in Jurij ZAVEC (IMP Ljubljana).

KONKRETNA, AKCIJSKA IN USKLAJENA IZHODIŠČA

DANICA JURKOVIČ: Delovno gradivo za kongres jugoslovanskih sindikatov izrecno poudarja pomen skupnih dogovorov, ki naj bi jih – glede vprašanj s področij, ki jih obravnavamo za to okroglo mizo – v Jugoslaviji sprejali enotno. Razen tega so zvezni dokumenti, saj govore tudi o pridobivanju in ne le o razporejanju dohodka. Zagovarjajo skratka stališče, naj bi s takim načinom obravnavanja tega vprašanja tako delavce kot njihove osnovne sindikalne organizacije aktivno vključili v dogovarjanje o urejanju vseh pogojev gospodarjenja, torej tudi primarne delitve dohodka, cen itd. Gradivo slovenski kongres pa, za razliko, govori le o razporejanju dohodka. Kako je s tem?

STJEPAN ŠAUBERT: Če govorimo o razporejanju dohodka, govorimo o posledicah nekega načina gospodarjenja in torej vsaj posredno tudi o pogojih gospodarjenja. Sicer bi poudaril, da je delno gradivo za zvezni kongres pisano zelo intenzivno, medtem ko gradivo za slovenski kongres skuša biti kar najbolj konkretno. Zavzemamo se za to, da bi bilo podobno pripravljeno tudi gradivo za VII. kongres ZSJ. Mislim, da je že bil dosežen velik korak naprej v teh prizadevanjih, saj smo se dogovorili o dveh skupinah vprašanj. Najprej o tem, da ne iščemo in da ne bomo iskali enotne jugoslovanske formule za pridobivanje in razporejanje dohodka. Drugič pa gre za to, naj bi pri oblikovanju politike dohodkovnih odnosov izhajali iz celovitega dohodka in ne le z nekaterih kategorij tega dohodka.

BOŠTJAN PIRC: Besedilo statutarnega dogovora je, na splošno vzeto, dosti bolj konkretno in „sprejemljivo" kot so sklepi, ki naj bi jih kongres sprejel. Morda imam tak vtis zaradi tega, ker od povsod prihajajo opozorila, da se moramo bolj zavzemati za višjo produktivnost, ukrepati proti inflaciji in podobno. Čeprav pa je tak vtis morda nekoliko napačen, sem trdno prepričan, da morajo sklepi VIII. kongresa veliko bolj akcijski, kot osnutki pa tudi napisani morajo biti v bolj razumljivem jeziku. To je pogoj, da bi delavci želeli, da bodo imeli več, če bodo več in bolje delali, če bodo odnosi v gospodarstvu urejeni bolje, kot so zdaj.

PREVEČ O DELITVI, PREMALO O USTVARJANJU

BOŠTJAN PIRC: Omenil bi še tista poglavja iz osnutka sklepov, ki govore o produktivnosti. Ta nedvomno pomenijo izhodišče delitve dohodka. Če pa je tako, naj bi sklepi tudi konkretneje nakazali smer, kako dosegati večjo produktivnost in katera so tista področja, ki naj jih sindikati še posebej obravnavajo z vso pozornostjo, da bi pripomogli k uresničitvi skupnega cilja: ustvarjati kar največ ob najmanjših stroških, da bi potem lahko tudi več delili za osebne in skupne potrebe delavcev.

MARIJAN EKART: Če kaj, morajo sindikati soustvarjati pogoje za to, da bi sedanjo vsebino družbenoekonomskih odnosov zamenjali z novo, takšno, kot jo predpisuje ustava. Glede tega moram reči, da dokumenti, ki jih obravnavamo, precej „bolehajo". Veliko govora je o elementih delitve, temelječe na nečem, kar je ali naj bi bilo dano, premalo pa so poudarjeni elementi ustvarjanja dohodka. Ne delitev, ampak ustvarjanje dohodka bi moralo pomeniti temeljno smer vseh naših razmišljanj, obenem pa tudi edino pot, po kateri lahko celotno našo družbeno osnovo dvignemo na višjo raven.

Ko govorim o tem, še posebej mislim na zavzetost sindikatov za spodbujanje inovacijske dejavnosti, da bi tudi po tej poti vplivali na večjo storilnost in na boljše uspehe v naših delovnih skupnostih. Izkušnje kažejo, da smo znali ljudi aktivirati v političnem pomenu besede, da imamo vse več zavzetih samoupravljavcev. Če bomo zdaj znali ustvariti v naši družbi tudi ozračje, ki bo moralno in materialno spodbujalo ustvarjalnost, bomo nedvomno ugotovili, da je pri nas zelo veliko ljudi, ki so sposobni prispevati k boljšim rezultatom. K takemu razpoloženju nedvomno lahko pripomoremo s tem, da bomo v delitvi po delu znali ceniti tudi tovrstne delovne dosežke in če bo sčasoma politika delitve osebnega dohodka v osnovi uveljavila načelo, da je delovni napor in na tej osnovi zaslužek v bistvu osredotočen na 8 ur dela na delovni dan.

JURIJ ZAVEC: Res je! V sklepih veliko premalo poudarjamo prizadevanja, katerih rezultat naj bo višja produktivnost dela. To vprašanje ni pomembno le s stališča razreševanja trenutnih problemov, ampak še toliko bolj, če nanj gledamo s stališča prihodnjega razvoja naše družbe.

PAVLE GMAJNER: Tudi jaz sodim, da sklepi premalo poudarjajo pomen produktivnosti na rast družbenega proizvoda in da v tem primeru, kot je bilo že povedano, podcenjujemo možnosti, ki jih še imamo na področju inovacijskegdela vseh vrst.

BRUTO OSEBNI DOHODKI SO VSEBINSKA, NE PA TEHNIČNA SPREMEMBA

STJEPAN ŠAUBERT: V sindikatih se zavzemamo, da bi v samoupravnih sporazumih in drugih dogovorih uveljavljali spremembe in dopolnitve, ki bodo upoštevale prehod od neto osebnih na sistem bruto osebnih dohodkov, iz katerih delavci skladno z dogovorjeno politiko združujejo sredstva za zadovoljevanje svojih skupnih in splošnih potreb. Ali lahko ta naš sklep oblikujemo bolj konkretno?

MARIJAN EKART: Sindikalni kongres bo nedvomno primerna priložnost za oceno o tem, koliko smo tudi v praksi napredovali pri uresničevanju ustavnih načel o dohodku. Ne bom ponavljal, kaj piše v ustavi. Mislim pa, da je še vse preveč razširjeno mnenje, da prehod na sistem bruto osebnih dohodkov pomeni le spremenjeno tehniko obračuna, ne pa korenite spremembe v družbenoekonomskih odnosih. Zato moramo v ljudeh utrjevati zavest, da glede na novo ustavo nastopajo v bistveno drugačnem odnosu kot poprej, kajti sicer bomo še naprej imeli novo obliko, ohranjali pa v njej staro vsebino. Konkretna naloga naj torej bo, da vse dokumente, od skupščinskih do zadnjega pravilnika in pisanja v sredstvih javnega obveščanja, prilagodimo novim ustavnim odnosom ne le formalno, ampak tudi vsebinsko. Osebno menim, da so glede tega potrebni tudi nekateri sistemski ukrepi. Če smo ob prehodu od starega na novi dinar znali določiti rok, do kdaj bo to storjeno, je to tembolj potrebno tudi v zvezi z vprašanji, ki jih obravnavamo zdaj.

TEORIJA IN PRAKSA ENAKIH ZASLUŽKOV ZA ENAKO DELO

FRANC MARKOVIČ: V sklepih je rečeno, da bodo sindikati razvijali vlogo tipičnih poklicev oziroma tipičnih delovnih mest, da bodo postala sredstvo, ki naj temeljnim organizacijam združenega dela omogoči primerjalno vrednotenje dela in bolj uspešno uresničevanje načela „za enako delo – enak osebni dohodek". Delam v prosveti in me zanima, kako naj dosežemo ta cilj, ki ga v načelu seveda podpiram?!

MAJDA KOGOJ-BUDA: Že v vsebinski zasnovi za delovanje sindikatov pri dograjevanju sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke v letu 1973 je bilo poudarjeno, naj samoupravni sporazumi vseh dejavnosti vsak po svoji metodi in prilagojeno specifičnim razmeram opredelijo tipične poklice, na tej osnovi pa v indeksih določijo razmerja med njimi. V nadaljnjem usklajevalnem postopku bi za vse istovrstne ali sorodne tipične poklice z regionalnimi družbenimi dogovori določili enake izhodiščne osnove osebnega dohodka. Če pogledamo samoupravne sporazume, kakršni so zdaj, vidimo, da naloga ni bila dosledno opravljena. Prav tako komisije za pripravo regionalnih družbenih dogovorov nekako nočejo, ne morejo ali ne znajo ugrizniti v to jabolko, saj – če dosledno pojmujemo funkcijo teh dogovorov – to pomeni, da se morajo zaplesti v zelo ostre razprave s sila raznoterimi dejavnostmi, ki zdaj delajo in živijo v različnih razmerah. Naj omenim samo skrajno relacijo: banke – šolstvo!

Kako razrešiti problem, o katerem je spregovoril tovariš Markovič, je torej jasno: vsi skupaj moramo težiti k takemu spreminjanju miselnosti, da bomo pripravljeni upoštevati tudi argumente druge strani in na tej podlagi oblikovati kar najbolj enotno metodologijo za urejanje vprašanj, ki jih tudi moramo razreševati v skupnem interesu.

„DRUGA STRAN" ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

STJEPAN ŠAUBERT: V osnutku sklepov je tudi rečeno, da bomo zaradi nestabilnih gospodarskih gibanj v svetu terjali pospešeno delo za opredelitev „košarice življenjskih potrebščin" in pri tem delu, ki se – mimogrede povedano – že pet let ne premakne z mrtve točke, tudi sodelovali z namenom, da bi zagotovili sistemsko ter na rezultatih združenega dela zasnovano doseganje tako ugotovljene spodnje meje delavčevih potreb. Ker je bilo v današnji razpravi že večkrat izrečeno mnenje, da bi morali biti sklepi oblikovani konkretno in nedvoumno, sprašujem, ali je naše stališče takšno, skratka, ali je razumljivo v političnem in ekonomskem pomenu besede ali pa ga je treba dopolniti in kako?

DANICA JURKOVIČ: Pojem „košarica življenjskih potrebščin" zame pomeni delovno metodo, ki naj nam pomaga odgovoriti na vprašanje, koliko je vredno enostavno delo. Vemo pa, da je pri nas delo na splošno nizko vrednoteno. Ker v osnutku 7. sklepa, ki govori o utrjevanju socialne varnosti in obvladovanju socialnih razlik v bistveno drugačni vzročni povezavi tudi omenjamo ta pojem, je zame jasno, da je „vrednost", ki naj jo izraža omenjena košarica, na vsak način postavljena više, kot pa je ali naj bi bila določena z najnižjim osebnim dohodkom. Zavzemanje za opredelitev pojma „košarica življenjskih potrebščin" praktično torej ne pomeni nič drugega kot eno od sredstev v boju za povečanje dohodka, iz katerega bi potem tudi ekonomsko zagotovili materialno pokritje „košarice življenjskih potrebščin".

BOŽA GORIŠEK: Politika cen je eno bistvenih vprašanj pridobivanja dohodka. Moti me, da ga osnutki sklepov obravnavajo le v povezavi s cenami osnovnih življenjskih potrebščin, torej iztrgano iz celotne problematike.

Omenila bi še, da zdaj postopoma prehajamo od preživelega, administrativnega nadzora nad cenami na nov sistem družbenega dogovarjanja o cenah. To zahteva, da se družbeni dejavniki, tudi sindikat, na vseh ravneh organiziranosti vključujejo v proces dogovarjanja. Praksa kaže, da ta proces še ni dovolj inteziven, da zlasti v organizacijah združenega dela sindikat in druge družbenopolitične organizacije premalo vedo, kakšne zahtevke naslavljajo vodstva podjetja na zavod za cene v zvezi z zvišanjem prodajnih cen. Ni tako malo primerov, ko delovnim organizacijam odgovorimo, naj svoje zahtevke ponovno preverijo in naj o njih vsaj obvestijo tudi družbenopolitične organizacije. Vedeti je namreč treba, da vsaka višja cena v končni posledici vpliva na zvišanje cen na drobno in se tako odrazi tudi v indeksu življenjskih stroškov. Kjerkoli so prisluhnili našemu nasvetu, je novi zahtevek terjal nižje zvišanje cen. Torej je razprava v političnih organizacijah nedvomno pripomogla k oblikovanju bolj realne zahteve o zvišanju cene. Rekla bi, da to lahko pomeni pot, po kateri bi dosegli tudi spoštovanje sprejetih dogovorov o cenah.

DOSLEDNI V DELU, TVORNI V USTVARJANJU VZDUŠJA PROTI INFLACIJI

JANEZ TRŠAN: Po sklepih, ki jih bo sprejel VIII. kongres, naj bi se ravnala dejavnost sindikatov v obdobju do naslednjega kongresa, torej v naslednjih štirih letih. Zato soglašam s tovarišem Ekartom, ko je govoril, da je treba prečistiti odnose in tudi v praksi dosledno izpeljati ustavna načela, da delavci odločajo o razporejanju vsega dohodka. To pa med drugim terja, da se tudi v kongresnih sklepih bolj neposredno izrečemo o celovitosti odnosov in povezav med vsemi vprašanji s področja družbenoekonomskega sistema, ne pa da jih, kot denimo, najnižje osebne dohodke obravnavamo iztrgano iz celote.

PAVLE GMAJNER: V kongresnih sklepih bi morala biti bolj poudarjena zavzetost članov sindikata za usklajevanje razvojnih konceptov kot izraz sektorskega in medsektorskega planiranja. Sleherna odločitev pa mora biti podrejena oceni optimalnosti predlaganega projekta z narodnogospodarskega stališča.

DANICA JURKOVIČ: Če govorimo o prizadevanjih za stabilizacijo gospodarskih razmer, moramo vedeti, da lahko storimo največ s tem, če se bomo znali boriti proti inflaciji. Zato mislim, da je treba v sklepih kar najbolj konkretno poudariti prizadevanja za obladovanje inflacije, ker bo to pomenilo najbolj učinkovit boj za stabilizacijo. Skratka, gre za ustvarjanje razpoloženja proti inflaciji, medtem ko zdaj poudarjamo druge naloge.

Boj inflaciji pa bi, po mojem, moral pomeniti tudi bistveni sestavni del prihodnjega družbenega načrtovanja, ki bo učinkovito le pod pogojem, če bo sistemsko raslo iz temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti. Še to: če dandanes najrazličnejšim rezervam pripisujemo značaj instrumenta solidarnosti, bi jih v bodoče morali obravnavati kot instrument gospodarjenja. Tudi za to bi se sindikati morali zavzemati, ko bodo v naslednjem obdobju uresničevali sklepe svojega kongresa.

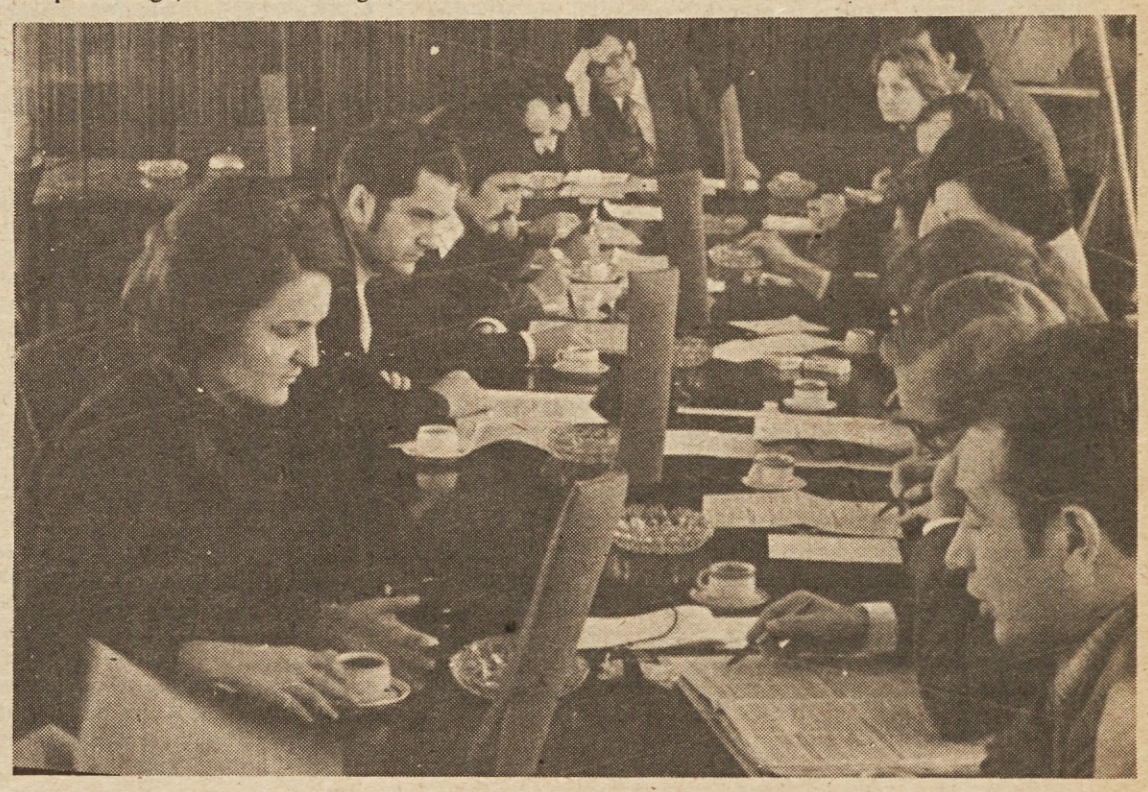

Kakor povsod po Sloveniji so bile številne predkongresne razprave tudi na obeh bregovih Save od revirjev navzdol. Vseh se seveda niti približno nismo mogli udeležiti, bili pa smo na pogovoru v krškem Agrokombinatu, ki je zaradi „narave dela" posvetil pozornost predvsem tistim vprašanjem oziroma tistim delom osnutkov kongresnih dokumentov, ki posredno ali neposredno zadevajo ob kmetijsko problematiko.

Tako smo na primer slišali vprašanje, ki nikakor ni „značilno" samo za Krško ali za kmetijce. Glasilo se je nekako takole: „Zakaj moramo biti kmetijci in živilci skupaj? V istem sindikatu?"

Kaj lahko je bilo razumeti iz vprašanja, da se je porodilo predvsem zaradi izkušenj iz dosedanjega dela in seveda iz bojazni, da tudi v prihodnje ne bo šlo „po starem". Kmetijci so namreč večkrat imeli občutek, da se v njihovem sindikatu govori predvsem o „industrijskih problemih", torej o živilcih, nanje pa pozablja. Nehote, temveč iz povsem preprostega dejstva, da dva ne moreta govoriti hkrati, o povsem različnih stvareh.

Lahko da je taka kritika prestroga, da preveč poudarja samo eno od značilnosti sindikalnega življenja kmetijcev in živilcev v dvoje, vendar je le res, da so take kritike prihajale pravzaprav z obeh strani. Seveda je treba stvari ocenjevati realno in tudi priznati, da ob „decentralizaciji" sindikalne organiziranosti nikakor ne smemo zaiti predaleč. Navsezadnje bi se nam lahko primerilo, da bi kar naenkrat imeli blizu 50 ali celo več sindikatov. Če bi namreč vzeli za edino osnovo „naravo dela" in podobne sestavine.

No, tudi v krškem Agrokombinatu je razprava sama – če je to hotela ali ne – opozorila prav na dejstvo, da živilci in kmetijci še kako sodijo skupaj. Seveda ne samo v sindikatu, temveč tudi v sindikatu! Niti ni treba, da bi bilo razmišljanje pretirano poglobljeno, pa smo že pri nujnosti trdnejše gospodarske in družbenopolitične povezave med kmetijci in živilci. Tudi za njih velja, da je treba napraviti trden in urejen „niz" od proizvodnje

KRŠKO

Kmetijci (kar naprej) o povezovanju

surovine (kmetijskih pridelkov) preko industrije (živilske) do potrošnika. Velikega in majhnega . . .

Preden gremo od tu naprej, naj poudarimo misel, ki smo si jo iz Krškega dobro zapomnili: „Navsezadnje je pa le najbolj pomembno, da bomo lahko znotraj novega kmetijsko živilskega sindikata dobro delali. Če bo šlo za reševanje specifičnih nalog, se bomo pa tako ali tako sestajali v okviru konferenc . . ."

Integracije. Povezave med kmetijstvom in industrijo.

To je bila osnovna tema, ki se je vedno znova pojavljala v predkongresnem pogovoru v krškem Agrokombinatu. Prav zanimivo je bilo poslušati razpravljavce, ki so, ne glede na to, v kakšno plovbo so se spustili, vedno znova pristajali v integracijskih razmišljanjih.

Treba je seveda pripomniti, da kombinatovci iz dosedanjih načinov in oblik sporazumevanja ali samo poskusov za sporazumevanje niso „odnesli" pretirano dobrih izkušenj, tako da njihova razmišljanja zaenkrat pomenijo predvsem opozarjanja, kaj vse bi bilo treba storiti, da bi bilo samoupravno sporazumevanje pošteno in računi znotraj integriranih teles čisti.

„Kmetijstvo je v dokaj težkem položaju," smo slišali, „ker ima praktično že lep čas zamrznjene cene, živilska industrija ima pa bistveno bolj proste roke."

Ne bi bilo prav, če bi bralec dobil vtis, kako so v Krškem govorili samo o odnosu med kmetijstvom in živilsko industrijo. Sploh ne! Veliko poudarjanja je bilo, da se „pesem" sploh ne neha pri industriji, temveč da si tiste prave in harmonične gospodarske povezave brez trgovine sploh ni možno zamišljati. Sicer je treba priznati, da ne gre za prav nikakršna „nova" ali „izvirna" spoznanja, vendar je vsekakor značilno, da kmetijci zaenkrat o takih gospodarskih in proizvodnih ter poslovnih in razvojnih povezavah, v katerih bi se pojavljali kot enakovreden partner in ne nekakšen deseti brat, lahko samo upajoče razmišljajo in se pogovarjajo, kaj prida oprijemljivih vzpodbud pa nimajo.

Prav zato je izzvenela zelo hrabrilno – in seveda naletela na polno podporo – kongresna obljuba sindikata, da bodo dosledno podpirali take integracijske procese, ki ne bodo „šli mimo" ustavnih načel in ki bodo imeli osnovo v volji delavcev v TOZD, da z integracijami dosežejo smotrno združevanje dela in sredstev in boljše družbenoekonomske rezultate ter se bodo zoperstavili vsem težnjam, ki bi pod pretvezo integracij skušale ustvarjati nove centre odtujene ekonomske in družbene moči.

Resnici na ljubo je treba priznati, da se je pogovor v Agrokombinatu spomnil tudi na „povezavo navzdol" in se ni ubadal samo z odnosi med kmetijstvom, industrijo in trgovino. Poudarjeno je bilo, da bodo morala v odnosih med kombinatom in kmeti kooperanti veljati enaka načela in „razumevanje", kot ga kombinat na drugi strani pričakuje od svojih velikih odjemalcev pridelkov, to je industrije in trgovine. Saj je očitno, da ne morejo izboljšani odnosi veljati samo v delu, čeprav dobršnem, neke gospodarske verige, temveč kar lepo za celoto. In seveda ne samo takrat, ko smo se namenili žeti, temveč že prej, med oranjem in setvijo . . .

I. T.

INFORMACIJA – KDO JO DAJE IN KAKO?

Za okroglo mizo o obveščanju in o moči, ki jo zagotavlja obveščenost ● Nekaj tudi o delavski kontroli in interesnih skupnostih

Med predkongresnimi „okroglimi mizami", ki so imele poudarjen namen, koncentrirano svetlobo reflektorjev usmeriti na določeno manjše število načrtovanih kongresnih sklepov, smo naleteli tudi na „republiško", ki seveda to ni bila zato, ker bi bila že vnaprej izbrana za „najpametnejšo" ali bi bila zaradi ravni razprave in poglobljenosti ugotovitev „višja" od tistih, ki so se razvijale znotraj ožjih okvirov te ali one organizacije združenega dela. Ta „republiški" naziv smo ji pritaknili kar mi, ker je imela zelo pester in ne nazadnje tudi posrečen sestav udeležencev. V klubu poslancev so sedli skupaj predstavniki jeseniške železarne, ljubljanske Emone, novomeškega Laboda, celjske gimnazije, kliničnih bolnišnic iz Ljubljane . . .

Vsem vprašanjem, ki so prišla na okroglo mizo, seveda ne moremo niti ne bi kazalo odmerjati približno enakega prostora, ker bi tako lahko zanimiva razmišljanja pravzaprav le omenjali in nikakor ne predstavili v pravi luči. Zdelo se nam je, da bi bila prava škoda, če bi nekatere „teme" pustili zgolj na ravni informacije.

To predvsem velja za razpravo o informiranju v samoupravljanju . . .

GORE PAPIRJA

Začelo se je pravzaprav z ugotovitvijo, da delegati „na vseh ravneh" dobivajo pred razpravami, torej v pripravljalnem obdobju, v roke prave gore papirjev – „materialov", kakor imamo navado reči – veliko vprašanje pa je, kakšen je resničen in še posebej praktičen učinek tako razumljenega obveščanja. Dejstvo je, da si le ta ali oni „izbranec" lahko privošči razkošje, da se s primerno koncentracijo in razumevanjem prežre skozi papirnato goro. Vendar, kakor je res, da osamljeni izbranci še nikoli niso delali zgodovine, to pravilo lahko še manj velja za tako množično gibanje, kakor je naše samoupravljanje.

In – ne gre samo za daleč preobsežna informativna gradiva, temveč tudi za obvezen spremljajoč pojav, da delegati in „aktivisti" dobesedno tekajo s sestanka na sestanek. Posledice so kajpada vse prej kot nepričakovane: splošna ugotovitev je, da prvi koraki delegatskega sistema bolehajo za premajhno učinkovitostjo in konkretnostjo (pri sklepih), čeprav je količinskega dela več kot preveč.

Kritiki takih razmer vse bolj glasno opozarjajo, da se osnovni razlog opisanega stanja skriva v pomanjkljivo pripravljenem in izpolnjenem obveščanju. „Kdo pravzaprav v resnici – in s polno pozornostjo – skrbi za velikansko armado delegatov?" se vprašujejo. „Informacije, s katerimi jih zalagamo, so ne le pomanjkljive, ampak komajda delno uporabne v praktičnem odločanju."

Kot odmev na taka kritična razmišljanja se seveda pojavljajo trditve, da je prav sindikat tista organizacija, ki lahko zaradi moči, izvirajoče iz moožičnega zaledja članstva, in s polno angažiranostjo vpliva na bistven napredek v sistemu in predvsem kvaliteti obveščanja.

JESENIŠKA ISKANJA

Zaradi sistematičnega dela na tem področju – tudi v Delavski Enotnosti smo ga že večkrat osvetljevali – so si v jeseniški železarni pridobili bogate izkušnje. Zdaj so prišli že tako daleč, da ugotavljajo, kako bodo morali ustanoviti informacijski center kot nekakšen zbirni center in posredovalec vseh samoupravnih in upravljavskih informacij. Center? In to v železarni, ki je imela že zdaj kar dobro razvit in utečen sistem pretoka informacij – vsaj če ga primerjamo z razmerami v drugih večjih organizacijah združenega dela pri nas – in to s pomočjo samoupravnih delovnih skupin. Pokazalo se je namreč, da razvejano informiranje, še posebej, če hoče biti kvalitetno, hitro in učinkovito, mora imeti svoj zbirni center. Svojega organizatorja . . .

Seveda se pa ob tem zastavlja sila pomembno vprašanje, ki ga v praksi ni lahko rešiti na zadovoljiv način. Če smo prej govorili o gorah papirja, smo hoteli samo poudariti resnico, da je količinsko preobsežna informacija vse prej kot učinkovita. Torej mora biti bistveno krajša, razumljivejša, bolj pregledna . . In zdaj smo tam! Kdo bo tisti, ki bo to delal? Krajšal in priredil? Kdo ima pravico delati selekcijo? Prav gotovo se lahko strinjamo z mnenjem, da je preslabo usposobljen „selektor informacij" naenkrat lahko tam, da ga bodo obsodili kot nasprotnika demokracije.

Seveda, saj ne gre samo za informacije zaradi informiranosti, temveč za vse kaj drugega. Za precej več! Govorimo o samoupravljanju, o odločanju v TOZD, občini . . . Govorimo o obveščanju pravzaprav le toliko, da bi opozorili na nevarnost, da ne bi v resnici odločali tisti, „ki vedo", ne pa nevedni delegati.

Že teh nekaj skopih podatkov iz razmišljanja o obveščanju v spletu samoupravnega odločanja nam lahko da misliti. Predvsem zato, ker vidimo, kako je iskanje najboljše rešitve še najbolj podobno hoji po vrvi, seveda zaradi obvezne nevarnosti, da iskalec lahko vsak čas spodrsne in omahne na desno ali levo. Žal moramo priznati, da imamo v delovnih kolektivih daleč premalo primerno usposobljenih poznavalcev „skrivnosti informiranja" in da se kajpada primanjkljaja ne bomo uspeli otresti kar čez noč. Samoupravljanje in spoznanja, ki jih prinaša s seboj, pa gre svojo nezadržno pot naprej in še najmanj od vsega dopušča omahovanja.

Če že trdimo in se zavedamo, da je v informaciji moč, potem ni nobenega dvoma, da ima delavec v resnici oblast v rokah le takrat, če „drži" informacijo. Če jo razume in jo vzame za svojo . . .

EMONA IN LABOD

Tudi v ljubljanski Emoni vse bolj spoznavajo, kako je organizacija pretoka informacij izredno zapleten in odgovoren „posel". Lahko jim verjamemo, da je 6.000 delavcev nemogoče zbrati dvakrat na mesec na zborih delavcev. Zbor je vsekakor prevelika gmota, da bi lahko bila učinkovita kot osnovna informacijska (in tudi odločujoča!) celica. Imajo sicer tudi interni glasnik, vendar samokritično priznavajo njegovo precejšnjo pomanjkljivost, ker informacije „od zgoraj navzdol" še nekako gredo, v obratni smeri pa skorajda ne. Seveda je v precej tesni zvezi s tako realnostjo način, kako večina delavcev sodeluje v samoupravnem odločanju. Najbolj razširjeno mnenje je, kako „oni" že vedo, kaj je najbolj prav . . .

V novomeškem Labodu so se odločili za dokaj samosvojo pot. In videti je, da so imeli srečno roko. Odločili so se za „mesečne tribune", kakor pravijo informativnim sestankom skupin delavcev (praviloma te skupine štejejo le po nekaj desetin), kjer se sprašuje, odgovarja, pojasnjuje. Novomeščani trdijo, da so prav zaradi takega dela dosegli, da je pretok informacij znotraj kolektiva na kar zavidljivi ravni in da so precej zmanjšali moč „tihe večine".

Prav nič presenetljivega pa ni, da so delavci že sami ugotovili, kako šepajo informacije, ki prihajajo od zunaj. Vse več kritičnih pripomb leti na delovanje samoupravnih interesnih skupnosti. Videti je, da se bo letošnje leto končalo z generalno ugotovitvijo: „Dobro, sredstva smo dali, vendar bomo prihodnje leto zahtevali natančen obračun, kaj se je z njimi napravilo. Kaj izboljšalo in kaj spremenilo . . ."

„OBČUTLJIVOST"

Zanimivih mnenj ter izmenjave izkušenj o obveščanju smo slišali še precej, vendar smo si še posebej zapomnili nekaj sklepnih ugotovitev, ki so imele polno podporo „okrogle mize". Poudarjeno je bilo, da je politika obveščanja sestavni del poslovanja in upravljanja. In še, če govorimo o pravici do obveščenosti, se moramo tudi zavedati, da smo dolžni informacijo kar najbolje in koristno uporabiti pri svojem delu.

Organizacija pretoka informacij je vsekakor izredno „občutljivo" področje v sam... upravljanju. Prav zato se ni... kor ne sme primeriti, da bi str... kovne službe začele misli... kako dajanje informacij pač... več njihova dolžnost, ker se... tem že ukvarja nekdo drug... primer informacijska služba. V zvezi s tem je prav gotovo... nimiva tudi ugotovitev, ... informacijska služba nikakor... sme biti podrejena direktor... ker je prav on tisti, ki je sam... upravnim organom najbolj... govoren za strokovnost inf... macij in ima prav gotovo... malo „podlage" za to, da bi... po svoje prikrojeval.

DELAVSKA KONTROLA

Naj bo dovolj o obveščan... in se malce pomudimo še ob... lavski kontroli, ki je zelo b... poglavitnim značilnostim, o... terih smo govorili že pri inf... miranju. Če že drugače ne, ... v tem, da je zadnje čase dele... poudarjene pozornosti javn... in da se o samoupravni delav... kontroli izredno veliko gov...

V razmišljanjih, kaj naj... bila pravzaprav osnovna nal... delavske kontrole, se največk... govori o „kratenju pravic". ... gre res samo za to? Ali naj... delavska kontrola zgane... samo takrat, ko dobi v roko... lavčevo pritožbo?

Naj opozorimo na zanim... mnenje, kako bi bil že čas... se samoupravna delavska k... trola naposled usmeri tudi k... membnejšim „ciljem". Po... tam in takrat bi bilo treba... titi njeno roko, kjer se ne us... jo ujeti ozki poslovni interes... družbenimi.

In še: „Delavska kontrola... organiziran nadzor delavcev... tem, ali spoštujemo samoupr... ne akte, ki smo jih sami zapis... in sprejeli."

TUDI INTERESNE SKUPNOSTI

Kazalo bi opozoriti še na... nimivo razpravo o odnosih m... gospodarstvom in interesni... skupnostmi. Prav ti odnosi so... izredno „sveži" in bodo potr... ni še mnogi napori, da se bo... galnica ujela v ravnotežju.

Prav gotovo se bomo m... tudi resno zamisliti nad t... kaj bomo počeli s pravo... plavo interesnih skupnosti. K... bo sploh tisti, ki bo uspel ob... dati 360 ali morda celo 500... teresnih skupnosti? V zve... takim načinom razmišlja... smo slišali predlog, ali ne bi b... morda pametneje, da se spr... polno pozornostjo „vrženo"... predvsem na tiste, ki jih pred... deva ustava in morda še na... v infrastrukturi. Prav got... bomo doživeli nerešljivo gne... če bomo vse hoteli zrini... prvo linijo fronte.

I. ...

V LJUBLJANI JE BILA OKROGLA MIZA O SOCIALNI POLITIKI, DELOVNIH POGOJIH, STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU IN ŠPORTNEM UDEJSTVOVANJU DELAVCEV

Sklepi — zanesljiv kompas

Predloge sklepov osmega kongresa sindikatov okrogla miza ocenila kot dobre, kot že nakazano smer uresničevanja dogovorjene politike ● Po kongresu ponoven sestanek in kratkoročno ter dolgoročno ovrednotenje zastavljenih nalog

V predkongresnih razpravah za osmi kongres slovenskih sindikatov se je v minulem tednu zvrstila tudi okrogla miza, na kateri so udeleženci, predstavniki družbenopolitičnih organizacij gospodarstva, krajevnih družbenopolitičnih skupnosti in drugi razpravljali o vprašanjih, ki zadevajo utrjevanje socialne varnosti delavcev in obravnavanje socialnih razlik, delovne in življenjske razmere delavcev, razvoj stanovanjskega gospodarstva in problematiko oddiha in rekreacije delavcev. Poleg tega so razpravljali tudi o razvijanju kulturne in raziskovalne dejavnosti ter o preobrazbi vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah.

Ta vprašanja, čeprav ne govore o neposrednih odnosih delavcev v proizvodnji niso nič manj pomembna od drugih, s katerimi se morajo ukvarjati sindikati in kot so, denimo, razporejanje dohodka, planiranje in druga. Dejstvo je, da prav družbeni cilji, opredeljeni na teh področjih, tisti, ki so za delovnim kom kot temeljem gospodarjenja, pomenijo resničen interes delavcev.

Vsekakor pa je nujno potrebno, da sindikati ta vprašanja obravnavajo in zanje iščejo prava izhodišča le tako, da jih skušati opredeljujejo v vsej njihovi celovitosti, v medsebojni odvisnosti z materialno osnovo združenega dela ter v skladu z razvojnimi cilji samoupravne družbe.

Tako je poudaril v uvodni besedi Janez Tršan, sekretar sekcija za ekonomsko in socialno politiko pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije. Lahko pa zatrdimo, da je v tem duhu in v duhu uvodnega pripočila, češ da oblikovalci osnutkov kongresnih sklepov želijo v razpravi slišati oceno osnutka sklepov in predloge za morebitne dopolnitve, razprava za okroglo mizo tudi potekala.

Na prostoru, ki nam je sorazmerno skopo odmerjen, ne moremo povzeti vseh misli, pripomb in predlogov, ki jih je naglašala štiriurna razprava; zato smo skušali v bolj ali manj telegrafskem slogu povzeti najpomembnejše misli in predloge, ki zadevajo osnutke 7., 8., 9. in 12. sklepa osmega kongresa. Vsekakor moramo najprej opozoriti na, lahko bi dejali, enotno oceno vseh sodelujočih: tako dobro pripravljenih osnutkov sklepov, kot so tokrat, sindikati še niso pripravili. V njih je dejansko že nakazana smer izvajanja politike sindikatov, naloge so jasno začrtane in vsaka posebej je zelo pomembna. Vsekakor pa jih bo treba tudi časovno ovrednotiti — kratkoročno in dolgoročno. Na koncu so razpravljavci podprli predlog, da bi se po kongresu spet sešli in ponovno preverili iglo na kompasu.

SOCIALNA VARNOST IN SOCIALNE RAZLIKE

Ob tem osnutku sklepa se je razvila živahna razprava, ki je dala nekaj koristnih pripomb. Razpravljavci so predvsem sodili, da naloga sindikatov ni v tem, da se bore za to, da bi bil najnižji osebni dohodek „tudi" ekonomska kategorija, temveč, da mora biti ekonomska kategorija dovolj visoka, da se delavec lahko preživil. Sedanji sistem socialnega popravljanja najnižjih osebnih dohodkov razvrednoti delo samo. Najnižji osebni dohodek je minimalna cena za normalno delo in kot takšen naj bo očiščen vseh socialnih in drugih primesi, ki naj bodo uveljavljene, če so potrebne, pod drugim naslovom. Socialna politika naj se torej ne meša v sistem delitve v delovni organizaciji.

Kritiko je doživel tudi sklep, da bodo sindikati kritični do vseh družbenih instrumentov, ki uravnavajo obvladovanje socialnih razlik. Premalo je samo takšno stališče, so sodili razpravljavci, potrebno je bolj konkretno delo ne le za obvladovanje, pač pa predvsem za preprečevanje socialnih razlik, ki nastajajo deloma tudi zaradi različno ovrednotenega dela, še bolj pa zaradi pobiranja sadov, ki ne izvirajo iz dela. Najprej je treba torej socialne razlike odpraviti — do naši socialistični družbi ustrezne ravni — in šele potem skrbeti, da na tej ravni ostanejo.

Eden od instrumentov za preprečevanje socialnih razlik je tudi davčna politika. Sindikati bi se morali zavzemati za to, da bo davčna politika takšna, da bo zagotovila družbi vpogled v celotne prejemke posameznika, a da bi tako tudi lahko ugotavljali, kdo je res potreben socialne pomoči. Nekateri, ki imajo sicer nizke osebne dohodke, namreč v popoldanskem času „šušmarijo" ter si tako izboljšujejo standard.

DELOVNE IN ŽIVLJENJSKE RAZMERE

Težko je iz množice predlogov izbrati tiste, ki so res najpomembnejši. Nemara velja omeniti pripombo na sklep o vlogi sindikatov pri odpiranju novih delovnih mest in v zvezi z zaposlovanjem. Sindikati se zavzemajo za razvoj takšnih gospodarskih panog, ki ne zahtevajo prekomernega zaposlovanja novih delavcev, s tem da bi bilo treba razvoj takšnih dejavnosti podpirati v krajih, kjer je delovna sila še na voljo. Hkrati bi veljalo v sklepe s sindikalnega kongresa zapisati, da se sindikati zavzemajo za takšno gibljivost delavcev, ki bo dala v določenem prostoru in času ustrezne gospodarske rezultate.

Veliko je bilo izrečenih besed tudi v zvezi z varstvom pri delu. Očitno je, da na tem področju nimamo ustrezne doktrine, kot je dejal eden izmed diskutantov in zato tudi nimamo usmeritve, cilja, ki bi ga na tem področju morali doseči. Zato so tudi v predlogu sklepa stvari bolj napaberkovane, sklep sam pa podroben in preveč nejasen.

Zbrani za okroglo mizo so načeli tudi problem nadomestil za čas bolezni ali nezmožnosti za delo. Ne smemo dopustiti, so sodili, da bi bila nadomestila prenizka, saj v takem primeru delavec ne bi hotel na zdravljenje oziroma bi šel šele potem, ko bi bil skrajni čas. Prav tako pa bi bilo prav, da bi tistim podjetjem, ki zaposlujejo invalide, priznali določene olajšave, saj je zaposlovati invalide pogosto težko, zaradi pomanjkanja ustreznih delovnih mest, pa tudi zaradi zmanjšane storilnosti takšnih delavcev.

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

V sklepih, ki zadevajo to področje delovanja sindikatov, so sodelujoči na okrogli mizi pogrešali pomen družbenega dogovarjanja na tem področju, sodili so, da bi to veljalo vnesti v gradivo. Opredeliti bi se veljalo tudi do soudeležbe občanov pri pridobivanju družbenih stanovanj. Kongres bi o tem moral sprejeti sklep. Odločno bi bilo tudi treba poudariti, da so sredstva za gradnjo stanovanj strogo namenska in da bi takšna tudi morala ostati. Sindikati bi morali oblikovati svoje stališče tudi do najemnine, njenega očiščevanja vseh drugih pritiklin.

Slišali smo tudi mnenje, da bi morali hkrati z razvojem industrije na področjih, kjer je še delovna sila, reševati tudi stanovanjska vprašanja v mestih. Na deželi namreč ljudje — sedanji in bodoči delavci — v sorazmerno velikem številu živijo še v svojem prvotnem okolju. Stroški za vzdrževanje teh hiš pa so seveda znatno nižji kot gradnja hiš v mestih . . .

Vsekakor pa se bodo morali sindikati zavzeti za hitrejšo dinamiko izgradnje stanovanj, saj tempo ponekod nikakor ne ustreza in ob koncu sedanjega petletnega obdobja primanjkljaj

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex
ljubljana

stanovanj ne bo manjši, kot je bil na začetku, torej v letu 1971. K pospeševanju gradnje stanovanj pa sodi tudi drugačna politika obdavčevanja gradbenega materiala . . .

ODDIH IN REKREACIJA

Razpravljavci so ugotavljali, da oddih in rekreacija še nista sestavni del družbene reprodukcije. Velike so razlike med kolektivi v skrbi za oddih in rekreacijo. Podprli so tudi predlog republiškega sekretariata za delo, naj bi organizacije združenega dela ne gradile lastnih počitniških domov, pač pa naj bi sredstva raje vlagale v gradnjo normalnih turistično-gostinskih objektov skupaj s turističnimi in goostinskimi podjetji. Za svoje potrebe bi potem v času sezone najele ustrezno število ležišč. Govorili so tudi o deljenem dopustu kot o koristni rešitvi za stalnost proizvodnje in tudi za zdravje zaposlenih, vendar so poudarili, da v naših razmerah ta zamisel, žal, še dolgo ne bo uresničljiva. Razpravo o rekreaciji in športu pa so sklenili z ugotovitvijo, naj bo sindikat le nosilec politike, izvajalec pa postanejo ustrezne strokovne službe. V sindikatih bi morali kot eno najbližjih nalog sprejeti izdelavo programov širjenja športne rekreacije v življenjsko okolje delavcev.

R. B.

Družbeni dogovor o štipendiranju podpisan

V prostorih Gospodarske zbornice Slovenije je bil v sredo, 23. oktobra, prvi zbor delegatov podpisnikov družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji. Pred slovesnim podpisovanjem družbenega dogovora je predsednik zbora združenega dela skupščine SR Slovenije Štefan Nemec spregovoril o združenem delu nosilca kadrovske in štipendijske politike. Odbor udeležencev dogovarjanja o štipendiranju je podal obširnejše poročilo o svojem delu in dosedanjem uresničevanju dogovora. K družbenemu dogovoru je razen 12 organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti na ravni republike pristopilo še 54 občin, 4 občine pa bodo to storile do konca oktobra. V 35 občinah so že tudi podpisani samoupravni sporazumi v TOZD. Družbeni dogovor je podpisala tudi gospodarska zbornica z veljavnostjo od 1. 7. 1974. leta.

Zbor delegatov podpisnikov družbenega dogovora je izvolil 21-članski odbor podpisnikov za spremljanje uresničevanja dogovora, ki ga bo kot predsednik vodil Dušan Kompare, delegat republiškega zavoda za zaposlovanje.

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA

Izobraževanje ob delu naj se prilagodi proizvodnemu ciklusu

Osnutki sklepov, ki zadevajo vzgojno-izobraževalno področje, kulturo in raziskovalno dejavnost, so bili v javni razpravi deležni dokajšnje pozornosti. Tako so tudi člani osnovne sindikalne organizacije v Mariborski tekstilni tovarni zelo kritično in zavzeto razpravljali o predlogu 10. sklepa in ob njem predvsem zaostrili dve vprašanji: zakaj se tako počasi ure-

BREST
POHIŠTVO

jajo že mnogokrat povedane in jasno oblikovane zahteve gospodarstva glede usmerjenega izobraževanja in kako zagotoviti, da se namensko opredeljena in zbrana sredstva v različnih skladih in skupnostih za izobraževanje in otroško varstvo ne bodo prelivala oziroma uporabljala za druge namene, kot je bilo predvideno v programih.

Menili so, da mora biti sindikat v svojih sklepih še bolj konkreten in v akcijah bolj odločen ter da mora terjati od vseh dejavnikov na tem področju večjo odgovornost in uresničevanje dogovorjenih sklepov in stališč. Zato naj v sklepih jasneje napišemo, za katere rešitve se bodo sindikati zavzemali pri nadaljnji graditvi vzgojno-izobraževalnega sistema. Izpeljava večstopenjskega izobraževanja na srednjih in visokošolskih izobraževalnih organizacijah, zaključenost vseh stopenj izobraževanja ter možnost prehajanja oziroma napredovanja v višje stopnje izobraževanja je eno od temeljnih načel, za katera se morajo zavzemati sindikati.

Izobraževanju ob delu je treba zagotoviti ne le enakopravno mesto, temveč temu prilagoditi tudi sistem in organizacijo izobraževanja. Ne more se proizvodnja prilagajati času in organizaciji izobraževanja, temveč morajo vzgojno-izobraževalne organizacije v večji meri upoštevati proizvodni ciklus ter izobraževanje prilagoditi prostemu času delavcev.

Precej razprav je bilo tudi na račun tistega dela sklepov, ki opredeljujejo obveznost za materialno izenačevanje možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok in mladine. Opozarjali so zlasti na tisti del sklepa, ki predlaga postopno uvajanje celodnevne osnovne šole. Temu se upirajo ponekod ne le prosvetni delavci, temveč tudi starši, predvsem tisti, ki so že doslej mnogo časa posvečali otrokom. Kako pa je s tistimi starši, ki tega časa niso imeli, in otroki, ki so bili doslej prepuščeni sami sebi, s kmečkimi otroki, ki morajo v prostem času delati doma? Glas teh staršev pa tudi otrok je bil doslej verjetno prešibak in so ga preglasili tisti, ki se boje, da bodo njihovi otroci ob uvajanju celodnevne osnovne šole prikrajšani za družinsko toplino, miren kotiček in dodatno skrb ter pomoč staršev za njihovo vzgojo in napredovanje. Opozarjali pa so tudi na veliko pomanjkanje usposobljenih pedagoških kadrov in na to, da jih bo potrebno za delo v celodnevni osnovni šoli tudi ustrezno nagraditi.

T. B.

Za delegate skupnosti volimo sposobne delavce

Velik del razprave za okroglo mizo, ki je obravnavala predloge sklepov s področja ekonomske in socialne politike, je bil posvečen področju vzgoje in izobraževanja, kulture in znanstveno-raziskovalnega dela. Razpravljavci so povezovali vsa ta področja z nadaljnjim razvojem ekonomske in socialne politike, ker je naš nadaljnji družbenoekonomski razvoj mogoč le ob sočasnem in skladnem razvoju vseh njegovih delov. Neposredno so vsa ta vprašanja vezana na načrtovanje razvoja tako TOZD kot vseh družbenopolitičnih skupnosti. Zato je soodvisnost ekonomskega in socialnega razvoja pogoj za hitrejši napredek in premagovanje problemov in neskladij, ki jih sedanja nepovezanost teh področij povzroča v naši družbi.

Večina razpravljavcev je tudi na tem razgovoru zaostrila vprašanje: koliko sredstev bomo v bodoče odmerjali za skupne — vzajemne in solidarnostne potrebe vzgoje in izobraževanja, kaj za ta sredstva pričakujemo in zahtevamo od vzgojno-izobraževalnih organizacij in kakšen vpliv ima tisti, ki sredstva daje, na namensko uporabo le-teh. Zelo odločna je bila zlasti razprava predsednika sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja, da se mora zveza sindikatov zavzemati v svobodni menjavi dela (v samoupravnih interesnih skupnostih) za dosledno sprejemanje programov in ovrednotenje le-teh, pri čemer se mora zavzemati, da bodo delavci na področju vzgoje in izobraževanja enakovredno nagrajevani — odvisno od vloženega dela in doseženih uspehov. Le tako bo možno tudi preverjati, ali so bili programi uresničeni oziroma ali so sredstva, ki so bila zanje namenjena, tudi smotrno uporabljena.

Mnogi razpravljavci so se zavzemali za še bolj jasno opredeljeno zahtevo sindikatov, da se enako vrednoti in razvija tako strokovno, družbeno kot tudi splošno izobraževanje. Saj bo le vsestransko razgledan in usposobljen delavec uspešen v poklicu, samoupravljanju in osebnem življenju. V zvezi s tem je več razpravljavcev opozorilo na podcenjevanje družbenega izobraževanja in razvoja kulturnega življenja delavcev. Poudarili so zahtevo, da se sindikati v večji meri angažirajo pri izvajanju kulturne akcije, pri čemer morajo načrtneje nadaljevati delo tam, kjer so že doseženi določeni uspehi, in bolj pogumno zastaviti akcijo povsod, kjer na kulturno akcijo še ni odziva.

Iz vseh razprav je bilo možno razbrati tudi zavzetost za to, da bodo nove samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje, znanost in kulturo lahko uspešno premostile prepad med „uporabniki" in „izvajalci" na teh področjih, če bomo vanje izvolili sposobne in zavzete delavce. Pri tem pa se bodo morale neposredno angažirati vse osnovne organizacije sindikatov.

T. B

Članstvo je bilo kritično

Nadaljevanje s 1. strani

kov sodobne tehnike in tehnologije, za manjše stroške poslovanja, boljšo delovno disciplino vseh, za racionalnejše zaposlovanje, za usklajen nastop v mednarodni delitvi dela; odločno so terjali odpravljanje vzrokov nelikvidnosti.

Na razpravah v osnovnih organizacijah opozarjajo tudi na pojav razraščanja najrazličnejših „šefovskih mest". Terjali so, da naredimo konec barantanju s sistemizacijo delovnih mest, da jo res dograjujemo le zaradi delovnih in strokovnih razlogov. Zaskrbljujoča je tudi uravnilovka v nagrajevanju strokovnega kadra, ki so jo sedanji sporazumi uzakonili, kolektivi pa se tako po poti najmanjšega odpora izognili nalogam pri oblikovanju meril za vrednotenje intelektualnega dela.

Med številnimi kritičnimi pripombami do kongresnega gradiva je sodba, da življenjski standard ni zadovoljivo obravnavan, da ni povsem jasen odgovor na vprašanje, kakšna bodo prizadevanja osrednjih sindikalnih organov glede stalnega naraščanja cen življenjskim dobrinam. Opozorili so tudi na premajhno povezanost delegatov z delegacijo, na preskromno uveljavljanje zbora delovnih ljudi kot neposredne oblike upravljanja in odločanja. In tudi mladi delavci so spregovorili o odnosu starejših do mlade generacije, o prepočasnem uvajanju mladih v delo sindikata, o vzgoji učencev v gospodarstvu, življenjskih razmerah mladih delavcev v samskih domovih itd.

DELEGATI NAJ BI KONGRES OPOZORILI NA NEKATERE SKUPNE PROBLEME DELOVNIH LJUDI

Dogovorili so se, da bodo sklicali na skupen razgovor vseh 78 delegatov iz Ljubljane, kolikor jih bo odšlo na kongres, da bi se z njimi dogovorili, kako bi kongresu prikazali v razpravi nekatere skupne probleme in stališča sindikalnega članstva iz Ljubljane.

Sicer pa so ob analizi predkongresnih razprav v osnovnih organizacijah ugotavljali, da je bila kvaliteta teh razprav v mnogočem odvisna od tega, kako so vodstva te konference pripravila. Če so se ponekod le seznanjali z vsebino kongresnih dokumentov – in to včasih zelo na kratko – ker je bil odmerjen za sestanek izredno kratek čas, so bili drugod zelo kritični, tako do problemov v lastnem delovnem okolju kot do vsebine, zapisane v predlogih kongresnih dokumentov. Veliko jim je bilo do tega, da bodo kongresni dokumenti razumljivi, akcijski, sprejeti sklepi pa taki, da jih bo mogoče uresničevati v praksi.

Delegati občinskih sindikalnih konferenc so ugotavljali, da je ta čas v sindikalnih izvršnih odborih v marsikaterih delovni organizaciji več pobud za politično akcijo kot pa v osnovnih organizacijah ZK. Seveda pa je sindikat še marsikje odsoten, zlasti tam, kjer so organizacije brez svojih politično-operativnih programov. Zato bo za uresničevanje vsebine kongresnih dokumentov potrebno, da si bo tak politično-operativni program dela izoblikovala in ga tudi uresničevala sleherna osnovna sindikalna organizacija. Zanimivo je, da so ponekod, kjer programirajo svoje delo, s predkongresno razpravo sindikati združili tudi že razpravo o sklepih ZK v zvezi s stabilizacijskimi ukrepi. Pozitivna je tudi ugotovitev, da je predkongresna razprava bila dobro usmerjena tam, kjer so jo pripravili delegati, ki so se udeležili seminarja v organizaciji mestnega sindikalnega sveta. To izkušnjo bo torej treba še razširjati.

s. g.

Še dopolnitev dokumentov

V teh dneh gredo h kraju predkongresne razprave v kolektivih. Na vrsti je sedaj natančna analiza vseh pripomb h gradivu in ponovna obdelava osnutkov kongresnih dokumentov. Tudi izvoljenim delegatom ne bo v teh dneh ničesar prihranjenega – veliko gradiva bodo morali predelati, če se bodo hoteli pripraviti za kongres tako, kakor to pričakujejo njihovi volivci. Pri njih gre še za posebej veliko moralno odgovornost, ki so jo sprejeli, saj bodo s svojim aktivnim sodelovanjem na kongresu načrtovali usmeritev delovanja sindikatov Slovenije v prihodnjih letih. Ne smemo namreč prezreti, da so bile v resnici vse razprave na predkongresnih sestankih kolektivov zelo občutene in večina se jih je začela in tudi končala z obravnavanjem vprašanj o vlogi in nalogah sindikalne organizacije in o tem, kako bomo kongresne sklepe uresničevali. Ljudje so se v razpravah res ustavljali pri posameznih formulacijah predlaganih osnutkov dokumentov, toda sprejemali so jih kot svoje. To pa je že lahko tudi kar natančna napoved, da bodo člani sindikatov zahtevali uresničevanje dogovorov, ki jih bo kongres sprejel. S tem si lahko razlagamo dejstvo, da skoraj povsod načete razprave o odgovornosti niso bile naključne.

Tudi v razpravah o članstvu v sindikatih in sploh o včlanjevanju je bilo opozorjenega na marsikaj. Oglejmo si tri povsem različne poglede na to vprašanje: prvo je vprašanje vključevanja kmetov kooperantov v sindikat. To je sicer že rešeno. Nov statutarni dogovor pa bo o tem imel še bolj natančna določila. V Brežicah so opozorili na približno naslednjo – rekel bi – resignirano in večkrat izrečeno izjavo prizadetih: „Vi delavci imate sindikat, mi pa ničesar". Kmetje kooperanti torej želijo sodelovati v sindikalni organizaciji. V aktivnem sodelovanju vidijo ustrezno reševanje svojih življenjskih in delovnih vprašanj. V nekaterih osnovnih organizacijah pa so ugotavljali nasprotne primere (tudi Brežice, Ljubljana itd.), ko se „višji" – s tem mislijo na vodilne delavce v svoji delovni organizaciji – sploh ne zmenijo za delovanje sindikata, kot da sindikata ni, ne sodelujejo na sestankih sindikalne organizacije, kakor da ne bi bili člani kolektiva. In slednjič, v nekaterih osnovnih organizacijah so govorili o včlanjevanju v sindikat brez pristanka, češ da ob mesečnem izplačilu osebnih dohodkov računovodstva kratko malo odtegnejo sindikalno članarino ne glede na to, ali je nekdo pristal na to ali ne in čeprav je v dokumentih zapisano, da je članstvo v sindikatih prostovoljno (Murska Sobota, Izola itd.). – Zagotovo bo moral tudi o teh vprašanjih kongres povedati svoje.

Poseben problem včlanjevanja v sindikat pa so zaposleni v storitvenih dejavnostih, natančneje delavci iz zasebne obrti. Gre za to, da med njimi res ni možno oblikovati pravih kolektivov, saj zasebniki lahko po predpisih zaposlujejo največ do pet delavcev. V sindikatu je približno petina teh delavcev, ki najbrž tudi čutijo, kako hudo je biti osamljen in si sam bolj ali manj uspešno urejati stvari, ki bi jih združeni v organizaciji morda niti ne čutili. Prav to je bilo povod v razpravi o kongresnih dokumentih na republiški sindikalni konferenci v obrti, da je bilo sprejetih več predlogov za dopolnitev poročila republiškega sveta in predlogov za dopolnitev statutarnega dogovora ter osnutkov sklepov.

Kako pomemben je osnutek sklepa 10 „preobrazba vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah", kažejo razprave v kolektivih. Skoraj nikjer ne morejo mimo tega sklepa. V resnici gre za velike odločitve in spremembe v vzgoji in izobraževanju, ko želimo posodobiti vsebinski del te dejavnosti za oblikovanje vsakega posameznika iz naše mlade generacije v vsestransko razvite osebnosti za aktivno življenje v resnični socialistični samoupravni družbi, ko želimo uresničiti nnačela enotne šole, celodnevno bivanje šolarjev v šoli itd. Enotna osnovna šola dejansko pomeni različno osnovno šolo, če želimo bodočim generacijam zagotoviti enake startne možnosti v svet odraslih, kajti prav v možnostih za izobraževanje nastajajo tiste največje in najbolj boleče socialne razlike. Zato je k temu osnutku sklepa predloženih veliko dopolnitev in marsikatero bo treba upoštevati. Za enotno in celodnevno osnovno šolo bo seveda treba najprej uresničiti še več vmesnih ciljev: odprava večizmenskega puka, kar spet pomeni gradnjo novih prostorov, novih telovadnic, opremo kabinetov itd.; člani so upravičeno opozarjali, da bo na področju izdajanja učbenikov potrebno zagotoviti več reda; pa predšolsko varstvo in mala šola; v mnogih osnovnih sindikalnih organizacijah so opozarjali ob tem, da bodo morali sindikati odločneje zahtevati pravilnejše vrednotenje učiteljskega in vzgojiteljskega dela in tudi načrtnejše reševanje stanovanjskih problemov prosvetnih delavcev – v tem vidijo vzrok za pomanjkanje, tega kadra, ki neredko beži v druge poklice. Kaže, da bo treba kongresu predložiti močno predelano formulacijo tega sklepa, tako, ki bo bolj realno ocenila naše zmogljivosti za urejanje vseh perečih vprašanj na tem področju.

J. R.

● ZAKAJ TAKO?

O novi vlogi na star način

V marsikaterem statutu organizacije združenega dela še ni opredeljena nova vloga sindikata kot tiste najbolj množične družbenopolitične organizacije delavcev, ki naj s svojimi pobudami uveljavlja izvirne interese svojega članstva. Zato se tudi ne smemo čuditi, če nekatere vodilne strukture v delovnih organizacijah v praksi še vedno porivajo sindikat na stranski ali celo slepi tir, čeprav se navidez prilagajajo temu, kar smo zapisali v ustavi.

Kako bi si sicer drugače razlagali „potek predkongresne razprave" v eni od ljubljanskih delovnih organizacij. Uro pred iztekom delovne izmene je bil v proizvodnih prostorih sklican sestanek kakih 500 delavcev, na katerem naj bi razpravljali o kongresnem gradivu. Kaki dve tretjini delavcev je bilo skritih za stroji, sicer pa je bilo za sindikalni sestanek na voljo polnih dvajset minut, kajti v eni uri je moral biti opravljen tudi še zbor delavcev.

Tako so si zamislili organizatorji.

Kako bi se bilo mogoče v takih razmerah karkoli pametnega dogovoriti! Komentar sploh ni potreben. Je pa dogodek primeren, da se o njem zamislijo povsod tam, kjer se nove vloge sindikata še lotevajo na star način. Komu in čemu lahko služi zgolj formalen sindikalni sestanek?

s. g.

DELEGATI GOVORE

Uresničimo, kar smo že sklenili

Med sedmimi delegati, ki bodo zastopali članstvo iz Šaleške doline na bližnjem VIII. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, je tudi MARIJA BOLE, učiteljica na osnovni šoli „Bratov Letonja" v Šmartnem ob Paki. Tovarišica Boletova ima več pomembnih dolžnosti: med drugim je predsednica osnovne organizacije sindikata na osnovni šoli „Bratov Letonja", podpredsednica občinske konference sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Velenje ter predsednica občinske delegacije za samoupravno sporazumevanje.

V Šaleški dolini se za zdaj še niso dokončno dogovorili, kateri delegati bodo posegli v razpravo na VIII. kongresu Zveze sindikatov Slovenije. Tako tudi tov. Boletova še ne ve, če bo med razpravljalci. „Če pa bom razpravljala, bom zagotovo spregovorila o problemih financiranja v šolstvu. O tem sem spregovorila tudi na predkongresni konferenci velenjskih sindikatov," pravi.

„Naša družba želi urejeno šolstvo, nismo pa še primerno rešili financiranja šolstva," pripoveduje. „Šoli nalagamo zahtevne naloge – učenci se morajo izobraževati na nov način, dati jim moramo boljšo vzgojo, zato moramo biti učitelji predani svo-

MARIJA BOLE, OSNOVNA ŠOLA »BRATOV LETONJA« ŠMARTNO OB PAKI

jemu poklicu, moramo biti za vzor na strokovnem, družbenopolitičnem pa na kulturnem področju. Nova vzgoja in izobraževanje zahteva od učitelja, da je najbolj popolno oblikovana osebnost. Če vsega tega ni, čutijo posledice otroci. Otroci pa so nas vseh, zato je naša dolžnost, da vsi veliko prispevamo, da se bodo stvari uredile," razmišlja Marija Boletova.

In brž dodaja: „Delovni ljudje so pripravljeni dajati in tudi dajejo. Šola takne se nekje drugje. Šole še vedno ne dobivajo toliko denarja, kot bi ga potrebovale, ampak samo toliko, kolikor ga je na voljo. Želimo, da uresničimo ustavno načelo o svobodni menjavi dela. Želimo dolgoročno izobraževanja. Element pa ne more biti ura, ne pedagoška ne delovna, temveč se mora enote izobraževanja oblikovati na osnovi enote, ki ji pravimo delovni program. Ta naj govori o kvaliteti in kvantiteti vzgojno-izobraževalnih storitev, ki jih šola nudi na tržišču svobodni menjavi dela."

Marija Bole dodaja, da si ne smemo na noben način dovoliti tega, da bi odtegovali otrokom dobro vzgojo in izobrazbo. „Dolžnost nas vseh je, da uredimo te stvari. Vsi skupaj smo to spoznali, vse je lepo zapisano v sklepih obeh kongresov zveze komunistov, v naših samoupravnih sporazumih, v predlogih sklepov VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije – vendar do uresničitve besed ne pride! Prosvetni delavci se zavedajo, kar zadeva financiranje šolstva, samo enakopravno obravnavanje in obojestransko izpolnjevanje samoupravnih in družbenih dogovorov!"

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex Ljubljana

SKLEPI KONGRESA NAM BODO V OPORO

DELEGATI 8. KONGRESA ZSS IZ OBČINE PTUJ; od leve proti desni: Dušan GABROVEC, Dragica JEZA, Gvido ČEPIN, Marjan OSTROŠKO, Anica ZEMLJIČ, Danica ĐERIĆ

Delegati 8. kongresa ZSS iz ptujske občine se marljivo pripravljajo na kongres. Udeležujejo se predkongresnih članskih sestankov in se pogovarjajo z delavci, zbirajo njihova mnenja, stališča in predloge ter se pripravljajo na razpravo. Na enem izmed njihovih delovnih sestankov smo jim zastavili nekaj vprašanj, na katera so nam rade volje odgovorili.

GVIDO ČEPIN, učitelj, osnovna šola Bratov Štrafela Markovci pri Ptuju: „Vztrajati v boju za izenačitev pogojev za šolanje v nerazvitih območjih in občinah. Tudi tu živi naš otrok, ki je otrok našega naroda in moramo mu omogočiti takšno rast, kot jo imajo njegovi vrstniki v razvitejših in bogatejših občinah. Našemu otroku moramo pomagati, ker je osnovno načelo – upor proti revščini je znanje!"

DUŠAN GABROVEC, kovinostrugar, Ptuj: „Delavci in učenci pri zasebnih delodajalcih se zavzemamo in vztrajamo pri doslednem izvajanju kolektivnih pogodb. Ta naša odločnost je še toliko bolj potrebna, ker je marsikateri delavec prikrajšan za najosnovnejše pravice, ki so mu zagotovljene s kolektivno pogodbo. Da v bodoče delodajalci ne bi več kršili delovnih in učnih pogodb, se bomo delavci in učenci, združeni v enotni organizaciji sindikata, zavzemali za to, kar z delom ustvarjamo in kar nam zagotavlja tudi naša ustava. Prepričan sem, da nas bo v naših prizadevanjih podprl tudi 8. kongres ZSS."

DANICA ĐERIĆ, medicinska sestra, Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča, Ptuj: „Od kongresa ne more nihče pričakovati, da bo rešil vse probleme, če ne bomo vsi delavci, ki smo organizirani v sindikatih, uresničevali nalog in sklepov, ki jih bo sprejel kongres, jih uveljavljali v praksi in s tem tudi dosegli boljše medsebojne odnose. S polno aktivnostjo sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva Slovenije pa bomo lahko zagotovili tudi boljše razmere zdravljenja v naših zdravstvenih zavodih."

DRAGICA JEZA, prodajalka, Tovarna gumi in kovinskih izdelkov ter servisi Sigma Ptuj: „Uveljavljanje določil nove ustave je preveč počasno. Zavedam se, da bo boj za popolno uveljavitev novih samoupravnih odnosov dolgotrajen in da bo potrebno premagati staro prakso upravljanja, še posebno pa odpore tistih, ki bi še vedno radi odločali v imenu delavcev. Sklepi 8. kongresa ZSS nam bodo delavcem v veliko podporo v naših prizadevanjih za uresničitev nove ustave in zgodovinskih sklepov 10. kongresa ZKJ in 7. kongresa ZKS."

MARJAN OSTROŠKO, ekonomist, Trgovsko podjetje Merkur, Ptuj: „Reševanje stanovanjskega problema je eno najpomembnejših vprašanj na področju standarda ter socialne varnosti delavca. Prav je, da je v sklepih kongresa temu vprašanju posvečena takšna pozornost, saj je reševanje stanovanjskega vprašanja bistveni dejavnik produktivnosti ter pogoj za dobro počutje delavca na delovnem mestu. Želel pa bi, da bi kongres spregovoril o tem problemu še bolj konkretno, ker ugotavljamo, da kljub akciji, ki je zastavljena, ni rešeno še precej vprašanj, ki samo akcijo zavirajo. Mislim na zakone, ki nodajo o gradnji, ki niti s samo akcijo ni dovolj usklajena."

ANICA ZEMLJIČ, delavka v mesni industriji, Mesokombinat Perutnina Ptuj: „Nujno je, da v naši družbi razvijemo otroško varstvo in vzgojo, zagotovimo boljšo in uspešno vzgojo in učinkovito otrok, nemoteno in hitrejšo in cenejše zdravstveno varstvo, hitrejšo in večje možnosti, nejšo gradnjo stanovanj, večje in letne možnosti za dnevno rekreacijo in svoj oddih. Delavci pričakujemo od svoje sindikalne organizacije še več prizadevanj za reševanje problemov, s katerimi se srečujemo, še posebno pa delavska družina in mati – delavka."

FELIKS BAGAR

KORAK NAPREJ

Med vsemi republiškimi sindikalnimi konferencami je konferenca delavcev lesne industrije in gozdarstva doslej edina, ki se organizacijsko, strokovno in metodološko izpopolnjuje tudi tako, da že vključuje komisije za posamezna vsebinska področja delovanja konference. Tako zelo aktivno že deluje komisija za samoupravljanje, komisijo za oddih in rekreacijo prav zdaj ustanavljajo, predvidena pa je še ustanovitev nekaterih drugih.

Pobuda je nedvomno zanimiva. Zato smo sekretarja republiške sindikalne konference delavcev lesne industrije in gozdarstva Emila Šuštarja zaprosili, da bi pojasnil namene in hotenja, ki jih želijo uresničiti s tovrstnim izpopolnjevanjem organiziranosti.

„Položaj gozdarstva in delno tudi lesne industrije je v primerjavi z večino drugih dejavnosti tako specifičen, da problemov teh dveh panog ni možno razreševati po receptih, če tako rečem, ki so se sicer v praksi izkazali kot dobri in uporabni," je dejal tovariš Šuštar. „Torej že ugotovitev sama po sebi terja, da značaju in posebnostim panoge prilagodimo tudi metode delovanja. Ne bom pretedal preveč, če rečem, da je to še zlasti potrebno v sedanjem času, ko si prizadevamo za uveljavitev novih ustavnih odnosov tudi v lesni industriji in gozdarstvu. V naši konferenci pa smo ocenili, da lahko proces še najbolj pospešimo tako, če ustanovimo komisijo za samoupravljanje. Vanjo smo vključili družbene, politične in strokovne delavce, ki se s temi problemi že ukvarjajo v svojih delovnih organizacijah. Tako komisija, izhajajoč iz znanih načelnih stališč in izhodišč, sicer pa upoštevaje izkušnje prakse, pomaga ustvarjati in graditi tisto, kar je pri uveljavljanju ustave nemara najtežje – most in vez med splošnim in konkretnim. Ker je oziroma bo na podoben način zasnovano tudi delo drugih komisij, to pomeni, da bo naša konferenca lahko ne le načelno, ampak tudi zelo konkretno opredelila svoje naloge pri razreševanju najrazličnejših problemov lesne industrije in gozdarstva.

„V zadnjem času smo priče številnim pobudam za kar najtesnejšo navpično povezanost lesne industrije in gozdarstva po posameznih območjih. Ali tudi s tem povezana vprašanja sodijo v delovno področje komisije za samoupravljanje?"

„Tudi, čeprav na videz ni prave povezave. Gre preprosto za to, da regionalno povezovanje lesne industrije in gozdarstva mnogi ocenjujejo kot poskus zapiranja v lokalne okvire. Ni mogoče trditi, da bi bilo nekaj takega povsem izključeno. Dejstvo je tudi, da pri kakršnihkoli tesnejših oblikah povezovanja nastajajo najrazličnejši novi odnosi, v katerih so lahko bistveno kršene pravice delavcev tistih kolektivov, ki se povezujejo, ali pa pride do drugačnih negativnih posledic. Zato, da bi ta vprašanja razčistili, je komisija za samoupravljanje pri naši sindikalni konferenci pred dnevi pripravila posvet v Slovenj Gradcu. Problematiko smo obdelali, če tako rečem, na dveh konkretnih primerih: povezovanja lesne industrije in gozdarstva v koroški oziroma v zgornjesavinjski regiji."

„Kakšne bi bile najvažnejše ugotovitve?"

„Oba primera, če tako rečem, se med seboj precej razlikujeta, saj je v koroški regiji v sestavljeno organizacijo povezanih 19 TOZD lesne industrije in gozdarstva, medtem ko sta ti dve dejavnosti v zgornji savinjski regiji za zdaj povezani vsaka v svoj in očitno prevelik TOZD. Vendar pa je možno govoriti o mnogih skupnih značilnostih. Nikjer, denimo, niso omejili dobav tretjim, torej zunanjim kupcem. Če še ni tako dolgo tega, ko je med lesarji in gozdarji potekal dialog na relaciji mi–vi, se zdaj razmere bistveno spreminjajo. V obeh dejavnostih so sicer še vedno, to je tudi normalno, zainteresirani za to, da bi ustvarjali kar najvišji dohodek. Toda če so pot do tega cilja poprej videli le vsak skozi lastne interese, jo zdaj iščejo v skupnem interesu: doma predelati kar največ surovine v končne izdelke, sporazumno pa drug drugemu nadomeščati dohodek, ki bi ga – kratkoročno gledano – zdaj gozdarstvo zdaj pa lesna industrija laže ustvarjala, če bi svoj proizvod prodajala tja, kjer trenutno lahko največ iztržita. Mislim, da je v tej zvezi možno govoriti o kvalitetnem premiku in velikem napredku tako v pojmovanjih kot tudi v konkretnem ravnanju kolektivov lesne industrije in gozdarstva. Ker se v teh skupnih hotenjih že izraža tudi interes za obojestransko sprejemljive razvojne načrte, za vlaganja v surovinsko osnovo in modernizacijo proizvodnje, to

pomeni, da morajo biti v osnovi razščiščeni ne le ekonomski, temveč tudi samoupravni odnosi med kolektivi, ki so se združili ali kako drugače povezali, da bi skupne interese tudi uresničevali s skupnimi močmi. Ne mislim trditi, da so ti odnosi že razčiščeni ali da so idealno urejeni, res pa je, da se razčiščujojejo tudi v takih razgovorih, kakršnega je pred kratkim v Slovenj Gradcu pripravila naša komisija za samoupravljanje."

–mG

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO

V četrtek, 23. oktobra, je imela republiška sindikalna konferenca delavcev lesne industrije in gozdarstva svojo 2. plenarno sejo. Na njej so sprejeli operativni delovni program konference za obdobje september–december 1974. Obravnavali so dokumente za 8. kongres ZSS in jih tudi sprejeli, nato pa so še izvolili svoje delegate za republiški svet ZSS.

Konferenca je razpravljala tudi o temeljih skupne politike dolgoročnega razvoja SFRJ do leta 1985 in o dograjevanju samoupravnih sporazumov ter o beneficiranju delovne dobe v gozdarstvu.

S SEJE REPUBLIŠKE SINDIKALNE KONFERENCE DELAVCEV GRAFIČNE IN PAPIRNE INDUSTRIJE

SKLEPE URESNIČITI!

Na dnevnem redu seje konference dokumenti VIII. kongresa ZSS in naloge sindikata pri nadaljnjem uresničevanju ustave

Republiška sindikalna konferenca delavcev grafične in papirne industrije Slovenije je pred dnevi soglasno sprejela Statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov v SR Sloveniji. Tudi za osnutke sklepov 8. kongresa ZSS je bilo ugotovljeno, da predstavljajo neposredno napotilo za našo akcijo v naslednjem obdobju.

Izražena je bila enotna ocena, da je tokrat kongresno gradivo vsebinsko zelo bogato in celovito zajema problematiko ter naloge, s katerimi se bodo morale sindikalne organizacije soočiti na vseh ravneh. Da bi uresničili sprejete naloge, pa je treba opredeliti nosilce nalog.

Republiška sindikalna konferenca je v razpravi o uresničevanju ustave na podlagi gradiva, ki ga je pripravila komisija predsedstva CK ZKS z naslovom „Ocena uresničevanja samoupravnega organiziranja delavcev v temeljne in druge organizacije združenega dela" in gradiva sektorja za samoupravljanje RS ZSS „Pregled izvajanja akcijskih napotkov predsedstva RS ZSS o nalogah sindikatov pri nadaljnjem uveljavljanju samoupravljanja delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela" sprejela pomembne sklepe za nadaljnjo aktivnost na tem področju. Med drugim ti sklepi določajo:

Vsaka osnovna organizacija sindikata – če tega že ni storila v zadnjem času – mora takoj oceniti vsebinsko uresničevanje ustave v TOZD in OZD ter sprejeti konkretne ukrepe za razreševanje problemov, ki ovirajo hitrejše uveljavljanje ustave v praksi. Pri tem je potrebno konkretno ugotoviti vzroke in nosilce, ki zavirajo hitrejše uveljavljanje samoupravnih odnosov, treba je zaostriti tudi politično odgovornost do teh vprašanj. Občinske sindikalne konference so zato dolžne, da v mesecu novembru pregledajo in ocenijo uspešnost te aktivnosti.

Nemudoma je potrebno preučiti samoupravni sporazum v vseh OZD ne glede na to ali so bili že predloženi oziroma vpisani v register. Posebno pozorno pa je treba analizirati dejansko samoupravno prakso. Pri tem je treba zagotoviti trajno in ažurno spremljanje tega procesa, o ugotovljenih slabostih pa je potrebno takoj obvestiti okrožno gospodarsko sodišče.

Hkrati s temi nalogami morajo občinske sindikalne konference zagotoviti organizirano družbenopolitično kontrolo nad izvajanjem sprejetih samoupravnih sporazumov in statutov ter druge samoupravne zakonodaje, saj se že pojavljajo primeri kršitev. Povsod tam, kjer pa še ni opravljena niti predzaznamba za vpis v sodni register ali pa še niso predloženi vsi potrebni dokumenti za registracijo in kjer zaradi odporov in nesposobnosti oziroma neznanja posameznikov očitno zavlačujejo z urejanjem celovite samoupravne zakonodaje na novih osnovah, je potrebno zaostriti politično odgovornost ter se poslužiti tudi nezaupnice vodilnim kadrom.

Občinske sindikalne konference so dolžne zagotoviti vsem osnovnim organizacijam sindikata na svojem območju neposredno pomoč tako, da sklicujejo skupne seje sindikalnih vodstev in skupaj obravnavajo probleme in jih tudi rešujejo. Kjer bo potrebno, naj konference zagotove pomoč strokovnih sodelavcev, ki bodo pomagali sooblikovati samoupravno zakonodajo.

Do konca tega leta morajo izvršni odbori osnovnih organizacij in občinske sindikalne konference oceniti vsebino delovanja samoupravne delavske kontrole. Izvršni odbori OOS pa morajo zahtevati, da samoupravna delavska kontrola v vseh TOZD in OZD izdela konkretne delovne programe, sindikati in ustrezne službe pa morajo zagotoviti pogoje za njeno nemoteno delovanje.

Republiška sindikalna konferenca je tudi sklenila, da bo aktivno sodelovala in spremljala integracijski proces časopisne, založniške in grafične dejavnosti v Sloveniji. Vsi razpravljavci so izhajali iz temeljne ugotovitve, da moramo biti pri izvajanju sklepov dosledni.

MILAN DEISINGER

POVEZAVA MED SINDIKATI NA GORENJSKEM

ZA USKLAJENO AKCIJO

Na Gorenjskem je sindikalna organizacija dobila trdnejšo vez med občinskimi sindikalnimi sveti in njihovimi organi. Njihovo delo bo odslej povezoval in usklajeval medobčinski svet zveze sindikatov, ki so ga pred dnevi ustanovili v Kranju na konferenci delegatov občinskih sindikalnih svetov z Jesenic, iz Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča.

Kot je zapisano v ustanovnem aktu, bo novi organ spodbujal in omogočal ustanavljanje medobčinskih sindikalnih konferenc ter usklajeval njihovo delo, priprave občinskih sindikalnih svetov na splošni ljudski odpor, sodeloval z medobčinskim svetom SZDL pri usklajevanju kadrovskih dogovorov za volitev delegatov in delegacij v organe regije, republike in federacije, sodeloval z organizacijami sindikata zunaj regije, obravnaval vprašanja, ki jih predlaga republiški svet ZSS in zadevajo uresničevanje interesov članov sindikata na Gorenjskem ter druga vprašanja.

Medobčinski svet bo obravnaval tudi tista ekonomska in družbenopolitična vprašanja, ki so skupna ali podobna v gorenjskih občinah. Predlog okvirnih programskih nalog nakazuje več konkretnih vprašanj, ki jih bo moral obravnavati ta organ. To velja še zlasti za povezovanje v gospodarstvu, kjer se bo morala angažirati tudi sindikalna organizacija. Pri zaposlovanju, ki je na Gorenjskem še vse preveč ekstenzivno, kar povzroča nove težave zaradi pomanjkanja stanovanj, prostora v šolah in vrtcih ter drugega, bodo morala biti prizadevanja sindikatov usmerjena v intenzivnejše zaposlovanje.

Tudi kar zadeva skrb za življenjsko raven zaposlenih, bo imel medobčinski svet zveze sindikatov pomembno vlogo pri usklajevanju skupnih interesov. Pri sporazumih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov bodo morali upoštevati in uveljaviti tiste okoliščine in posebnosti, ki so značilne za to področje in ki vplivajo na delo in življenje delavcev.

Novi organ bo štel 25 delegatov, po 5 iz vsake občine, njihov mandat pa bo trajal 4 leta. Za predsednika medobčinskega sveta so izvolili Viktorja Eržena, predsednika občinskega sindikalnega sveta v Kranju, za podpredsednika Franca Nemca, predsednika občinskega sindikalnega sveta v Tržiču, za sekretarja, ki bo svoje delo opravljal poklicno, pa Zvoneta Laburo iz jeseniške železarne.

–ik

● **VELENJE**

Za boljšo obveščenost

Te dni je izšla prva številka „Obveščevalca" Občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Velenje. Izdajati so ga začeli z namenom, da dosežejo še večjo povezanost in boljšo obveščenost med občinskim svetom zveze sindikatov ter osnovnimi organizacijami sindikata. „Obveščevalec" bo izhajal tedensko, prejemal ga bo sindikalni aktiv občine Velenje, v njem pa bodo objavljali sklice sej, konferenc in posvetovanj, sprejete sklepe in stališča sindikatov v občini Velenje ter drugo gradivo, ki naj bi bilo osnovnim organizacijam v pomoč pri delu.

V prvi številki „Obveščevalca", ki je izšla 18. oktobra, je objavljeno poročilo o dejavnosti pred VIII. kongresom Zveze sindikatov Slovenije in VII. kongresom Zveze sindikatov Jugoslavije, spisek delegatov za oba sindikalna kongresa ter pregled dosedanjega dela predsedstva Občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Velenje.

(vš)

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Poročila sem se in rodila kot dijakinja; približno mesec dni po porodu sem se oglasila v podjetju, ki me je štipendiralo, ker sem medtem končala tudi šolanje. Po pogodbi sem bila namreč dolžna, da po končanem šolanju nastopim delo. V podjetju so mi rekli, da lahko takoj nastopim delo, vendar s polnim delovnim časom, češ da porodniški dopust oziroma skrajšani čas po porodu ne pride v poštev.

Prosim, da mi odgovorite, ali imam pravico do porodniškega dopusta in skrajšanega delovnega časa ali ne?

M. R. – Slovenj Gradec

ODGOVOR:

Kot sami pravite, ste rodili v času, ko ste bili še dijakinja, torej niste imeli še lastnosti delavca v združenem delu. Pravico do porodniškega dopusta in skrajšanega delovnega časa štiri ure po porodu ima po zakonu delavka, torej oseba, ki že ima lastnost delavca v združenem delu. Ker vi, kot ste povedali, še niste bili delavka, te pravice nimate oziroma si je niste pridobili. Čeprav ste bili vezani s pogodbo za nastop dela po končani šoli, bi delovni organizaciji lahko sporočili, da iz navedenih razlogov dela ne morete takoj nastopiti in delovna organizacija prav gotovo ne bi mogla izvajati nobenih sankcij proti vam; kajti šlo je za objektiven razlog, zaradi katerega bi nastop dela odložili. Če bi rodili po tem, ko bi si pridobili lastnost delavca v združenem delu, pa je povsem jasno, da bi vam delovna organizacija morala omogočiti izrabo porodniškega dopusta in štiriurno delo po določilih zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

M. Lipužič

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV BREŽICE

ČESTITA VSEM OBČANOM BREŽIŠKE OBČINE ZA OBČINSKI PRAZNIK IN JIM ŽELI ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV!

Zakaj omejitev zaslužkov za nadpoprečno delo?

Znano je, da v Jugoslaviji še vedno nismo uveljavili enotnega sistema delitve dohodka, ker se nismo dovolj resno ukvarjali s to problematiko. Z družbenimi dogovori o delitvi dohodka smo uspeli odpraviti le glavne nepravilnosti pri delitvi, da bi tako vsaj malo zmanjšali velike socialne razlike. Družbeni dogovori pa ne spodbujajo delavcev za večjo proizvodnjo, produktivnost, smotrnejše poslovanje itd. Toda ustava obvezuje sindikate, da morajo poiskati nove rešitve v sistemu delitve, razumljivo, ob sodelovanju z združenim delom. V novem sistemu delitve bi bilo treba ljudem omogočiti, da bi lahko več zaslužili, kar naj bi vplivalo na to, da bi delavci ne zapuščali tovarn samo zato, ker je v drugih delovnih organizacijah trenutno možnost večjega zaslužka z lažjim delom.

Raziskovanja kažejo, da je pri delitvi osebnih dohodkov čutiti vse večjo težnjo po uravnilovki. Razponi med najvišjimi in najnižjimi plačami se zmanjšujejo in znašajo skoraj v polovici vseh TOZD 1:2, kar povzroča že ekonomsko in družbeno škodo. Hkrati z vse večjo uravnilovko pa se na posameznih področjih, ki živijo od dohodkov gospodarstva, kot so zavarovanje, zunanja trgovina, banke itd., povečujejo osebni dohodki hitreje kot v gospodarstvu. S samoupravnimi sporazumi smo sicer odpravili nedopustne razlike v osebnih dohodkih, ki niso bile zasnovane na rezultatih dela, marveč na monopolnem položaju posamezne dejavnosti, a hkrati skoraj povsem opustili kriterije za resnično vrednotenje dela. Najmanjši napredek pri delitvi osebnih dohodkov je čutiti v samih delovnih kolektivih. Sporazumi o delitvi dohodka so v kolektivih največkrat le prepisi republiških sporazumov o delitvi. Zato ni čudno, če so osebni dohodki vse premalo odvisni od učinka in kakovosti dela ter od doseženega poslovnega rezultata.

Razumljivo torej, zakaj v gospodarstvu dobiva vse večjo podporo predlog, naj bi prihodnje leto z združenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi ne določali več zgornje meje osebnih dohodkov delavcev v proizvodnji. To naj bi pomenilo, da bi v prihodnjem letu dobri delavci in drugi zaposleni, ki bodo znali prispevati in ki bodo lahko prispevali svoj delež k povečanju storilnosti v svoji organizaciji, na mesec lahko zaslužili celo več, kot zasluži denimo, direktor. V prihodnje naj bi bolj kot doslej spodbujali povečanje storilnosti in tisto delo, ki prinaša uspehe, ter se čimbolj izognili splošnemu družbenemu izenačenju dohodkov. Ta predlog je slišati prav v času, ko predvsem industrijski delavci zaradi inflacije in drugih nadlog že nekaj časa močno zategujejo pas. Zato res ne bi bilo prav, če bi od njih še naprej zahtevali, naj delajo bolje in naj še več prispevajo od svojega standarda ne glede na to, kolikšno je plačilo za njihovo delo.

V. B.

Pri »skupni skledi«

Od 600 tisoč zaposlenih v industriji Srbije jih tretjina dela v skupnih službah, ki se z izgovorom, da gre za uresničevanje ustave, še naprej širijo. Zato je sindikat industrije in rudarstva Srbije svoj plenum, ki so mu prisostvovali tudi predstavniki dvajsetih kolektivov, posvetil skupnim službam. Omenili so primer „Viskoze“, kjer delo nekdanjih šestih referentov sedaj opravlja 18 ljudi. Vsaka TOZD želi imeti svojo administracijo. Na plenumu je bilo tudi slišati, da nekateri napačno razumejo status skupnih služb, da jih imenujejo „birokrati“ in „tehnokrati“, razprava o tem, ali so „samoupravljavci“ ali „ljudje drugega razreda“, pa zavlačuje rešitev statusa skupnih služb. Na zborovanju so se jasno izrekli za to, da brez skupnih služb ne morejo biti, ker so v njih združeni najboljši strokovnjaki, vendar je potrebno njihov status opredeliti v duhu ustave. Razgovor ni dal mnogo konkretnih rešitev. Slišati pa je bilo predlog, naj bi se skupne službe konstituirale kot TOZD, zlasti v orodjarnah, obratih za vzdrževanje, v transportnih službah, računskih centrih, družbeni prehrani in podobnih oddelkih, kot delovne skupnosti pa v službah planiranja in financ, v pravnih in splošnih poslih ter v analitičnih in drugih službah.

Zakaj slab posluh?

Beograjske banke, ki zaposlujejo 1500 ljudi, imajo komaj nekaj boljšo kvalifikacijsko strukturo kot gospodarstvo, prejemki v bankah pa so za 28 % večji, v poslovnih skladih imajo za 42 % več sredstev, v skladih skupne porabe pa 2,5-krat več denarja kot gospodarstvo. Morda pa vsebujejo prav ti podatki odgovor na vprašanje, zakaj ponekod tudi odpor proti uveljavljanju ustavnih načel v bankah.

HRVAŠKA

Metalurgi na skupnem tiru

Na Hrvaškem bodo do konca novembra izdelali prvi skupni koncept razvoja črne metalurgije, nosilec te naloge pa bo poleg splitske železarne, Jugoturbine iz Karlovca in Industromontaže iz Zagreba – metalurški kombinat železarne Sisak. To so sklenili na sestanku v IK predsedstva CK ZKH in sprejeli tudi sklep, da bodo v tej panogi ustanovili stalno in občasno konferenco ZK, ki naj spodbudi akcijo. V razpravi so poudarili, da so za sedanje stanje v črni metalurgiji tako na Hrvaškem kot v Jugoslaviji značilne majhne zmogljivosti, delni interesi in podobno. Čeprav sedanji investicijski načrti predvidevajo, da bo Jugoslavija leta 1985 proizvedla 15 milijonov ton jekla – danes kakih 2,6 milijona, realne prognoze pa govorijo o porabi 10 milijonov – vsi trmasto vztrajajo pri svojih načrtih. Med republikami mora zato priti čim hitreje do sklenitve družbenega dogovora o razvoju črne metalurgije v Jugoslaviji, ZK pa mora biti na čelu te akcije.

– Danes sem pa zelo utrujen, v službi na sestanku nisem niti očesa zatisnil.

VOJVODINA

Start jugoslovanskega naftovoda

Izvršni svet Vojvodine se je zavzel za to, da bi enotni jugoslovanski naftovod napeljali do predvidenega roka oziroma do konca 1975. leta. Sam namerava podpreti predloga „Jugoslovanskega naftovoda“, ki jih je ta poslal ZIS, zadevajo pa zagotovitev sredstev za gradnjo. Od 7,6 milijarde je namreč zagotovljeno le 5,5 milijarde dinarjev. Če ne bi našli nove finančne konstrukcije, bi morali program gradnje naftovoda uresničevati po etapah. Izvršni svet Vojvodine se je strinjal z nakupom cevi, da ne bi prišlo do nadaljnjih podražitev del. Sklenili so še, da je treba pripraviti tudi informacijo o enotnem jugoslovanskem plinovodu, o katerem naj bi se čimprej dogovorili s predsedniki Izvršnih svetov Srbije, Hrvaške, Slovenije in BiH in o tem dosegli soglasje tako kot o gradnji jugoslovanskega naftovoda. Prav tako so predlagali, naj zvezni izvršni svet ponovno preuči energetsko bilanco Jugoslavije in želje po novih zmogljivostih rafinerij, da jih ne bi zgradili preveč.

TE DNI SO REKLI

DR. BERISLAV ŠEFER, podpredsednik ZIS, na zborovanju delavcev kolektiva tovarne motorjev v Rakovici:

Jugoslavija zaostaja v lastnih tehnično-tehnoloških rešitvah, zlasti na področju strojegradnje, motorjev in drugih področjih predelave kovin, in to predvsem zato, ker kovinski sektor ni med seboj povezan. Znano je, da so vlaganja v to področje znanstveno-tehnološkega napredka draga in da jih ne morejo financirati posamezni proizvajalci. Takšno tehnično in tehnološko zaostajanje industrije je še posebej slabo v času, ko se v svetu bije boj za pravičnejšo delitev dela in dohodka.

Razvoj kovinske industrije je bil zelo hiter, vendar je temeljil predvsem na spontanosti in ekstenzivnosti. Brez zadovoljive delitve dela, specializacije in kooperacije, brez dovolj razvite proizvodnje delov in agregatov je proizvodnja ostala precej polobrtniška, zelo odvisna od uvoza, gospodarsko nezadovoljivo rentabilna in draga. Kot takšna se ni mogla bistveno uveljaviti niti kot dejavnik našega prodora v svet, niti kot dejavnik, od katerega je bistveno odvisna tehnološka raven vsega gospodarstva.

Jugoslavija je zdaj dosegla takšno stopnjo razvitosti, ko takšen način razvoja prihaja v nasprotje z dejanskimi možnostmi in potrebami, da bi se učinkoviteje razvijali. Interes in odgovornost delavskega razreda je, da se zavzame za dogovor o ekonomsko racionalni delitvi dela v vsem gospodarstvu – tudi na sektorju proizvodnje in predelave kovin.

JAKOV BLAŽEVIČ, predsednik predsedstva SR Hrvaške, v intervjuju „Ekonomske politike“.

Povezovanje proizvodnje in trgovine je lahko uspešno samo v sklopu skupnega prizadevanja v družbi, da bi to povezovanje modernizirali, racionalizirali zavoljo učinkovitega in hitrega gospodarskega razvoja. Da pa bi to dosegli, niso dovolj samo pobude „od zgoraj“ niti krojitev organizacijskih shem o tem, kdo se bo s kom združil. Treba je, da proizvajalec tako v proizvodnji kot v trgovini postane osnovni dejavnik razvoja, integriranja in povezovanja proizvodnje in trgovine.

Prodajalci in drugi delavci v trgovini lahko odločajo o marčem, so celo v težjem položaju kot delavci v proizvodnji, zlasti v velikih organizacijah. Zato je temeljni problem, kako organizirati trgovino, da bo vsak delavec v trgovini zainteresiran za povečanje prometa in za boljše poslovanje oziroma kako ustvariti tak sistem samoupravljanja v trgovini, ki bo sedanje odnose bistveno spremenil. Vsak delavec mora biti dejavnik pritiska, ki bo zahteval racionalizacijo in povezovanje s proizvajalci, z interesom, da si poveča svoj dohodek.

KIRO GLIGOROV, predsednik skupščine SFRJ, v intervjuju „Večernjih novosti“:

Tisk ne more biti samo registrator dogodkov v družbi, opozovalec, ki „objektivistično“ prikazuje dogodke in pojave, marveč je tudi aktiven udeleženec in borec za socialistično samoupravno usmeritev. To ne zmanjšuje njegove obveznosti, da obvešča objektivno in popolno informacijo, pač pa terja tudi aktiven odnos do dogodkov, njihovo pojasnjevanje in boj s peresom za vsakdanje sprejemanje in širitev socialističnih pozicij v družbi. Tak odnos tiska do njegovih obveznosti vključuje tudi njegovo pravico, da ima dostop do vseh pomembnejših informacij in pa njegovo odgovornost za to, kako informacije uporabi.

za lepšo in bolj čvrsto postavo melbrosia p.l.d. Ljubljana

PODOBE NAŠEGA ČASA

ELEMENTI ZA GLOBALNO PROJEKCIJO

– No, daj sem, da vidim, za kaj gre!

Mož, ki je ves zasopel prišel zadnji na sejo, vzame iz aktovke list papirja in ga da človeku, ki vodi sejo. Vsi zadržujejo dih.

– Saj lahko preberem, ne? vpraša človek, ki vodi sejo.

– Mislim, da lahko! reče človek z aktovko. – Poudariti pa moram, da je zaenkrat le za interno uporabo.

– Se razume! prikima mož, ki vodi sejo, in začne brati:

„Nosilci planiranja naj bi pri usklajevanju interesov in pri planiranju v prihodnje upoštevali tudi širše družbenoekonomske zakonitosti, ki postavljajo skupnemu razvoju objektivno določene okvire. Tako bi v njihovih planih in pri oblikovanju družbenih planov zagotovili potrebno skladnost v politiki družbenoekonomskega razvoja. K takemu pristopu izdelave družbenih planov naj prispevajo tudi izhodišča za sestavo družbenega plana s tem, da informirajo nosilce planiranja o sprejetih in možnih ciljih družbenega razvoja, o prvi projekciji, bilančnih razmerjih in ocenah globalnih možnosti razvoja, da z vidika celovitosti razvoja nakazujejo temeljne strukturne probleme, ki jih je zaradi zagotavljanja skladnih skupnih pogojev razvoja v prihodnjem srednjeročnem razdobju nujno razreševati, in da v zvezi s tem opozarjajo na tista področja, kjer bi bilo glede na nov sistem razširjene reprodukcije potrebno čimprej doseči ustrezne samoupravne sporazume oziroma družbene dogovore.“

V sejni sobi zavlada mučen molk.

– Kaj je zdaj to? se prvi zbere mož, ki vodi sejo. – Ali so ti vsaj malo namignili, kako moramo delati po novem?

– Niso! reče žalostno človek z aktovko.

– Kaj predlagaš?

– Predlagam, da se je treba najprej dogovoriti, kako bomo delali. Če bo delal vsak po svoji glavi . . .

– Jaz se s tem strinjam! Mislim pa, da smo se veliko stvari že pogovorili in da se ni treba o teh stvareh več pogovarjati, ampak takoj začeti delati.

– Tudi jaz mislim tako kot ti. Ampak, kaj naj začnemo najprej delati?

– Jaz bi najprej ceste. A ko bi imeli ceste, bi lahko začeli graditi nove tovarne . . .

– Že, že! A kod vse bi ti napeljal ceste?

– Jaz bi jih z juga na sever . . .

– Jaz pa z vzhoda na zahod, se oglasi nekdo za mizo.

– Ti boš dobil aluminijski kombinat, zato kar pozabi na cesto! reče odločno mož, ki vodi sejo. – Ali pa veste, da ceste kmalu ne bodo več tako rentabilne, kot postaja železnica!?

– Vemo! prikimajo možje žalostno.

– In zakaj?

Vendar mož, ki vodi sejo, ne čaka odgovora, ampak nadaljuje:

– Torej ne ceste, ampak železnico. In v kaj še investirati?

– V rafinerije, predlaga nekdo.

– V koliko? se zanima mož, ki vodi sejo.

– V kakšne tri, štiri. Kolikor pač kreditov . . .

– Tako ne bomo nikamor prišli, reče nekdo jezno: – Eden lahko predlaga, drugi ne. Predlagam, da se upošteva vse naše predloge, ne le predloge posameznikov.

Mož, ki vodi sejo, se strinja: – Pa začnimo lepo po vrsti. Kaj bi ti rad gradil, Tine?

– Betonskega železa ni pri nas nikoli dovolj. Jaz bi rad gradil železarne . . .

– Pa ti, Tone?

– Cementa primanjkuje. Jaz predlagam, da bi najprej gradili cementarne . . .

– Ivan?

– Kmetijstvo ima vse večjo perspektivo. Jaz bi zgradil eno, dve ali pa tri tovarne traktorjev.

– Kaj pa razvoj pomorstva? Jaz bi rad zgradil še kakšno luko.

– Pa gozda imamo veliko. Jaz bi zgradil še eno tovarno ivernih plošč.

– Jaz pa še eno tovarno avtomobilov . . .

Mož, ki vodi sejo, si tako naglo zapisuje predloge, da se mu zlomi konica na svinčniku. Pa reče: – Počasi, tovariši, počakajte, da ošilim svinčnik! Vsi boste prišli na vrsto. In išče šilček po mizi, vendar ga ne najde. Ves nejevoljen pomisli, da še marsikaj primanjkuje, na primer pralnih praškov, zato bi bilo dobro tu in tam postaviti tudi še kakšno tovarno pralnih praškov. Pa kaj, ko tega ne more zapisati, ko nima ošiljenega svinčnika.

Pa pravi: – Predlagam, da zgradimo tovarno za izdelavo šilčkov za šiljenje svinčnikov . . .

Omizje v hipu utihne, nakar oni z aktovko, ki je prinesel na sejo stališče z vrha, vpraša vidno presenečen:

– In zakaj tovarno šilčkov?

– Kaj ne vidite, da se mi je zlomila konica na svinčniku!? !

In mož, ki vodi sejo, pokaže vsem svinčnik brez konice. Vsi ga zdaj vidijo – ta nesrečni, polomljeni svinčnik – in razumejo in kimajo.

VINKO BLATNIK

Da bi prvim sledili kmalu še drugi

Klinični center je prvi v Ljubljani, ki je z lastnimi sredstvi zgradil vzgojno-varstveni zavod za otroke svojih delavcev, in to v neposredni bližini bolnišnice.

„Dedek Mraz nam ga je prinesel,“ je povedala upravnica vrtca Marica Karo. „To je bilo prav gotovo najlepše darilo za naše najmlajše in posebej za starše.“

Vzgojno-varstveni zavod Klinični center, kot ga imenujejo, so odprli 1. januarja letos. Veljal je nekaj nad dva milijone dinarjev. Od tega je dal Klinični center 3,8 milijona, 800.000 dinarjev pa je posodila republiška skupnost otroškega varstva.

Vrtec se pravzaprav v ničemer ne razlikuje od ostalih, zunanjih. Vzgojiteljski kader plačuje TIS, prav tako so cene za varstvo enake kot drugod. Razlika je predvsem v tem, da otroke sprejema komisija Kliničnega centra in da je vrtec uradno ena izmed TOZD Kliničnega centra.

„Imamo pa resda določene prednosti, ki bodo najbrž delno zmanjšale ekonomsko ceno na otroka. To so predvsem nekatere usluge, ki nam jih opravljajo centralne službe centra. Predvsem mislim tu na pranje in na hrano, ki jo dobivamo iz centralne kuhinje.“

Ob otvoritvi so v vrtec sprejeli 120 otrok, v dva oddelka za dojenčke in v 4 za predšolske otroke. Jeseni so jih sprejeli že 135. S tem seveda niso mogli ustreči vsem prošnjam in potrebam. Izbrali so le najnujnejše primere. Kar 79 prošenj so morali odkloniti.

„Naš vrtec je za starše res dragocena pridobitev, saj so morali prej reševati vprašanje varstva na vse mogoče načine. Od starih mam, tet v domačem kraju širom Slovenije, do dragega privatnega varstva v Ljubljani. Nekaj otrok smo dobili tudi takih, ki so bili prej v reji.

„Kaj pa vaš delovni čas? “

„Začnemo ob pol šestih zjutraj in ti otroci ostanejo najdlje do štirih popoldne. Druga izmena pride ob enajstih in so v varstvu do pol devetih zvečer, vendar je teh zelo malo.“

„Kaj pa nočno varstvo? Saj je znano, da je mnogo predvsem medicinskih sester, ki delajo tudi ponoči? “

„Na to zaenkrat še nismo mislili. Tudi ni posebnega zanimanja za nočno varstvo. Pa tudi vrtec ni zgrajen za ta namen. Kot vsi ostali, imamo tudi pri nas le zasilna ležišča za opoldanski počitek, kar pa seveda za nočno spanje ni primerno.“

„Povedali ste, da ste morali 79 prošenj odkloniti. Ali kaj mislite na to, kako bi tudi tem zagotovili varstvo? “

„Najprej moramo povedati, da si je Klinični center s finančnim prispevkom v VVZ Litostroj zagotovil 20 do 25 mest za otroke svojih delavcev.

Kar pa zadeva naš vrtec, je treba povedati, da smo ga zgradili s prispevki le nekaterih TOZD Kliničnega centra. Prav sedaj se dogovarjamo s preostalimi TOZD, da bi dogradili oziroma povečali sedanje površine še za enkrat. Ugotovili smo namreč, da bi potrebovali trenutno vsaj še 150 mest.“

„Kaj pa sredstva? “

„Od TOZD, ki doslej še niso bile vključene v našem vrtcu, bi dobili 1,5 milijona dinarjev. Za prav takšno vsoto pa smo prosili republiško skupnost otroškega varstva. Izračunali smo, da bi s tremi milijoni, če bi jih dobili do konca letošnjega leta oziroma če bi do takrat lahko sklenili pogodbo z „Marlesom“, stavbo lahko zgradili in opremili še posebej zato, ker smo že pri dosedanji gradnji načrtovali takšno povečanje.“

Klinični center je torej v Ljubljani zastavil reševanje varstva prvi in to zelo uspešno. Z načrti pa, ki jih mislijo v kratkem uresničiti, bodo vsaj v doglednem času rešili vse probleme varstva otrok svojih delavcev. To in pa gradnja nove stanovanjske stolpnice na Taboru, ki jo Kliničnemu centru nujno narekuje potreba, da si zagotovi še kako potrebne delavce, je eden od konkretnih dokazov, da resnično skrbijo za družbeni standard svojih zaposlenih.

Najmlajšimi je seveda tudi največ dela, saj se še ne znajo igrati kot njeni vrstniki.

Kadar je zunaj slabo vreme, morajo ostati otroci v igralnicah. Večino časa porabijo za igranje. Med drugim pa tudi rišejo. In danes bodo narisali zgodbico o muci copatarici.

Pravzaprav niti ni naključje, da pride po otroka oče. Kar v večini so, so mi povedali v vrtcu. Tudi malo Ireno Kavčič pride vedno iskat očka. „Žena, ki je zdravnica v porodnišnici, konča službo že prej, tako da naju bo, ko prideva domov, že čakalo kosilo. To je najina druga hči, ki je od začetka v tem vrtcu. S prvo sva imela precej težav. Tu mislim na varstvo. Ženi, ki jo je čuvala, sva plačevala po 700 dinarjev mesečno in ko je prišla še Irena, sva resno razmišljala, da se ženi kot zdravnici ne splača v službo, ampak bi bilo skoraj ceneje, če bi bila doma pri otrocih.“

SKALJENI ODNOSI V KOLEKTIVU ANKARANSKEGA HOTELA ADRIA

S klofuto nad nered

Trnuljčica je potrebovala poljub lepega princa, da se je zbudila iz stoletne dremavice, osnovna sindikalna organizacija v hotelu Adria v Ankaranu in obalni sindikalni svet pa klofuto, da sta začela ukrepati, kot bi že zdavnaj morala. Klofuto je sicer dobil vajenec v hotelu Adria, primazal pa mu jo je bivši direktor hotela, sedaj strokovni svetovalec v. d. direktorja, JOŽE KONIČ. „Klofuta" omenjenima organizacijama, pa tudi Komiteju obalne konference ZKS, pa so dogodki v omenjenem hotelu, ki so se, kot kaže, do nedavnega dogajali tako rekoč pred njihovimi „očmi", ne da bi storile karkoli. Neki sindikalni delavec nam je dejal: „Že dolgo vemo za nepravilnosti, ki se dogajajo v hotelu Adria in čakamo prave priložnosti, da bomo ukrepali . . ."

SINDIKAT V ILEGALI

Priložnosti pa so bile že pred omenjeno klofuto. Naj samo omenimo, da se je osnovna sindikalna organizacija po približno dveh letih popolne „ilegale" letos spomladi nanovo konstituirala oziroma izvolila svoje organe. Mar popoln molk ene izmed osnovnih organizacij na njenem področju ni dovolj tehten razlog za občinski sindikalni svet, da se vpraša, zakaj neki sindikat ne dela in skuša izvrtati vzroke.

V kolektivu, ki šteje okroglo 60 članov, je le en član Zveze komunistov. Pa ne gre za osip. Dejansko je tako, da je edini član ZK Černetič Savo, ki je v podjetju, če se prav spominjamo, že tri leta, pred njim pa že lep čas ni bilo nobenega člana te organizacije v podjetju.

Domnevamo lahko, seveda pa ni nujno, da je naša domneva pravilna, da bi se posamezni člani kolektiva, ki so čutili, da odnosi niso urejeni, ojunačili in kaj povedali o tem, če bi se družbenopolitične organizacije – njihovi občinski organi, že prej oglasili in povprašali, zakaj delo teh organizacij v Adrii ne zaživi. Tako pa so nekateri člani kolektiva, ki je vse preslabo organiziran, šele potem, ko je bil vajenec Anto Kosić tepen, na glas povedali svojo sodbo o ravnanju vodstva v podjetju in prišli po pomoč na Kraško obalni sindikalni svet in tudi na komite obalne konference ZKS.

REVOLT

Revolt bolj osveščenih članov kolektiva je dobil svojo obliko na seji izvršilnega odbora osnovne sindikalne organizacije hotela Adria: neposredni povod za sejo je bila že prej omenjena klofuta. Hkrati so seveda omenjali tudi druge nepravilnosti, ki so se v podjetju dogajale – od nepravilnega razmeščanja delavcev na delo do nepravilnih osebnih odnosov do redno zaposlenih delavcev in do sezonskih delavcev, pa do tega, da vodstvo podjetja ne upošteva pri svojih odločitvah samoupravnih aktov.

Iz zapisnika z omenjene seje ter kasneje iz razgovorov z nekaterimi člani kolektiva povzemamo nekatere očitke na račun vodstva podjetja in strokovnega svetovalca v. d. direktorja.

Medtem ko kvalificirani delavci gostinske stroke sodelujejo pri komunalnem urejanju okolice hotela, je vodstvo zaposlilo v točilnicah vajenke. Te pa, kajpak, ne morejo biti materialno odgovorne za urejeno poslovanje in niti ne smejo samostojno voditi lokalov. Materialni knjigovodja je v času, ko je bil s svojim delom v zaostanku za tri mesece (!), opravljal delo šoferja in nabavnega referenta. Hkrati so šoferji delali pri komunalnem urejanju okolice hotela.

ŽALITVE

Hotel bojda zelo težko dobi delavce, tako za redno, zlasti pa za sezonsko zaposlitev. Nekateri člani kolektiva se nagibajo k sodbi, da vodstvo podjetja sezonske delavce (pa tudi redne) ob koncu sezone – ta traja vsega 4 mesece – maltretira, žali . . . V pravilniku o delitvi osebnih dohodkov piše, da je moč plače izplačevati od 1. do 25. v mesecu – bojda zato, da lahko z zavlačevanjem izplačila na koncu sezone še malo zadržijo sezonske delavce, če jih še potrebujejo (!?). Izrazi za delavce – redne in sezonske – kot so lenuhi, tatovi, krokarji, pijanci itd., so menda normalni sestavni del komuniciranja vodstva podjetja z delavci. Pred vsemi pa po zatrjevanju nekaterih delavcev pri tem prednjači Jože Konič, bivši direktor in sedaj svetovalec v. d. direktorja.

O vzdušju v podjetju govorita po svoje tudi naslednja podatka: na omenjeni seji IO osnovne sindikalne organizacije ni bilo nikogar od vodstva podjetja. Izvršni odbor po besedah predsednika OOS, **Vladimirja Fekonje**, ni vabil niti v. d. direktorja, sicer računovodkinje podjetja, **Trude Pucar**, niti njenega svetovalca in „glavnega obtoženca", **Jožeta Koniča**, ker bi si pred njimi, zlasti pa pred Koničem, malokateri član kolektiva upal povedati, kar mu leži na duši. Ko pa smo se med obiskom v Adrii pogovarjali z nekaterimi člani kolektiva, so le-ti predlagali, naj bi se umaknili kam drugam, češ če bo Konič kaj ujel na ušesa, bo za njih potem dokaj nerodno . . .

KRIVI SO DELAVCI

Pogovarjali smo se tudi z vodstvom podjetja. Iz tega razgovora povzemamo, da odnosi v kolektivu drugačni skorajda ne morejo biti, ker da so prenekateri člani te delovne skupnosti hudo neredni pri delu, da med delovnim časom poskušajo pijančevati, medsebojno obračunavajo, pojavili pa so se tudi primeri poskusa kraje (tudi primer, ko je padla klofuta – po mnenju Jožeta Koniča prva in edina, po mnenju drugih pa ne prva in ne edina – sodi med poskuse kraje, po prepričanju Koniča in drugih vodilnih delavcev podjetja). Na zadnjem delavskem svetu pred revoltom da je Jože Konič opozoril kolektiv na vrsto nepravilnosti pri delu in poslovanju ter pozval delavce, naj predlagajo rešitve. Odgovora – vsaj neposrednega – ni bilo, posredni odgovor pa naj bi bila omenjena seja IO sindikalne organizacije, ker da se je s svojimi nastopi zoper nepravilnosti, tako sodi vodstvo, Konič zameril mnogim članom kolektiva . . .

Vodilni v podjetju vedo torej povedati na račun delavcev marsikatero pikro in delavci o vodstvu tudi. Vtis z razgovorov v tem kolektivu je, da za lastne slabosti eni in drugi hitro najdejo utemeljene vzroke.

SKLEP IO OOS

Seja izvršilnega odbora osnovne organizacije sindikata v hotelu Adria se je končala z naslednjim sklepom v zvezi s pritožbo vajenca Kosiča, da ga je strokovni svetovalec Konič udaril in v zvezi z drugimi naštetimi nepravilnostmi vodstva podjetja: Jožetu Koniču je IO sindikalne organizacije izrekel popolno nezaupnico na katerokoli delovno mesto v hotelu Adria zaradi samovolje in nepravilnega odnosa do delavcev.

Sklep izvršnega odbora sindikalne organizacije so takole komentirali.

Jože Konič: „Človeku je lahko vzeti dobro ime. V hotelu, od spomladi letos sem upokojen, sem ostal na zahtevo kolektiva."

Truda Pucar, računovodkinja in v. d. direktorja: „Funkcijo v. d. direktorja sem prevzela le pod pogojem, da tovariš Konič ostane v podjetju kot strokovni svetovalec. Če bo zaradi teh dogodkov zapustil podjetje, sama ostanem že naslednji dan doma . . ."

Andrej Tavšič, v času našega obiska v podjetju v. d. sekretarja podjetja, ker je sekretar maloprej odšel na daljše orožne vaje: „Tako je. Če odide Konič, bomo tudi mi (mislil je ostale vodilne delavce) odšli."

Branko Babić, sekretar občinske sindikalne konference zveze sindikatov občine Kop... „Sindikati se bodo odloč... zavzeli za to, da se razmere hotelu Adria v Ankaranu u... dijo."

Pravna služba obalno k... škega sindikalnega sveta je m... da Jožeta Koniča, na podl... izjave vajenca Kosiča in pism... nih izjav prič, prijavila sodišč... Prepričani pa smo, da do vs... naštetih nesoglasij in težav m... kolektivom hotela Adria in ... podjetju ne bi prišlo, če bi, ... smo omenili, družbenopolitič... organizacije ne čakale na t... tehtne materialne dokaze, ... je klofuta.

R.

Posvetovanje pred volitvami v SIS

Sekretarji občinskih svetov Zveze sindikatov in izvršnih odborov občinskih konferenc Socialistične zveze delovnih ljudi iz koroških občin Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec, so se v ponedeljek, 21. oktobra, posvetovali v Dravogradu o pripravah na volitve delegatov v samoupravne organe novih samoupravnih interesnih skupnosti, oblikovane na načelih nove ustave. Dogovorili so se, da bodo v Dravski, Mežiški in Mislinjski dolini takoj začeli s pripravami na volitve delegatov.

Kot je bilo poudarjeno na ponedeljkovem posvetovanju predstavnikov občinskih vodstev Zveze sindikatov in Socialistične zveze se na Koroškem zavzemajo za to, da bi bile delegacije temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti splošne, se pravi, za vse samoupravne interesne skupnosti iste, štele pa naj bi najmanj 10 članov.

(ek)

ZA AKCIJO MED LJUDMI VEDNO ZMANJKUJE ČASA

Ljubljanski mestni svet Zveze sindikatov opozarja na to, da bo ostalo za akcijo med ljudmi v zve... z ustanavljanjem samoupravnih interesnih skupnosti zopet zelo malo časa ● Kratko odmerjeni ro... terjajo tudi od sindikatov toliko resnejše delo pri izbiranju kandidatov za delegate ●

Mestni sindikalni svet Ljubljana je na svoji zadnji seji, žal, v zelo okrnjenem sestavu delegatov iz občinskih sindikalnih konferenc, poslušal informacijo o pripravah za organiziraje samoupravnih interesnih skupnosti na območju mesta Ljubljana. Gre za stališča in priporočila, ki jih je v tej zvezi pripravila mestna koordinacijska komisija za spremljanje uresničevanja ustave pri Komiteju mestne konference ZKS Ljubljana in ki se nanašajo na tiste samoupravne interesne skupnosti, ki se vključujejo v skupščinski sistem in ki morajo biti organizirane do konca letošnjega leta. Časa je malo in žal tudi zakonodaja s tega področja še ni sprejeta.

Doslej izoblikovana stališča so taka, naj bi vsa tista področja, ki se vključujejo v skupščinski sistem, imela na ravni občin s samoupravnimi sporazumi ustanovljene samoupravne interesne skupnosti. Te skupnosti naj bi s samoupravnimi sporazumi del svojih pristojnosti prenesle na mestne interesne skupnosti (ne zveze skupnosti), tako na primer kulturne skupnosti oziroma izobraževalne. Tudi samoupravne interesne skupnosti za območje regije (zdravstvo, zaposlovanje) ali republike (pokojninsko – invalidsko zavarovanje, raziskovalna dejavnost) naj bi po občinah imele svoje temeljne interesne skupnosti ali enote. Mestna in občinske skupščine pa naj bi z dopolnitvami skupščinskih poslovnikov ali posebnimi statutarnimi odloki omogočile čimprejšnje vključevanje interesnih skupnosti v svoje delo.

Nosilec nalog v zvezi z volitvami delegatov v interesne skupnosti je Socialistična zveza. Seveda pa čaka prav sindikate odgovorna naloga v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov, sposobnih in zavzetih delavcev, ki bodo znali v interesnih skupnostih predstaviti in zagovarjati specifične in skupne interese zaposlenih. Druga posebna skrb sindikatov ob ustanavljanju samoupravnih interesnih skupnosti pa bo, da bodo v delovnih kolektivih zagotovili pravočasno in kvalitetno obravnavo delovnih in finančnih programov interesnih skupnosti za leto 1975. Časa seveda ni dosti, saj naj bi bile neposredne volitve delegatov iz TOZD in krajevnih skupnosti med 2. in 8. decembrom, volitve pa je treba razpisati trideset dni poprej.

Na seji mestnega sindikalnega sveta so poudarili, da spričo zelo tesnih rokov še posebej občinske sindikalne konference in občinski sindikalni odbori ne bodo smeli stati ob strani, pač pa se morajo v to politično akcijo takoj vključiti. Kaže, da je akcija v Ljubljani časovno usklajena v vseh občinah, kar je tokrat vendarle določena prednost.

Mnogi delegati pa so bili zelo kritični do prakse v mestu Ljubljana, ko se posamezne akcije pravočasno ne uskladijo po občinah (tokrat vsaj to ne bo primer, bil pa je npr. pri podpisovanju družbenega dogovora o štipendiranju!) oziroma se akcije v mestnem merilu tako dolgo snujejo na vrhu, da za akcijo med ljudmi zmanjkuje časa. Samoupravljanje pa ni improviziranje, samoupravljanje terja, da ljudje, ki bodo o nečem odločali, imajo možno... seznaniti se pravočasno z vse... o čemer naj bi odločali. Po... mezni delegati so ugotavljali, ... so sindikati že spomladi ze... resni opozarjali na prakso ... mujanja v Ljubljani, saj je n... pri sklepanju samoupravn... sporazumov o programih ... sredstvih za splošno in skup... porabo v letu 1974 bilo na ... polago za obravnavo v kole... tivih bore malo časa. Kaže p... da se stare napake ponavljaj...

Na vprašanje, ali so pripr... ljeni predlogi samoupravn... sporazumov za ustanovitev ... sameznih interesnih skupnos... so delegati slišali zagotovilo, ... je to delo v glavnem opravljen... Podprli so tudi stališče mest... koordinacijske komisije, da ... strokovne službe za te sk... nosti v mestu organizirajo č... bolj racionalno, enotno za po... mezna interesna področja. ... čim bolj racionalno organi... cijo strokovnih služb se zav... majo tudi delovni kolektivi, ... jim ni vseeno, kako se bo tro... združeni denar.

Glede evidentiranja možn... kandidatov za delegate sam... upravnih interesnih skupnosti ... treba opozoriti tudi na to, da ... potrebno ponovno preto... tudi tiste predloge, ki so bili ... izoblikovani spomladi ob volit... vah. Sicer pa so delegati obč... skih sindikalnih konferenc ... seji mestnega sveta terjali, ... sindikat in SZDL v mestu st... no koordinirata svojo akcijo, ... si kakršnekoli neusklajenosti ... tej časovni stiski ne bi smeli v... privoščiti.

s.

REFERENDUM ZA SAMOPRISPEVEK ZA ŠOLE IN VRTCE NA OBALI

OB VEČJIH TOVARNAH – VRTCI?

Zaradi prepočasnega tempa gradnje šol in vrtcev ter presuhega izvira sredstev za ta namen bodo družbenopolitične organizacije na obali predlagale občanom, da s samoprispevkom aktivno pomagajo reševati ta problem

V obalnih slovenskih občinah bodo, kot kaže, še pred koncem letošnjega leta občani odločali, ali bodo prispevali v obliki samoprispevka dodatna sredstva za izgradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih ustanov. Poleg stanovanjskih problemov, ki so na obali številni in v naslednjih nekaj letih praktično nerešljivi, tudi izgradnja vzgojno-varstvenih ustanov in šol ne gre s tempom, ki bi zagotavljal skorajšnjo rešitev teh problemov.

Iz sredstev, ki se nabirajo za gradnjo teh ustanov na račun obveznega prispevka od investicij, se nabere letno le okrog 2,2 milijona dinarjev. Samo za saniranje stanja, kakršno je sedaj, se pravi za obnovo dotrajanih objektov in izgradnjo toliko objektov, da bi pokrili sedanje potrebe, pa bi potrebovali kar okroglih 140 milijonov dinarjev. Zategadelj bodo družbenopolitične organizacije na slovenski obali predlagale občanom tamkajšnjih treh občin, da se odločijo za uvedbo samoprispevka za izgradnjo otroških vrtcev in osnovnih šol.

V dosedanjih razpravah o položaju in o problemih je na tem področju bilo moč slišati številne predloge za hitrejše reševanje teh vprašanj in za čimbolj smotrno uporabo sredstev, ki se nabirajo in ki se bodo še nabrala za ta namen. Sam po sebi je razumljiv predlog, naj bi vzgojno-varstvene ustanove prilagodili sedanji pereči potrebi po čimvečjem številu teh ustanov, se pravi: potrebno bo skrajno smotrno potrošiti vsak dinar, o kakršnikoli bogatejši opremi ne sme biti govora. Razumljivo pa je, da pri tem ne bodo smeli pretiravati niti v nasprotni smeri, da bi ti vrtci ne bili zgrajeni funkcionalno in da ne bi imeli vse potrebne opreme in prostorov.

Sindikat v Delamarisu pa, na primer, predlaga (informacijo smo slišali kot neuradni predlog na neki seji, ki jo je organizirala osnovna sindikalna organizacija v Delamarisu), da bi veljalo proučiti in nemara tudi uporabiti način reševanja prostorske stiske za varstvo otrok tako, da bi večja podjetja prispevala potrebne prostore ob svojih tovarniških obratih in plačevala tudi potrebno režijo za te vrtce. Pri tem pa seveda ne bi smeli prezreti širšega družbenega interesa.

rb

ŠTIRI LETA RADOVLJIŠKE KULTURNE AKCIJE

Iz akcije za delavce — akcija delavcev

Za skupino organizatorjev, ki v radovljiških sindikatih zadnja leta skrbe za kulturo, šport in rekreacijo v delovnih kolektivih, je le kar značilno, da z organiziranjem svojih akcij skoraj nikoli ne zamujajo. Tako je bilo tudi s pravočasnimi pripravami na letošnjo kulturno akcijo, ta pa velja za najbolj množično vsakoletno akcijo sindikatov, kulturne skupnosti, zveze kulturnoprosvetnih organizacij in organizacij združenega dela v tej občini. Ena redkih tovrstnih kulturnih manifestacij na Gorenjskem, namenjena predvsem delavstvu, je v zadnjih treh letih, kolikor traja, naletela na izredno ugoden odmev. V občini, v regiji in v širšem slovenskem prostoru.

Konec septembra je komisija za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu ocenila dosedanji razvoj in rezultate kulturne akcije. Ugotovili so, da so bila skupna prizadevanja sindikatov, kulturne skupnosti in občinske ZKPO v minulih treh letih usmerjena v širjenje in poglabljanje kulture med delavci in da so dosegla pravi namen. To najbolj potrjuje vse večje število obiskovalcev gledaliških in drugih kulturnih prireditev, povečano število amaterskih kulturnih skupin, pevcev, glasbenikov, igralcev in likovnikov, njihovo delo. Ob tem pa je najbolj razveseljivo, da prihajajo pobude za razširitev kulturne akcije v občini zadnje čase prav iz delovnih kolektivov in da večino amaterskih skupin sestavljajo ravno delavci.

Lani je družbeni dogovor o kulturni akciji s programom gledaliških in drugih predstav podpisalo 52 delovnih organizacij – vse večje organizacije združenega dela v občini, z izjemo podjetja Vezenina Bled, ki ima 550 zaposlenih. Kolektivom so po dogovoru ustrezale tudi oblike zbiranja sredstev (prispevek 4 din na zaposlenega), saj so denar za stroške gledaliških predstav in ostalih prireditev lahko zbrali v vseh podjetjih, ki so se vključila v kulturno akcijo.

Tudi pristopanje k družbenemu dogovoru je potekalo po samoupravni poti. Dogovore so potrjevali delavski sveti, potem ko so dobili soglasje osnovnih sindikalnih organizacij. Oba organa sta vsako leto tudi podpisnika dogovora o namenskem zbiranju sredstev, ki je bil lani precej različen glede na finančne možnosti posameznih delovnih organizacij. Ponekod so sredstva neposredno odobrili delavski sveti, drugod pa so jih iz svojih proračunov zagotovile osnovne sindikalne organizacije. Letos so začeli razmišljati o tem, da bi se v bodoče o kulturni akciji, njeni programski zasnovi, izrekli vsi zaposleni na zborih delavcev.

Podobno kot pred letom, je bil tudi lani program radovoljiške kulturne akcije gledališko obarvan. Več kot 9000 delavcev si je ogledalo 19 predstav Mestnega gledališča ljubljanskega, Prešernovega gledališča iz Kranja in gledališča Tone Čufar z Jesenic. Ansambli teh gledaliških hiš so bili najpogosteje v gosteh pri kolektivih. In s kakšnim veseljem so vedno prihajali mednje. Kako tudi ne, ko so bile vse njihove predstave razprodane že vnaprej. Povsod kjer so gostovali, v Radovljici, na Bledu, v Bohinjski Bistrici, v Podnartu, Kropi in drugod, so bili deležni velikih priznanj, delavci so bili in ostajajo njihovo najbolj hvaležno občinstvo.

Nič drugače kot lani ni bilo tudi letos, ko poteka kulturna akcija že četrto leto. Njeni organizatorji so želeli, da bi dobila nove razsežnosti, saj je že prerastla dosedanje okvire in postaja resnično kulturna akcija delavcev.

Skupno z ostalimi organizatorji so že spomladi poslali predlog letošnjega družbenega dogovora vsem organizacijam združenega dela v občini. Z njim so želeli članom delovnih skupnosti zagotoviti bolj vsestransko kulturno življenje. Tako letošnji program akcije poleg 25 gledaliških predstav v vseh večjih krajih obsega tudi 4 razstave v delovnih kolektivih.

Do konca junija so poklicna in amaterska gledališča, ki sta se jim letos pridružila tudi Drama SNG iz Ljubljane in Glej 73, uprizorila 15 predstav. Dve domači gledališki skupini nameravata to sezono predstaviti delavcem kar več dramskih uprizoritev. V petih ali šestih delovnih organizacijah, kjer imajo ustrezne prostore, bodo do konca leta priredili še eno ali dve razstavi. Razveseljivo je, da bodo delavci v štirih večjih delovnih organizacijah imeli prvič priložnost slišati nekatere znane slovenske umetnike, ki bodo nastopili na samostojnih koncertih opernih arij. V letošnjem programu kulturne akcije v občini pa niso upoštevane prireditve amaterskih skupin, ki bodo nastale znotraj programov kulturnih društev ali programa ZKPO. Enajst kulturnih prireditev v okviru kulturne akcije si je doslej letos ogledalo več kot 4300 obiskovalcev predstav, do konca leta pa bo število teh gotovo najmanj štirikrat večje.

Kljub temu, da bo letos podpisalo družbeni dogovor o kulturni akciji 54 delovnih organizacij, tako vsaj pričakujejo, pa bodo morali kulturno akcijo njeni organizatorji uveljaviti in negovati med radovljiškim delavstvom še bolj kot doslej. V tem spoznanju je vse podpore vredna pobuda, da bi odločitve o repertoarni politiki kulturne akcije prepustili delovnim kolektivom, podpisnicam družbenega dogovora, ki bodo delegirale svoje člane v samoupravni organ sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti v delovnih skupnostih. Ta organ naj bi v prihodnje odločal ne samo o sredstvih, ampak tudi o vsebinski zasnovi kulturne akcije. Po izkušnjah sodeč, v radovljiški občini to ne bo težko uresničiti.

IVAN VIRNIK

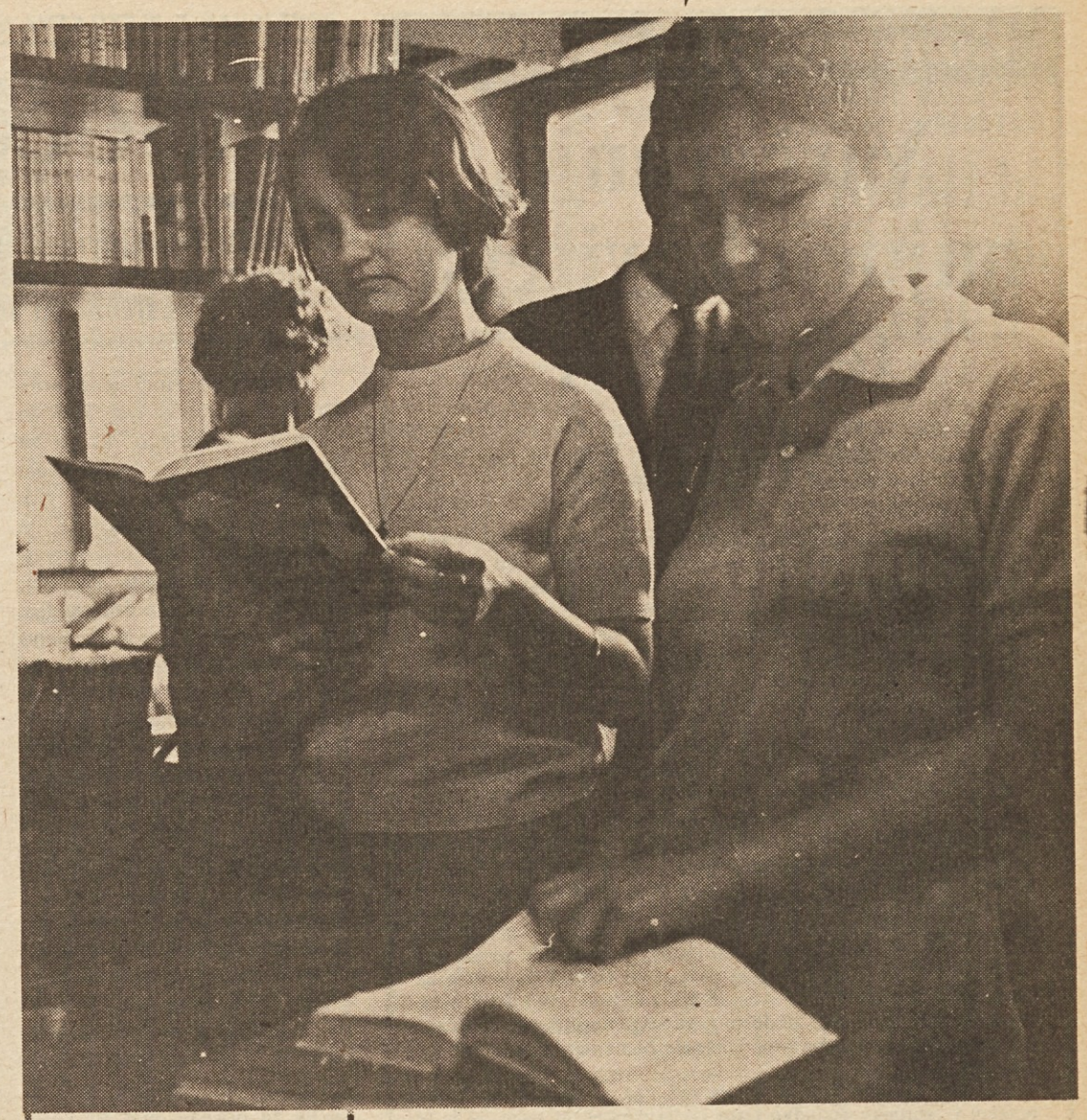

Sta našli, kar iščeta?
Foto: A. AGNIČ

ZA PRAVI OBRAZ KULTURE

... Vprašanje, kaj je resnična avantgarda v umetnosti, je postalo pri nas dokaj sporno. Od osvoboditve do danes je v slovenski književnosti nastopala že vrsta skupin in posameznikov, ki so si prilaščali ta naziv. Naravnost ganljivo smešno je, kako so si posamezne skupine domišljale, da so odkrile Ameriko, v resnici pa so le ponavljale že zdavnaj odkrite literarne izume in novosti iz preteklosti. Po večini so bile skupine avantgardne le v oblikovnem smislu, izmišljale so si raznovrstne grafične načine pisave pesmi in proze, a vsebinsko niso prinašale nič novega. Niti nove ideje niti nove morale niti nove estetike. Kajti prava avantgarda je samo tista, ki prinaša novo in napredno v vsebinsko idejnem smislu. Taka avantgarda je resnično predhodnica novega napredka. Taka avantgarda hodi resnično spredaj, v prvi vrsti, ne kot tista naša sodobna „avantgarda", ki jo je opisal Matej Bor, ki hodi zadaj, za narodom in mu kaže osle ...

DUŠAN MEVLJA
(N. dnevnik 13. okt.)

... Če bi jaz postavljal teme kongresa ali pogovora med književniki in umetniki sploh, bi bila to snov o smislu in naravi umetnosti. Zakaj danes se svet, kolikor lahko sodim po tistem, kar se dogaja, veliko bolj ukvarja z artističnimi, tehničnimi vprašanji, kot pa s tistimi vprašanji, ki so za umetnost in zlasti literaturo bistvena ...

JOSIP VIDMAR
(Komunist, 21. okt.)

... Ne verjamem v prozo, ki nastaja brez naslonitve na doživeto. Jaz takšnega pisanja ne občutim niti ga ne morem čitati. Pravi pisatelj piše zategadelj, ker v sebi doživeto občuti nekaj, kar je drugim še neznano. To doživljanje, ta izkušnja ni v nikakršnem nasprotju s tistim, čemur pravimo ustvarjalna domišljija. Ta ni od boga dana, ni niti z neba niti iz prstov izsesana, je rezultat izkušnje, stopnja spoznanja, zato je težko in nemara celo nepotrebno razlikovati – vsaj pisatelju to ni potrebno – čemu kaj pripada ...

MIHAILO LALIĆ
(Rad, 24. okt.)

● KOPER

Visoko šolstvo tudi na obali

Z letošnjo jesenjo začenjajo delovati v Kopru dislocirani oddelki fakultete za strojništvo, ekonomske fakultete in pedagoške akademije v Ljubljani. Ob otvoritveni svečanosti so izročili indekse prvim 42 študentom, ki pa niso zadnji, ker je interes za tovrstni študij med mladino na obali zelo velik, saj je šolanje v domačem kraju zagotovo najcenejše. Za šolanje na visokih šolah na obali pa so zainteresirane tudi delovne organizacije, ki jim strokovnega kadra zelo primanjkuje.

FRANC OBOLNAR

● VELENJE

Že druga razstava

V prostorih likovnega salona velenjske knjižnice je te dni že druga razstava v letošnji sezoni. Razstavlja akad. slikar Lojze Zavolovšek, ki je tudi tokrat v glavnem zvest motivom iz Šaleške doline in njene okolice.

V tej sezoni programirajo še najmanj 8 razstav. Računajo na ponovno predstavitev del članov kluba likovnih ustvarjalcev Šaleške doline. S posebno razstavo pa naj bi predstavili tudi dosedanjo rast in razvojna hotenja posameznih organizacij združenega dela iz občine Velenje.

IZ OBČINE V OBČINO, OD TU IN TAM — POSKUS REPORTAŽNO-KOMENTIRANEGA PISANJA O KULTURNEM ŽIVLJENJU V OBČINAH

RUDARJI OBISKUJEJO GLEDALIŠČE

Zares, v Hrastniku se lahko z marsičem pohvalijo. Bil sem prav židane volje, ko sem slišal na njihovi konferenci, koliko so že postorili in kaj še načrtujejo. Zlasti še zato, ker so mnogo storili za delavce, ki največkrat njihove pobude in zamisli z zadovoljstvom sprejemajo.

Tako me skoraj ni presenetil podatek, da je bilo, denimo letos spomladi kar 300 delavcev abboniranih na predstave poklicnih gledališč, predvsem rudarji in člani njihovih družin. Že takrat pa so načrtovali, da bo potrebno najbrž že jeseni organizirati še drugi abonma, saj je bilo zanimanje tolikšno, da vseh, ki bi želeli, niso mogli zajeti v prvi abonma.

Pa pravijo ponekod, da „navadni" ljudje nimajo smisla za kulturno življenje. Navadna izmišljotina je, da se delavci ne zanimajo za kulturo, da ne razumejo umetnosti ali pa, da so zadovoljni z vsem, kar jim nudimo, celo z najbolj cenenim. Res je, da je med delavci tudi še veliko takih, ki jim za kulturo ni mar (pa ne samo med delavci!), s tem pa še ni rečeno, da nekje v njihovi notranjosti ni vzgibov, ki bi jih bilo treba obuditi in pravilno usmeriti. In rezultat bo slej ko prej za marsikoga presenetljiv!

Seveda pa delavci niso enako zadovoljni z vsako predstavo, z vsako razstavo, z vsakršnim delom. Želijo gledati na primer predvsem take gledališke predstave, v katerih vidijo tudi sebe, del svojega lastnega vsakdanjika, svojih problemov in svojih dilem. To pa ne pomeni, da ne bi mogli delavcem bolj približati tudi marsikatero težje dojemljivo umetniško izpovedno delo. Morali bi se z njimi ob predstavah pogovarjati, kako so oni sprejeli in razumeli neko delo, jim pojasnjevati vsebino in način, zakaj je neko odrsko delo tako prikazano.

Odkar imamo kulturne skupnosti, so marsikje število gostovanj poklicnih kulturnih ustanov zelo razširili, zlasti še gostovanja gledališč. To je pohvalno, saj so tako marsikje zapolnili tako imenovane bele lise, kjer ljudje celih območij leta dolgo niso imeli priložnosti videti kakšno prireditev poklicnih kulturnih delavcev. Res pa je tudi, da so ob tem skoraj praviloma zanemarili kulturno-estetsko vzgojo, ki mora postati sestavni del sleheme predstave, organizirana na najrazličnejše načine, ne nazadnje tudi kot pogovor med ustvarjalci in gledalci oziroma poslušalci.

V marsikateri občini smo tudi opazili, da je ob naraščajočem številu gostovanj začelo upadati aktivno kulturno življenje delovnih ljudi in občanov. Ta pojav ni razveseljiv, z organizirano kulturno akcijo se mu moramo postaviti po robu, kajti predstave poklicnih kulturnih ustanov niso in ne morejo biti nadomestilo za lastno aktivno kulturno tvornost delovnih ljudi.

ŠE EDINI ZBOR SO ZAPRAVILI

Pa se preselimo spet v Slovenske gorice. V lenarško občino.

Občina Lenart je bila nekoč daleč naokoli znana po razgibanem kulturnem življenju. V zadnjem času pa kulturno delovanje vidno nazaduje. Žal, predvsem po „zaslugi" najbolj odgovornih v ZKPO občine Lenart.

Čudno se sliši, da je nedolgo tega nehal z delom edini pevski zbor odraslih v občini, ki je vključeval predvsem zaposlene in je deloval v okviru lenarškega kulturnega društva. Kulturniki se niso mogli sporazumeti o monimalnem honorarju za zborovodjo, ki bi ga s skupnimi močmi seveda lahko zagotovili. Posledice takega oklevanja so zdaj tu.

Če izvzamemo šole, deluje zdaj v občini le nekaj gledaliških skupin in seveda slikarska kolonija samorastnikov Zavrh (upajmo, da bo še veliko časa živela) ter kolonija učencev osnovnih šol „Maksa Kavčiča" v Cerkvenjaku. Obe koloniji deluje ta že več let. Pomembna je tudi prireditev, ki jo vsako leto pripravljata KPD Gradišče in tamkajšnja mladinska organizacija, srečanje nepoklicnih literatov.

Problem je torej predvsem v tem, da ne deluje občinska ZKPO. A prav ta naj bi povezovala in usmerjala društveno dejavnost in ji pomagala z zamislimi, kako poživiti kulturno življenje. Tako pa društva životarijo, saj se zanje več ali manj nihče ne zmeni.

Najbrž bo treba v prihodnje hitreje napredovati tudi v knjižničarstvu, saj bi morali v skladu s sprejetim programom že zdavnaj urediti nekaj izposojevališč tudi v odločnejših krajih, ki zaradi oddaljenosti od matične knjižnice v Lenartu nanjo niso navezani. Marsikaj bi gotovo že lahko storili, če bi bilo dovolj denarja, pa tudi hotenja.

Prepričan sem, da se bodo tudi v Lenartu razmere slej ko prej spremenile. Že danes je delovna zlasti kulturna skupnost, ki se lahko z marsičem pohvali. Najbrž pa se bo morala Socialistična zveza v občini bolj odločno zavzeti za to, da bo v občini ponovno zaživela tudi ZKPO in povezala vse tiste številne za kulturo zavzete ljudi, ki so še kako pripravljeni delati, le da jih je pri tem delu potrebno spodbujati, jim dajati pomoč in priznanje.

TONE ŠTEFANEC

Prihodnjič: MED DELAVCI „MEBLA"

Komentatorjev stolpec

Varčevanje najučinkovitejši lek proti inflaciji

Med politiki in gospodarstveniki so še dokaj deljena mnenja o tem, ali lahko spet govorimo o akutnem poslabšanju likvidnosti v gospodarstvu oziroma kdaj sploh lahko govorimo o pojavu nelikvidnosti in njegovem razraščanju. Nekateri namreč menijo, da je poslabševanje dolžniško-upniških odnosov trenutno še zmerom počasnejše od rasti družbenega proizvoda ter da zategadelj še ne moremo govoriti o povečevanju nelikvidnosti. Drugi spet trdijo, da gre, če že ne za ponovno razraščanje nelikvidnosti, pa vsaj za prve znake tega pojava, ki bo zagotovo zavzel večji obseg, če ne bomo upoštevali ustreznih ukrepov za zajezitev medsebojnega zadolževanja v gospodarstvu.

Na voljo so nekateri statistični podatki, ki očitno govore v prid temu drugemu naziranju, da se je likvidnost gospodarstva v zadnjih mesecih ne le poslabšala, temveč da se še nadalje poslabšuje. Tako je npr. neizpodbitno dejstvo, da vse bolj nazaduje obseg sredstev na žiro računih organizacij združenega dela, na katerih je bilo ob koncu lanskega leta še 18 milijard, a ob koncu letošnjega prvega polletja komaj okrog 15,9 milijarde din, pri čemer se je situacija v naslednjih letošnjih mesecih očitno še poslabšala. S temi podatki je neposredno povezan pregled izpolnjevanja obveznosti organizacij združenega dela, ki kaže, da so neizpolnjene obveznosti OZD, ki so v začetku lanskega decembra znašale skupno 3,4 milijarde, maja letos nazadovale na 1,7 milijarde, v obdobju junij–avgust pa so spet naraščale, tako da so se v avgustu letos povzpele že na nekaj manj kot 2,5 milijarde din.

Vzrokov za zaskrbljenost je tem več, ker je delež neporavnanih terjatev v celotnem dohodku letos junija narasel do ravni, ki je ni dosegel v zadnjih petih ali šestih letih. Medtem ko je namreč ta delež v letu 1969 znašal 21,2 %, se je v letu 1971 dvignil na 32 %, kar je bilo največ vse do letošnjega leta, ko se je v juniju delež neporavnanih terjatev v celotnem dohodku povzpel kar na 36,3!

Tudi druga znamenja, kot npr. prekomerno naraščanje zalog gotovih izdelkov (te so letos narasle za 38 %), kažejo, da se s hitrimi koraki bližamo ponovnemu močnemu valu nelikvidnosti, toliko bolj, ker zaradi inflacije stroškov gospodarstvu začenja že akutno primanjkovati razpoložljivih tekočih sredstev. S tem je najožje povezano kritično nazadovanje ekonomičnosti poslovanja v gospodarstvu. Porabljena sredstva so v letošnjem prvem polletju znašala skupno 443,7 milijarde din in so bila skoraj za polovico večja kot lani. Povedano drugače, stroški gospodarstva rastejo nominalno za dva odstotka bolj kot celotni dohodek, a realno celo za 8 % bolj.

Če se poglobimo v strukturo teh stroškov, bomo ugotovili, da se je delež mnogih postavk nebistveno spremenil ali pa sploh ni doživel sprememb. To velja npr. za izplačila za proizvodne in neproizvodne storitve, za dnevnice, terenske dodatke, reklamo itd., medtem ko so osnovne spremembe nastale pri izdatkih za porabljeni material. Ti stroški so v letošnjem prvem polletju znašali skupno 158,3 milijarde din in so bili za 54 % večji kot v istem lanskem obdobju. Njihov delež v skupnih stroških je v letošnjem prvem polletju narasel od 33,7 % na 34,9 % ter se še nadalje povečuje.

Potemtakem ni dvoma, da se v organizacijah združenega dela niso zvišali stroški, na katere le-te lahko neposredno ali tudi posredno vplivajo. Nevšečnosti zastran ekonomičnosti poslovanja nastajajo predvsem pri tistih stroških, ki jih je sicer res mogoče znižati z ustreznejšim izkoriščanjem materiala, zmanjševanjem izmečka in podobno, vendar pa kljub temu produktivnosti in splošne učinkovitosti dela na ta račun dejansko ni mogoče tako izboljšati, da bi z njima lahko nadomestili rast cen materiala.

Posredi je torej visoka stopnja inflacije, ki v največji meri zmanjšuje poslovno učinkovitost delovnih organizacij in jim odtujuje z delom pridobljena sredstva. Zategadelj mora biti boj proti inflaciji v ospredju prizadevanj ne le delovnih kolektivov, marveč celotne družbene skupnosti. Žal, ni splošnih učinkovitih receptov, kako se spopasti s tem sodobnim zlom, ki tare ves svet. Eno najbolj učinkovitih sredstev, ki so že znana, je varčevanje na vseh področjih, h kateremu se bomo morali očitno zateči tudi Jugoslovani, pa čeprav nam ukrepi v tej smeri vsaj za zdaj ne gredo najbolje od rok.

NANDE ŽUŽEK

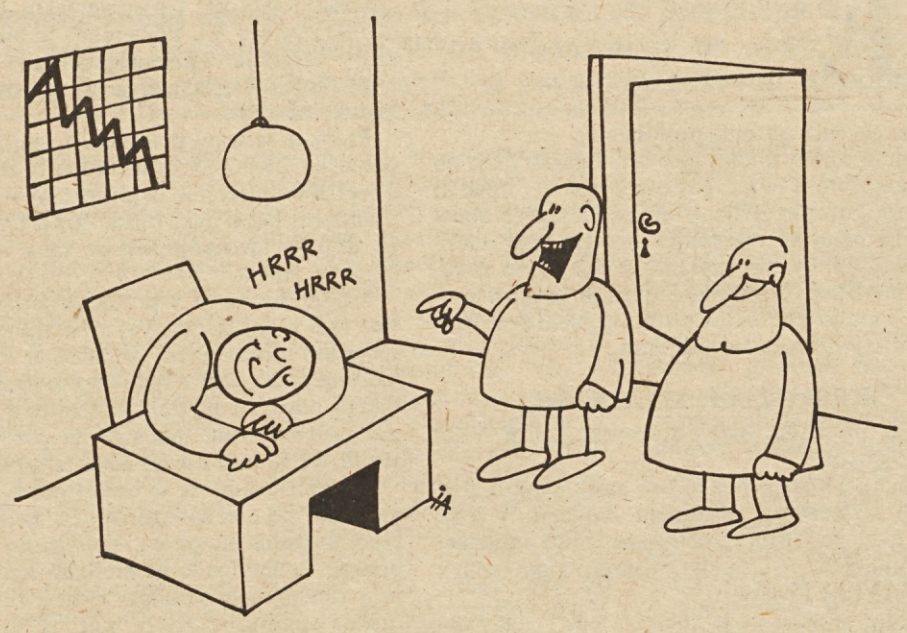

– Aha, Pepe se je že vključil v intenzivno varčevanje z energijo . . .!

I. Antič

POVEZOVANJE PLETILSTVA V SLOVENIJI

Odločen nastop sindikatov

Sindikati te dejavnosti spodbujajo povezujoča se podjetja, da pospešijo, hkrati pa temeljito opravijo priprave na povezovanje, zraven pa vabijo tudi preostale pletilce – V pletilstvu 17 podjetij in 8600 zaposlenih, ki so lani skupno ustvarili prek milijardo dinarjev celotnega dohodka

Republiška sindikalna konferenca delavcev tekstilne in usnjarske industrije, ki je že doslej zelo tvorno sodelovala pri akciji za povezovanje slovenske tekstilne industrije, je „razpravljala“ tudi o dogovarjanju šestih pletilskih podjetij, ki se že več kot leto dni menijo, da bi se povezala v sestavljeno organizacijo združenega dela. Na eni svojih zadnjih sej je predsedstvo konference pohvalilo prizadevanja šesterice, hkrati pa je pozvalo tudi ostala podjetja te stroke, naj se pridružijo, ne glede na to, da je šest podjetij, ki se dogovarjajo, tehnološko skorajda povsem zaključena celota. Nedavno tega je sindikalna konferenca naredila še korak dlje. Povabila je predsednike osnovnih sindikalnih organizacij vseh 17 slovenskih pletilskih podjetij na pogovor o dosedanjem poteku akcije za povezovanje, na katerem pa so seveda glavno pozornost usmerili na pospeševanje akcije in na njen začetek tudi v tistih podjetjih, ki se dosedaj še niso vključila v konkretne pogovore.

Akcija šestih pletilskih podjetij je med združevalnimi načrti slovenske tekstilne industrije najbolj dozorela, čeprav je seveda do referenduma med kolektivi še dolga pot. Podjetja Almira, Angora, Beltinka, Rašica, Tovarna pletenin iz Sežane in Trikon iz Kočevja se dogovarjajo, da bi združila svoja sredstva in delo v sestavljeni organizaciji združenega dela „Združene tovarne modernih pletenin“. Združuje se okrog 3000 delavcev, ki so lani skupno ustvarili okrog 326,5 milijona dinarjev celotnega dohodka. V vsej pletilski dejavnosti v naši republiki pa je zaposlenih okrog 8600 delavcev, ki so lani ustvarili za preko milijardo dinarjev celotnega dohodka. Združujoča se podjetja predstavljajo torej tako po številu zaposlenih, kot po vrednosti celotnega dohodka okroglo tretjino vse pletilske stroke v Sloveniji.

Razumljivo je, da so se sindikati zavzeli, da se o povezovanju v združeno podjetje pletilstva začno dogovarjati tudi v ostalih slovenskih pletilskih podjetjih, čeprav je omenjena šesterica glede na tehnologijo zaključena celota. Ne glede na to bi se v združenem podjetju tudi ostala pletilska podjetja lahko dogovarjala o skupnih poslih pri prodaji izdelkov in nakupu surovin, o skupnem nastopu pred finančnimi institucijami, ter o združevanju sredstev, ki bi jih posamezna podjetja namenila za razvoj.

Tako so sindikati vzpobudili dve akciji, ki naj pripeljeta – ni pa najbrž nujno, da ob istem času – k istemu rezultatu: združitvi slovenske pletilske dejavnosti v sestavljeno organizacijo združenega dela. Republiška konferenca je spodbodla sindikate v omenjenih šestih podjetjih, ki se dogovarjajo za združitev. Akcija, kot kaže, teče še nekolikanj prepočasi. Doslej se je namreč sestal le politični aktiv v Almiri in razpravljal o pripravljenem osnutku gradiva za javno razpravo v kolektivih o združitvi. Ocenil ga je kritično. V teh dneh so o njem razpravljali tudi v Beltinki; v ostalih štirih podjetjih pa razprav o gradivu v organih družbenopolitičnih organizacij in v samoupravnih organih še ni bilo – sukala se je le na nivoju vodilnega kadra v podjetjih. Prav v nobeni tovarni pa se seveda še ni začela javna razprava – kar pa je glede na doslej izrečene kritične ocene o gradivu tudi nekje razumljivo.

Razprava o združevanju in o gradivu o združevanju se morata po mnenju sindikatov preseliti v omenjenih šestih podjetjih iz vodilnih krogov na družbenopolitične organizacije in samoupravne organe. To pa ne pomeni, sodijo sindikati, da bi morali sedaj hiteti s pripravo slabe javne razprave v kolektivih in potem na hitro organizirati referendume. Nasprotno, pohiteti je treba s temeljitejšo obravnavo perspektiv združevanja in pripravljenega gradiva za javno razpravo – to pa lahko navsezadnje pomeni tudi, da bosta tako javna razprava kot tudi referendum organizirana kasneje, kot je bilo prvotno predvideno.

Hkrati naj bi se začela v preostalih enajstih podjetjih na pobudo sindikata akcija za povezovanje vsega pletilstva – bodisi na poslovno tehničnem nivoju, ali pa nemara tudi globlje povezave, združitve dela in sredstev. Vsekakor pa, tako poudarjajo v sindikatih, mora biti akcija povezovanja pripravljena temeljito in kolektivi morajo zelo natanko vedeti, zakaj se združujejo in kaj je najbolje, združiti z ostalimi podjetji pletilske dejavnosti.

rb

V ZASAVJU SE ČEDALJE BOLJ OTEPAJO NELIKVIDNOSTI

Več dolžnikov in večje zaloge

Klešče plačilne nesposobnosti v revirjih vse bolj stiskajo delovne organizacije, tem težavam pa se pridružujejo še porast zalog gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje in še večje prelivanje denarja iz gospodarstva v negospodarstvo

Pred kratkim so v Zasavju objavili podatke o nelikvidnosti, stanju zalog, obveznostih zasavskega gospodarstva in drugih dajatvah. Podatki kažejo, kako naglo pada reprodukcijska sposobnost zasavskega gospodarstva in s kolikšnimi težavami se utegnejo delovni kolektivi v prihodnje srečevati, če ne bomo čimprej odpravili nekaterih prevelikih dajatev in jih spravili v realnejše okvire.

Tako so znašale zaloge v zasavskem gospodarstvu konec prvega polletja 340 milijonov din, kar je za 23 % več kot ob začetku letošnjega januarja. Zasavskemu gospodarstvu dolgujejo kupci 310 milijonov din, njegove obveznosti pa znašajo 161 milijonov, enkrat manj kot terjatve. Terjatve so za 92 % večje kot ob koncu minulega leta, obveznosti pa za 83 %. To so podatki za prvo polletje, ni pa nobenega dvoma, da se je stanje konec septembra poslabšalo, zlasti glede nelikvidnosti, znatno večje pa so tudi zapadle terjatve. Zakonske obveznosti revirskega gospodarstva so se letos menda povečale več kot za 180 %, zato ima negospodarstvo več prostih sredstev, kot jih je imelo kdajkoli doslej. Poraba, pravijo v Zasavju, splošna in skupna, je presegla vse meje in če je ne bomo zaustavili, se bo gospodarstvo znašlo na dnu svojih možnosti za nadaljnje poslovanje. Ostanek dohodka bi moral letos porasti vsaj za 28 % v primerjavi z lanskim letom. Ponekod pa ugotavljajo, da je ostanek dohodka manjši kot leto prej. Še celo večje delovne organizacije, ki so zadnja leta uspešno poslovale, danes ugotavljajo, da so jim visoki proizvodni in drugi stroški onemogočili kakršenkoli pomembnejši ostanek dohodka in se že danes vprašujejo, kaj bodo imeli za sklad skupne porabe?

Zasavsko gospodarstvo seveda ne bo moglo več kreditirati svojih odjemalcev in v marsikaterih kolektivih so že sprejeli ukrepe za zmanjšanje prodaje izdelkov kupcem, ki zamujajo s plačili.

–m–

Podpisan dogovor o času poslovanja v trgovini

V občini Velenje so imele trgovske organizacije združenega dela različno urejen popoldanski zapiralni čas ob sobotah in dnevih pred prazniki. Delavci v trgovskih delovnih organizacijah so se že nekaj časa zavzemali za to, da bi enotno uredili čas zapiranja popoldan ob sobotah in dnevih pred prazniki v popoldanskem času. Sindikat delavcev storitvenih dejavnosti občine Velenje je zato predlagal sprejem posebnega družbenega dogovora.

Pri pripravi dogovora o poslovnem času v trgovini so izhajali zlasti s stališča, da je treba tudi zaposlenim v trgovskih organizacijah združenega dela omogočiti 42-urni delovni teden. To je bilo potrebno ne samo zaradi številnih žensk, zlasti mater, ki so zaposlene v trgovini, temveč tudi zaradi drugih zaposlenih, ki so vse češče iskali delo v drugih organizacijah združenega dela. Na odločitev pa je vplivalo tudi dejstvo, da imajo skorajda vsa gospodinjstva v občini hladilnike in zmrzovalnike, se pravi, da lahko shranijo tudi hitro pokvarljivo blago, če ga kupijo za nedeljo in za praznične dni nekoliko prej, kot so ga doslej.

Konferenca sindikata delavcev v trgovini je potrdila predlog družbenega dogovora o popoldanskem poslovnem času v trgovini ob sobotah in dnevnih pred prazniki na območju občine Velenje, ki so ga te dni že podpisali predstavniki trgovskih organizacij združenega dela, Občinske konference socialistične zveze delovnih ljudi Velenje in Občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Velenje.

Poslovalnice vseh organizacij združenega dela, ki opravljajo v občini Velenje trgovsko dejavnost, bodo od 26. oktobra naprej ob sobotah in dnevih pred enodnevnimi prazniki zaprte od 15. ure naprej. Pred prazniki, ki trajajo dva dni, pa bodo prodajalne odprte, kot so bile doslej. Če pa bodo prosti trije dnevi, bodo tretji praznični dan odprte prodajalne z živili. Za cvetličarne in časopisne kioske bodo poslovni čas ob sobotah in dnevih pred prazniki določile organizacije združenega dela same.

Tista organizacija združenega dela, ki bo kršila določbe družbenega dogovora o popoldanskem poslovnem času v trgovini ob sobotah in dnevih pred prazniki na območju občine Velenje, bo morala plačati 5.000 din kazni, in to v sklad skupnih rezerv Skupščine občine Velenje. Sicer pa bodo kršitev družbenega dogovora smatrali tudi kot dejanje nelojalne konkurence.

(vš)

Svojevrstna pobuda delavcev

Iz koprskega Tomosa, podjetja, ki ima med podjetji na slovenski obali menda največje stanovanjske probleme – pravijo, da celo večje kot Luka Koper – je prišla svojevrstna pobuda. Zadevo so najprej sprožili delavci, potem pa jo je prevzela sindikalna organizacija in jo podprla ter izoblikovala kot svoj predlog samoupravnim organom podjetja. Delavci v Tomosu so pripravljeni delati eno ali pa več prostih sobot za to, da bi izkupiček teh delovnih dni namenili v stanovanjski sklad podjetja. Od dela ene proste sobote bi se v tem skladu dodatno nabralo 330 tisočakov. Ni malo, vendar navsežadnje tudi ne več kot za eno poprečno stanovanje...

Toda, če bi v vseh obalnih kolektivih delavci delali samo en prost dan za hitrejše reševanje stanovanjskih problemov, bi zbrali bruto okrog 4 milijone dinarjev...

r. b.

Domače cene za polovico pod najnižjimi v svetu

Kako iz težav v Elektromehaniki, če bo stal telefonski aparat toliko kot kravata?

V največji Iskrini tovarni Elektromehaniki imajo ob vseh proizvodnih in prodajnih rezultatih ta čas tudi precejšnje težave, ki jih povečujeta inflacija in nelikvidnost. Največja stiska je zaradi pomanjkanja tekočih finančnih sredstev. To jih ovira pri nabavi reprodukcijskega materiala, s katerim niso več dobro oskrbljeni, zato delo v proizvodnji ne teče povsem po načrtih in prihaja do zastojev.

Te težave niso le zaradi sedanjih razmer v našem gospodarstvu in ekonomski politiki, marveč imajo izvor v poslovni politiki Iskre v preteklosti. Podjetje se je namreč naglo širilo z graditvijo novih tovarn in obratov po vsej Sloveniji, večino sredstev za nova vlaganja pa je dalo iz svoje akumulacije. Zaradi tega je zmanjkalo denarja za nova obratna sredstva. To slabo stran svojega razvoja še posebno občutijo v zadnjem času ob naraščajoči nelikvidnosti, ko se veča razlika med terjatvami in dolgovi v njihovo škodo. Veliko jim pobere tudi inflacija, saj so lani še lahko pokrivali zaloge z lastnimi sredstvi, letos pa jih že ne morejo več.

V Elektromehaniki se pritožujejo tudi zaradi cen, ker so med njimi taka nesorazmerja in niso usklajene s svetovnimi cenami. Ali je to še razumno, sprašujejo, da stane pri nas kravata skoraj toliko kot telefonski aparat. Doma izgubijo največ pri prodaji klasičnih telefonskih central. Kot zatrjujejo, so njihove cene najnižje na svetu in kar za polovico manjše od najnižjih drugje na svetu. Iskra pri svojih centralah dosega ceno 90 do 100 dolarjev za telefonski priključek, medtem ko velja ta na svetovnem tržišču več kot 200 dolarjev. Že če bi tu prodajali po realnejših cenah, pravijo, ne bi imeli zadrege z obratnimi sredstvi.

V takem položaju v Elektromehaniki iščejo rešitev v večji prodaji na tuja tržišča, kjer dosegajo dobre cene. Števce na primer v ZRN prodajajo celo dražje kot doma. Izvoz zato povečujejo letno za 40 do 60 odstotkov, tako da bo letos dosegel že vrednost 22 milijonov dinarjev, to je 30 odstotkov vrednosti celotne proizvodnje.

Kako najti izhod iz sedanjih težav?

V Elektromehaniki menijo, da bi jim morala družba bolj pomagati, če je v njenem interesu, da se elektroindustrija pri nas tako naglo razvija. Opozarjajo tudi na to, da je nesmotrno, če morajo uvažati toliko reprodukcijskega materiala vključno z najenostavnejšim, kot je navadna pločevina ali kovinski profili. Doma bi morali bolj načrtno razvijati tako industrijo, da bi zmanjšali uvoz.

Član IK predsedstva CK ZKS Miran Potrč, ki se je pred dnevi udeležil pogovora s političnim aktivom Elektromehanike, je pritrdil očitkom na račun cen. Dejal je, da je mogoče sprejeti primerjavo s svetovnimi cenami, vendar ne povsem, ker so te cene lahko le eden izmed faktorjev. Prav tako pomemben dejavnik je stopnja družbene produktivnosti. V dogovore o cenah bo treba vključiti več elementov kot doslej. Vanje bo treba zajeti tudi širši krog tistih, ki so vključeni v proizvodno verigo, ne pa reševati vsakega posebej.

Kar zadeva nadaljnji razmah Iskre in sredstva, ki jih podjetje za to potrebuje, je Potrč poudaril, da bi moral biti tako nagel razvoj v prihodnje začrtan po dogovoru z združenim delom v naši republiki, ki bi moralo tudi zagotoviti sredstva za tak razvoj. Dejal je tudi, da bo treba v prihodnje s smotrnejšim planiranjem odpraviti sedanja strukturna neskladja v našem gospodarstvu. Nosilci tega planiranja bodo morale biti zlasti večje delovne organizacije, kot na primer Iskra, zato bodo morali v njih takoj začeti proučevati, kje se je možno povezovati in združevati sredstva za skupne naložbe.

–ik

KOLEKTIV TOVARNE ENERGOINVEST-VARNOST V ZAGORJU OB SAVI JE UTESNJEN S PROSTORI

Prodali bi, kolikor bi naredili

Pred energetsko krizo, domačo in svetovno, so imele naše tovarne, proizvajalke rudarske in druge opreme v veliki večini težave, ker ni bilo naročil. Danes je povpraševanje po nekaterih vrstah opreme tolikšno, da mu proizvajalci niso kos.

Eden od primerov za to je tudi zagorska Varnost, ki izdeluje eksplozijsko varne elektromotorje, vrtalna kladiva in drugo tovrstno blago. Že danes imajo razprodano skoraj vso proizvodnjo za leto 1975. Zato resno razmišljajo, da bi zaradi pomanjkanja te opreme in zaradi vse večjih naročil začeli redno delati tudi ob sobotah ali nedeljah ali pa v podaljšanem delovnem času. Drugih možnosti za povečanje proizvodnje skorajda ni, ker imajo v tovarni premalo strojev pa tudi utesnjeni so. Še letos ali najkasneje januarja bodo nabavili nekaj najsodobnejših strojev v vrednosti 5 milijonov din, ki bodo omogočili povečanje proizvodnje posameznih vrst izdelkov.

Kolektiv Varnosti bo letos naredil okoli 4000 eksplozijsko varnih električnih motorjev v raznih izvedbah, prodali pa bi jih lahko še enkrat več doma in v tujini. Letos so že prodali 600 motorjev v Romunijo, te dni pa so dobili ponudbo za enako količino prodaje teh izdelkov za leto 1975. Letošnja vrednost izvoza bo presegla 12 milijonov din, prihodnje leto pa bo še večja. Zanimanje za njihove motorje je tudi v Bolgariji, konec leta 1975 pa bo Varnost začela izvažati motorje tudi v Sovjetsko zvezo, ker je Energoinvest podpisal dolgoročno pogodbo s sovjetskimi partnerji za izvoz raznih vrst izdelkov od leta 1975 do leta 1980. Seveda pa v zagorski Varnosti ne bodo kos povečani proizvodnji, če se ne bodo razširili.

To je tudi vzrok, da skušajo čimprej uresničiti nov proizvodni program, ki pa se ne nanaša zgolj na razširitev sedanjih proizvodnih zmogljivosti, pač pa tudi na osvajanje izdelovanja novih vrst izdelkov. Energoinvest-Varnost v Zagorju ob Savi želi te načrte s čimprej uresničiti, ker gre za pomembne naložbe, od katerih si obetajo več kot podvojitev obsega proizvodnje in dohodka.

–m–

● SPECIALIZACIJA PROIZVODNJE KOLEKTIVA RIKO – RIBNICA KAŽE DOBRE REZULTATE

OPREMA TUDI ZA LETALIŠČA

Ena izmed najpomembnejših delovnih organizacij v ribniški občini je prav gotovo RIKO, saj je po številu zaposlenih ter ustvarjenem celotnem dohodku na drugem mestu. Še poseben pomen pa daje temu 215-članskemu kolektivu njegova proizvodna usmeritev, saj je specializiran in že tudi znan kot proizvajalec opreme za gozdarstvo, za vzdrževanje cest ter letališke opreme. Po predvidevanjih bo ta kolektiv letos ustvaril nekaj čez 40 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar potrjujejo vsaj petletna prizadevanja kolektiva, ki čedalje bolj razširja obseg proizvodnje ter povečuje iz leta v leto celotni dohodek.

SODELOVANJE S TUJIMI PARTNERJI

Najbrže je ta tovarna ena izmed tistih redkih naših tovarn, ki je pred preusmeritvijo dobro preštudirala potrebe na trgu in se nato tudi odločila za tako vrsto izdelkov, ki jih danes še nihče drug ne proizvaja. Nekoč je bila to tudi tovarna športnega orodja, danes pa je v sodelovanju z zahodnonemškim partnerjem, kakor tudi z belgijskim in nizozemskim postala pomemben proizvajalec opreme za gozdarstvo, letališča in za vzdrževanje cest na našem tržišču. Prav je, če povemo, da pri proizvodnji letališke opreme sodelujejo z belgijsko firmo Aero Group, ki je tudi svetovno znan proizvajalec te opreme.

Sodelovanje s tujimi proizvajalci je zelo tesno. Gre predvsem za tehnološko sodelovanje, ki prinaša koristi kolektivu RIKO, ki šele nekaj let proizvaja to opremo. Nedvomno mu tako sodelovanje omogoča tudi hitrejši razvoj ter kvalitetnejšo proizvodnjo, ki si vse bolj utira pot tudi na tujih trgih.

DOBRI REZULTATI KLJUB NEUGODNIM GOSPODARSKIM RAZMERAM

Ko smo povprašali v RIKO o pogojih gospodarjenja ter težavah, s katerimi se v tem procesu srečujejo, so nam kaj kmalu zelo jasno povedali, da je največja težava reprodukcijski material in predvsem pomanjkanje nekaterih vrst reprodukcijskega materiala na tržišču. K temu dodajmo še cene surovin in reprodukcijskega materiala, ki strmo naraščajo, pa naj je blago domačega izvora ali iz uvoza in smo v sredini spleta težav kolektiva Riko, ki se počuti v razmerah inflacije in nelikvidnosti kot na premikajočem se pesku, saj njihove kvalitete ne morejo odtehtati neurejenih razmer na tržišču.

V RIKO ugotavljajo, da so porabljena sredstva v prvem poletju letos v primerjavi z enakim obdobjem lani narasla za 18 odstotkov in da so se materialni stroški povečali za 9 odstotkov. Kljub vsemu pa poletni poslovni rezultati pričajo o zelo dobrem gospodarjenju tega kolektiva, saj se je ostanek dohodka močno povečal.

V PROIZVODNJO ŠE VEČ SODOBNIH STROJEV

Seveda je v RIKO to posledica dobre organizacije, zvišanja produktivnosti ter investicijskih naložb v zadnjih letih. Že samo to, da so zgradili 3000 kvadratnih metrov novih proizvodnih hal, lasten transformator in nekatere zgradbe za spremljajoče dejavnosti, govori o veliki investicijski aktivnosti tega kolektiva, ki se zelo dobro zaveda, kaj pomeni sodobna tehnologija proizvodnje, pravilen izbor proizvodnega programa ter odgovorno gospodarjenje.

Izhodišča nadaljnjega razvoja RIKO iz Ribnice so bila začrtana praktično že 1968. leta, ko je kolektiv začel s proizvodnjo v uvodu naštete opreme. V bodoče bodo v investicijski politiki posvečali predvsem skrb nabavi nove strojne opreme, ki bo omogočala doseganje še boljših proizvodnih učinkov, kot so dosedanji. Načrtujejo sicer, da bodo kmalu zgradili še eno novo proizvodno halo, vendar mora to teči vzporedno s povpraševanjem na tržišču, novimi dosežki v proizvodnji, kakor tudi z dogovori o sodelovanju z inozemskimi partnerji, ki so zainteresirani za povečevanje proizvodnje.

DELOVNI POGOJI

Ob veliki investicijski dejavnosti v RIKO ne pozabljajo tudi na delovne pogoje ter skrb za človeka. Če so nekoč bili delovni pogoji v takšni in podobni industriji skorajda nemogoči, danes to več ne drži. V tej delovni organizaciji želijo ustvariti take pogoje, da bo delo v kovinsko-predelovalni industriji, kakor tudi v strojegradnji manj težko ali pa sploh ne več težaško, kot je to za to proizvodnjo veljalo do sedaj.

Povprečni osebni dohodki v RIKO so bili doslej 2300 dinarjev na zaposlenega, vendar so jih pred kratkim povečali. Delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki so se zvišali za 12 odstotkov, z najvišjimi pa za 8 odstotkov. V kolektivu prav tako dajejo precej sredstev za stanovanjsko gradnjo, vendar pa kljub temu še obstajajo problemi in pomanjkanje stanovanj. Računajo, da bodo v nekaj letih tudi to rešili in s tem še bolj stabilizirali zaposlenost.

LE SEZNANJEN DELAVEC JE LAHKO SAMOUPRAVLJAVEC

RIKO je danes enotna organizacija združenega dela brez temeljnih organizacij. Kljub temu pa niso pozabili na uveljavljanje nove ustave. Jasno jim je, da je le dobro obveščen delavec, usposobljen in zainteresiran samoupravljavec, lahko nosilec nadaljnjega razvoja delovne organizacije. Zato informiranju posvečajo mnogo skrbi, izdajajo posebno tovarniško glasilo, poleg tega pa tudi najpomembnejše stvari, katere mora kolektiv zelo hitro zvedeti, objavljajo prek zvočnika ter oglasnih desk.

Kolektiv se zaveda tudi pomembnosti večjega povezovanja v slovenskem gospodarstvu, saj se je priključil prizadevanjem za povezovanje in sodeluje pri ustanavljanju združenega podjetja strojegradnje na Slovenskem. Od te povezave mnogo pričakujejo, saj se bodo lahko dogovarjali o politiki nadaljnjega razvoja vsake delovne organizacije in slovenske strojegradnje kot celote, o delitvi proizvodnje in kooperaciji ter skupnih naložbah v surovinske in predelovalne zmogljivosti. Ta proces, ki se je začel pred dvema letoma, je potrebno nadaljevati ter prek dogovarjanja ustvariti takšno politiko v strojegradnji, ki bo omogočila, da bo ta industrija dobila večjo veljavo v narodnem gospodarstvu in da bo lahko dosegala boljše gospodarske učinke skupaj namesto, da trati sile za nepotrebno in škodljivo konkurenco.

Za prihodnje leto načrtujejo v RIKO povečanje celotnega dohodka na 60 milijonov, kar je precejšen skok od sedanjih 40 milijonov. To povečanje jim bodo omogočile nove naložbe v proizvodne zmogljivosti, kakor tudi usposobljen kader, ki mu v RIKO posvečajo mnogo pozornosti. V tej delovni organizaciji je namreč oddelek za praktični pouk kočevske tehnične šole, kar je tudi osnova za pridobivanje kvalificiranih kadrov za RIKO. Štipendijska politika in stalna skrb za izobraževanje pa je investicija, ki je do sedaj vedno dala dobre rezultate.

KRITIKA NALOŽB

Po oceni aktiva komunistov neposrednih proizvajalcev Maribora se v Mariboru sedaj preveč vlaga v negospodarske objekte, kot so nova zgradba mariborske banke, letališče in drugo. Komuniste med drugim moti, da mariborska občina lahko zagotovi za letališče, ki ga ne potrebuje tako nujno, 10 milijonov dinarjev, po drugi strani pa zbirajo star papir za izgradnjo bolnišnice, ki jo nujno potrebujejo. Opozarjali so na težaven položaj v svojih delovnih organizacijah: v TAM, livarni in na železnici. Na železnici so ob enaki zaposlenosti dosegli za 28 % večji promet in za 9 % večjo produktivnost, pa bo kljub temu izguba za republiko znašala okrog 650 milijonov dinarjev. V livarni niso mogli prodati dvomesečne proizvodnje, na tujem trgu pa sploh ne morejo konkurirati, ker morajo plačevati za kilogram domačega bakra kar po 10 din več, kot je cena tujega. Komunisti so se izrekli tudi proti dodatnemu obremenjevanju gospodarstva.

vk

V SATURNUSU OSTAJA KLJUB VSEM PRIZADEVANJEM KOLEKTIVA ŠE PROBLEM:

Primanjkuje delavcev

Poslovanje kolektiva Saturnus v letošnjem poletju je uspešno. Z gospodarskim načrtom so si začrtali visoko fizično povečanje proizvodnje (v obratu konzerviranih doz 23 %, avtoopremi 13 %, ostali embalaži 6 %), ki je bilo tudi doseženo s 101 %. V produktivnosti dela so torej napravili korak naprej. Dobra oskrbljenost s potrebnimi surovinami ter dovolj ali pa celo preveč naročil so omogočili nemoteno izvajanje gospodarskega načrta. Premajhno število sodelavcev je pravzaprav edina trajna in še nepremagana težava na poti k še boljšim gospodarskim dosežkom.

Začasno urejene cene izdelkov kolektiva Saturnus so seveda ob doseganju ostalih normativov morale dati ugoden finančni rezultat poslovanja. Dosegli so 270 milijonov dinarjev celotnega dohodka (leta 1973 samo 167) in 76,6 milijona dinarjev dohodka (lani 47,4 milijona dinarjev). Visoko povečanje dohodka je rezultat ne samo povečanega obsega dela, ampak tudi zmanjšanih porabljenih sredstev. Stroški poslovanja so se namreč gibali v predvidenih okvirih ali pa so bili celo nižji. Visok ustvarjeni dohodek je kolektivu omogočil seveda tudi ustrezno nagrajevanje in oblikovanje skladov podjetja. Čeprav so pogodbene in zakonske obveznosti kar za 42 % večje, kot so jih predvideli z gospodarskim načrtom, so lahko zagotovili izplačila OD v začrtani višini in ob tem dosegli visok ostanek dohodka 236 milijonov dinarjev.

Gospodarski načrt je vseboval določila, da se bodo osebni dohodki v letošnjem letu gibali ustrezno s samoupravnim sporazumom o višini OD, vendar tako, da bi zagotovili 3 % stopnjo rasti realnih osebnih dohodkov. Rezultati nagrajevanja v I. polletju kažejo, da se je poprečni OD v I. polletju 1974 dvignil na 2460 dinarjev, v zadnjih mesecih izplačani pa že presega 2600 din. Torej tudi tu kolektiv Saturnusa izpolnjuje gospodarski načrt.

Ugodno gibanje proizvodnje se v delovni organizaciji Saturnus nadaljuje. Večjih skrbi z zagotovitvijo potrebnih surovin za nemoteno delo nimajo in tudi predvidevanja za naročila njihovih izdelkov so dobra. Število sodelavcev pa je prvič po vrsti let preseglo 1800. Vse to pa še ne pomeni, da se prav sedaj ne srečujejo s težavami. Visoka cena vseh potrebnih materialov za njihovo proizvodnjo jim veže več denarja, kupci počasneje poravnavajo račune za prodano blago. Vse to povzroča, da jim vse bolj primanjkuje denarja, s katerim bi realizirali nakup novih strojev in opreme. Visoke cene surovin seveda tudi slabšajo finančne rezultate. Ne glede na visoko proizvodnjo dosegajo iz meseca v mesec manjši dohodek. Zato bo še kako potrebno v vseh naslednjih mesecih skrbno ravnanje in koriščanje vseh notranjih rezerv.

Naloga, ki si jo je letos zadal kolektiv Saturnusa, je tudi graditev nove tovarne. Danes se gradnja odvija po začrtanem programu in tako pričakujejo, da bo kmalu nared nov proizvodni obrat „SATURNUSA“, ki bo pripomogel k izboljšanju delovnih razmer v vseh sedanjih obratih.

Iz glasila
delovnega kolektiva
„Glas Saturnusa“

Bili bi bolj uspešni, če...

V litijski Lesni industriji bi letos ustvarili znatno večji dohodek in ostanek dohodka, če ne bi tako skokovito porasle zakonske pa tudi pogodbene obveznosti ● Vse večja nelikvidnost in višje cene surovin in reprodukcijskega materiala

Te dni so na zborih delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela litijske Lesne industrije pregledovali devetmesečno gospodarjenje. Bilanca izkazuje sicer pozitivni saldo, vendar je danes že očitno, da v podjetju ne bodo ustvarili predvidenega ostanka dohodka, čeprav so naredili veliko več izdelkov in povečali storilnost. Vzrok za to je v porastu zakonskih obveznosti. Lani v tem času so za te namene vplačali 960.000 din, letos pa že 3 milijone 670.000 din. Lani v tem času skorajda niso poznali nelikvidnosti, letos jim kupci dolgujejo 22 milijonov din, od tega je že 15 milijonov din zapadlih terjatev, njihove obveznosti pa ne presegajo 12 milijonov din.

Vse manjša plačilna sposobnost že hromi vsakdanje poslovanje, obračanje denarja je počasnejše, čeprav so lani dosegli na tem področju resnične uspehe. Prelivanje denarja iz gospodarstva v negospodarstvo je tolikšno, kot ga zlepa ne pomnijo in zato se tudi v litijski Lesni industriji zavzemajo za temeljito oceno dosedanjega gospodarjenja in učinkovitosti sedanjega gospodarskega sistema v duhu stališč nedavnih sej predsedstva ZKJ in republiškega sveta zveze sindikatov. Če bi dovolili nadaljnje upadanje reprodukcijske moči gospodarstva, bo rast proizvodnje v letu 1975 enaka ničli, to pa bi bilo v očitnem nasprotju z našimi stališči in predvidevanji.

Sicer v litijski Lesni industriji računajo na izdaten porast proizvodnje, ker končujejo graditev nekaterih novih obratov in modernizacijo dosedanjih. Kljub temu, da računajo na to, da bi že leta 1975 dosegli 150 do 160 milijonov din celotnega dohodka, za polovico več, kot ga bodo dosegli letos, so v skrbeh, ali bodo imeli dovolj obratnih sredstev in če jim bodo kupci hitreje plačevali izdelke. Če to ne bo doseženo, lesna industrija ne bo imela denarja za poravnavanje svojih obveznosti.

-m-

Zakaj zaostajanje?

Na zadnji seji komiteja ZKS Murska Sobota so ugotovili, da je bila gospodarska rast v prvem polletju počasnejša kot v republiki. Tako je bil v občini celotni dohodek večji za 32 %, v Sloveniji pa za 43 %, družbeni proizvod za 28 %, republiško poprečje pa za 37 %. Zaskrbljujoč je podatek o ostanku dohodka, ki je v občini večji le za 1 %, v republiki pa za 43 %. To vse samo še povečuje razlike med razvitimi in nerazvitimi. Letos so bili rezultati gospodarjenja prvič slabši od republiškega poprečja. Vzroki za to v glavnem izhajajo iz strukture soboškega gospodarstva, ki temelji na tekstilni industriji ter kmetijski proizvodnji z živilsko predelovalno industrijo, te panoge pa so v težavnem položaju. Zato so na seji predlagali vrsto ukrepov, med drugim nadaljevanje integracije gospodarstva, ustanovitev več TOZD, kjer je to mogoče (Pomurka, Konstruktor), reševanje problematike dislociranih obratov, opozorili pa so tudi na nujnost izdelave srednjeročnega programa razvoja, ki je pred vrati.

vk

Delavci GIP Gradis TOZD Jesenice grade na Bledu novo umetno drsališče. Turistično društvo, Zavod za turizem, hoteli in drugi, ki so pristopili k združenju za financiranje te gradnje, so se odločili za zgraditev tega objekta zaradi tega, da blejski zimski turizem ne bo odvisen od čakanja, kdaj bo zamrznilo jezero. Drsališče bo namenjeno rekreacijskemu drsanju domačinov in gostov, uporabljali pa ga bodo tudi hokejisti, saj bodo njegove mere tolikšne, kot jih zahtevajo pravila za tekmovanja v hokeju. Predvidevajo, da bo umetno drsališče nared sredi decembra letos. – Tekst in foto: B. Blenkuš

Preusmeritev proizvodnje je bila nujnost

● VELIK PORAST PROIZVODNJE

Pred šestimi leti je bila tekstilna tovarna MOTVOZ IN PLATNO Grosuplje v zelo težkem položaju. Poslovala je z izgubo. Zaradi prenizkih osebnih dohodkov, ki so bili v poprečju le 590 dinarjev na zaposlenega ter neurejenih razmer je zapustilo delovno organizacijo precej delavcev. Tisti, ki so ostali, bilo jih je kljub vsemu večina, so pod novim vodstvom ter z izvajanjem nove proizvodne in poslovne usmeritve, s samoodpovedovanjem ter čvrstejšo delovno in tehnološko disciplino uspeli kaj kmalu stabilizirati poslovanje podjetja. Usmeritev na nove surovine, večja produktivnost ter boljša organizacija proizvodnje so omogočile dobro akumulacijo. To pa je bila tudi osnova ne samo večjih osebnih dohodkov, ampak predvsem čedalje obsežnejših vlaganj v modernizacijo in razširitev proizvodnje MOTVOZA IN PLATNA.

DOLGA TRADICIJA IN PRISPEVEK KOLEKTIVA ZA SVOBODO

Zametki tekstilne tovarne v Grosupljem segajo že v leto 1920, ko so tukaj začeli s proizvodnjo vrvi v privatni tovarni. Že tri leta po ustanovitvi pa je podjetje prešlo v last ljubljanske delniške družbe, ki je zgradila novo tkalnico, predilnico konoplje, barvarno in nekatere druge pomožne dejavnosti. S tem je tekstilna tovarna v Grosupljem dobila zaokrožen proizvodni proces ter je relativno dobro poslovala vse do začetka druge svetovne vojne.

Kot večini tovarn v naši domovini tudi tej tovarni in kolektivu ni bilo med vojno prizaneseno. Bila je dvakrat bombardirana in skoraj do tal porušena. Od 450 zaposlenih jih je desetina, torej 45 ljudi, žrtvovala svoja življenja za svobodo. Umrli so kot talci, v koncentracijskih taboriščih in v partizanih. Sedanji kolektiv je lahko upravičeno ponosen na prispevek svojih predhodnikov.

ODLOČNO IZ KRIZE

Po osvoboditvi in obnovi tovarne je kolektiv prehodil trnovo pot. To velja predvsem za leta od 1965 do 1969, torej za čas, ko smo v našem gospodarstvu uveljavili nova tržna načela. V tem času so se seveda delovne organizacije morale prilagoditi novim zahtevam ter tako organizirati proizvodnjo in izbrati takšen proizvodni program, ki je omogočal rentabilno poslovanje. V tovarni MOTVOZ IN PLATNO so doživeli najhujšo krizo ravno v 1968. letu. Vzrokov za to je več in nedvomno je eden izmed najpomembnejših v premajhni pozornosti uvajanju novih surovin v proizvodnjo, ki so že v svetu dobile primarno vlogo. V tem letu je postalo kolektivu popolnoma jasno, da s proizvodnjo na osnovi konoplje in lanu ne bo mogel več uspevati. Deloma zaradi pomanjkanja teh surovin na tržišču, nestabilnih cen in tudi zavoljo tehnološke zastarelosti proizvodnih naprav in postopkov.

Že uvodoma smo omenili težak položaj, v katerem se je znašel pred 6 leti kolektiv, nizke osebne dohodke in tudi odhod precejšnjega števila delavcev v druge tovarne. Vsem, ki so ostali in tudi novemu vodstvu tovarne je bilo jasno, da je potreben revolucionaren preobrat v tej tovarni. Leta 1969 so rekonstruirali tkalnico, konfekcijo in zgradili nov obrat ekstruzije. Za ta obrat so nabavili nove stroje, ki predelujejo plastiko, to je proizvodnja sintetičnih barvnih tkanin, ki nadomeščajo konopljo in lan. Ta proces preusmeritve se je v razvitih deželah začel že mnogo let prej in končno se je tudi tekstilna tovarna MOTVOZ IN PLATNO morala odločiti za te surovine v svoji proizvodnji.

Preusmeritev na nove surovine, rekonstrukcije ter zgraditev novega obrata so se kaj kmalu pokazale kot zelo pametna poslovna poteza kolektiva. Akumulacija je začela iz leta v leto naraščati in na osnovi nje je lahko kolektiv razširjal obseg proizvodnje ter moderniziral tehnologijo. Danes predstavlja proizvodnja embalaže in vrvi na osnovi polipropilena že polovico od celotnega obsega proizvodnje, kar je v šestih letih prav gotovo velik razvojni korak. Nedvomno se bo ta proizvodnja še bolj krepila, saj je akumulativnejša in tudi pogoji dela so boljši, kot pa so bili v stari proizvodnji.

Rezultati take usmeritve so zelo dobri. Letos bo tekstilna tovarna MOTVOZ IN PLATNO ustvarila 100 milijonov dinarjev celotnega dohodka. Računajo, da bodo kljub nihanjem cen polipropilena, kar je posledica naftne krize, dosegli najmanj 20 % stopnjo akumulacije, kar je glede na dejstvo, da polipropilen uvažajo, zelo dobra akumulacija. Še posebej, če upoštevamo nekatere skoke cen za surovine doma in na svetovnem tržišču. V 1969. letu je bila cena za tono polipropilena 400 dolarjev. Cena te surovine je celo v 1971 in 1972. letu bila 300 dolarjev, vendar pa je poskočila spomladi letos že na 1000 dolarjev, kar je prav gotovo velik zalogaj v procesu gospodarjenja. Samo letos je narasla cena konoplje za 56 odstotkov, da ne govorimo posebej o povišanju cen energije, večjih zakonskih in pogodbenih obveznostih itd.

NESTABILNI POGOJI GOSPODARJENJA

V takih pogojih gospodari torej danes 450-članski kolektiv tovarne MOTVOZ IN PLATNO. Toda danes ni več nobenih dilem okrog nadaljnjega razvoja, kajti usmeritev je jasna. Predvsem krepiti proizvodnjo na osnovi sintetičnih vlaken ter razširjati svojo proizvodnjo predvsem na osnovi lastnih sredstev.

Tudi cene njihovih izdelkov so bile nekaj časa problematične. Letos so jih povišali zaradi tolikšne podražitve surovin, vendar so z njimi zadovoljni kljub temu, da drugi proizvajalci podobnih ali pa istih izdelkov zahtevajo še višje cene. Politika tekstilne tovarne glede cen je jasna, cene naj omogočajo normalno akumulacijo ob dobri produktivnosti dela. Izhajajoč s takšnega stališča je kolektiv s sedanjimi cenami zadovoljen, meni, da so sprejemljive, in da trenutno ni potrebe po zviševanju, kot to zahtevajo drugi. Še bolj zato, ker je potrebno upoštevati razmere na tujih trgih, kjer cena nafte pada in bi bilo nesmiselno sedaj tudi za njihove izdelke dvigovati cene, kajti takoj bi se našel kdo, ki bi te izdelke uvažal. To pa ni niti v interesu tega kolektiva niti drugih, še manj pa v interesu narodnega gospodarstva.

Letos se bo povišal celotni dohodek kolektiva MOTVOZ IN PLATNO v primerjavi z lanskim letom za 40 milijonov dinarjev, tako da bodo letos imeli celotnega dohodka za 100 milijonov dinarjev. Vzroki za takšno povišanje celotnega dohodka so v povečanem obsegu proizvodnje zaradi montaže novega stroja ter povečane zmogljivosti tkalnice. Velik pomen ima seveda tukaj tudi povišanje produktivnosti dela in boljša organizacija proizvodnje, ki ji v tekstilni tovarni MOTVOZ IN PLATNO posvečajo stalno pozornost.

Povečevanje proizvodnje, predvsem pa embalaže, vrvi in platna iz sintetičnih vlaken bo tudi v naslednjih letih njihova osnovna naloga. V prihodnjem letu bo kolektiv investiral precejšnja sredstva za izgradnjo novega obrata sintetike. S to izgradnjo bodo odpravili tudi tri-izmensko delo. Poleg gradnje novega obrata posvečajo tudi zelo veliko pozornost zboljševanju pogojev dela v starih obratih. Letos pa bo kolektiv zgradil tudi nove vzdrževalne obrate ter obrat za družbeno prehrano.

Seveda ne zanemarjajo v tekstilni tovarni v Grosupljem tudi drugih vprašanj. Tovarna razpolaga z 18 lastnimi stanovanji, precej sredstev pa vlagajo tudi v individualno izgradnjo stanovanjskih hiš. Računajo, da bodo do 1976. leta rešili vse najbolj kritične stanovanjske probleme.

Nekaj misli, ki smo jih zapisali o tekstilni tovarni MOTVOZ IN PLATNO, kaže, da ima naša družba v tem kolektivu dobrega gospodarja in proizvajalca, ki uvajanju sodobne tehnologije ter organizacije proizvodnje posveča mnogo skrbi. Novi samoupravni sistem omogoča tudi v tej delovni organizaciji doseganje boljših rezultatov, vključevanje v integracijska prizadevanja pa bo obrodilo sadove tako za ta kolektiv kot za celotno tekstilno industrijo. Seveda morajo ta prizadevanja biti na jasnih gospodarskih in političnih osnovah ter omogočati dejansko boljše gospodarske rezultate za vse subjekte gospodarjenja.

E. P.

VI. ŠPORTNE IGRE GRADBENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Na svidenje v Celju

Organizatorji iger so letos povezali tovariško športno srečanje na zvezni ravni s tekmovanjem v stroki, ki je lepo uspelo in bo postalo tradicionalno . . .

V sončnem Črnogorskem primorju so bile konec minulega tedna že VI. športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije. Udeležile so se jih najuspešnejše ekipe tistih gradbenih podjetij, ki so osvojile najvišje lovorike na republiških tekmovanjih. Moški so merili svoje moči v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in šahu, ženske pa le v namiznem tenisu in streljanju.

Športno srečanje gradbincev vseh republik je bilo ob morju v zelenem Hercegnovem. Organizatorji so se za to mestece odločili zato, ker ima od vseh krajev v Črni gori še najboljše pogoje za množično športno srečanje. Ima izredne hotelske zmogljivosti in vrhu tega tudi zadovoljive športne objekte. Izredno je bilo le to, da je bilo v sporedu tudi kegljanje, ker je bilo najbližje kegljišče v več kot 400 kilometrov oddaljenem domu JNA v Titogradu.

Organizator letošnjih VI. športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije je bil Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Črne gore, gostitelji pa so bili delavci Gradbenega podjetja „Prvoborac“ iz Hercegnovega.

Svečana otvoritev iger je bila v mestu na Trgu maršala Tita. Poleg blizu 400 udeležencev iger in gostov so ji prisostvovali tudi številni domačini in turisti, ki jih je v Črnogorskem primorju kljub hladni jeseni še vedno veliko. „Zelo smo zadovoljni, da smo predstavniki Gradbenega podjetja „Prvoborac“, to je največje delovne organizacije v Hercegnovem, gostitelji najboljših športnikov – gradbincev naše domovine. Želimo, da bi se v tem lepem jadranskem mestu počutili kot doma, mi pa bomo storili vse, da boste odnesli od tu kar najlepše spomine. Prepričani smo, da bodo VI. športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije doprinesle k razvoju in nadaljnjemu poglabljanju prijateljskih odnosov med gradbinci naše domovine in s tem tudi k intenzivnejšemu sodelovanju številnih naših delovnih organizacij . . .“, je na otvoritveni slovesnosti poudaril Jovo Nikinovič, predsednik organizacijskega odbora VI. športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije.

Vsa tekmovanja so bila na „terenih“ Hercegnovega, razen v kegljanju, kot smo že povedali, ki je bilo v Titogradu. Moški so tekmovali v šestih športnih panogah, ženske pa le v dveh, to je v namiznem tenisu in v streljanju. Celotno tekmovanje je potekalo po predvidenem urniku, čeprav organizatorji niso imeli lahkega dela. Močno deževje je namreč še dan pred tekmovanjem popolnoma zalilo mnoge športne terene, katerih v Hercegnovem že tako ali tako ni kdove kako veliko. No . . . , ne glede na to je veliko tekmovanje v zadovoljstvo vseh res lepo uspelo, za kar gre zasluga v prvi vrsti prizadevnim organizatorjem, to je Republiškemu odboru sindikata gradbenih delavcev Črne gore in delavcem Gradbenega podjetja „Prvoborac“.

POKAL ŠPORTNIKOM SLOVENIJE

Končni rezultati VI. športnih iger gradbenih delavcev Jugoslavije niso kdove kako presenetljivi. V skupni uvrstitvi so namreč zmagali predstavniki SR Slovenije, ki so bili pred petimi leti pobudniki prvega športnega srečanja jugoslovanskih gradbenih delavcev in ki se organizirano ukvarjajo s športno rekreacijo že več kot dve desetletji.

Torej pokal za skupnega zmagovalca v vseh disciplinah so v Hercegnovem zasluženo osvojili predstavniki slovenskih gradbenih podjetij. Zbrali so namreč 43 točk in s tem pustili za seboj ekipo Hrvaške (40 točk), Srbije (40), Bosne in Hercegovine (38), Makedonije (18) in Črne Gore (8).

Ne glede na to, da so zmagali slovenski športniki s tremi točkami prednosti, je bil boj za najvišja mesta zelo izenačen, kar dokazujejo tudi rezultati v posameznih panogah. Z malo več, in v nekaterih primerih z malo manj športne sreče, bi bil namreč končni vrstni red nastopajočih lahko drugačen, saj se je večina ekip na igre zelo solidno pripravila. Sicer pa je bila prav izenačenost nastopajočih tista, ki je največ prispevala k mikavnosti velikega športnega srečanja jugoslovanskih gradbincev v Hercegnovem.

In rezultati v posameznih panogah? Najbolje so se seveda odrezali slovenski športniki, ki so v vseh panogah, razen v malem nogometu, osvojili eno izmed prvih treh mest. V tej športni panogi so namreč pokazali največ znanja predstavniki „Dalmacijacementa“, ki so osvojili kar 9 točk. Slede: 2. „Tehnograd“ (Tuzla) 8 točk, 3. „Beograd“ 7, 4. IMP Ljubljana 4, 5. Kombinat „Spuž“ 2 in 6. „Kiro Čučak“ 0 točk.

V odbojki se je uvrstila na najvišje mesto ekipa „Ilindena“ iz Skopja, ki je osvojila 8 točk. Na drugem mestu je pristala ekipa „Salonita“ Anhovo, na tretjem pa odbojkarji „Kozare“ iz Banjaluke. Četrto mesto je pripadlo ekipi gradbenega podjetja „Grad“, zadnje, to je peto mesto, pa športnikom GIK „Međimurje“.

S tremi in pol točke naskoka je v šahu zmagala ekipa „Komgrad“ iz Beograda. Slede: 2. „Ingrad“ Celje 19,5, 3. „Tehnograd“ Tuzla 18, 4. „Industrogradnja“ Zagreb 14, 5. Mavrovo Skopje 9,5 in 6. „Crna Gora“ Nikšič s šestimi točkami.

V namiznem tenisu so tekmovale moške in ženske ekipe. Moški: 1. Gradis Ljubljana 10 točk, 2. „Banat“ Zrenjanin 8, 3. „Kozara“ Banjaluka 6, 4. „Jugomont – Jugobeton“ Zagreb 4, 5. „Mavrovo“ Skopje 2 in 6. „Titograd“ 0 točk. Ženske: 1. „Juvent“ Zagreb 6, 2. „Banat“ Zrenjanin 4, 3. Ingrad Celje 2 in 4. „Kozara“ Banjaluka 0 točk.

V kegljanju so se najbolje odrezali predstavniki „Makarske“, ki so podrli 839 kegljev. Slede: 2. „Unionivest“ Sarajevo 796, 3. „Stavbenik“ Koper 735, 4. OGP „Titograd“ 635, 5. „Konstruktor“ Pančevo 576 in 6. „Pelagonij“ Skopje 555 kegljev.

Tudi v streljanju so nastopile moške in ženske ekipe. Moški: 1. „Unioninvest“ Sarajevo 792 krogov, 2. Gradis Ljubljana 788, 3. „Zagorka“ Bedekovčina 722, 4. Fabrika cementa Beočin 666, 5. „Karpoš“ Skopje 646 in 6. OGP „Crna Gora“ Nikšič 592 krogov. Ženske: GIK Kanjiža 461 krogov, 2. „Pionir“ Novo mesto 451, 3. „Dalmacijacement“ Solin 396 krogov, 4. GIK „Kozara“ Banjaluka 364 in 5. „Pelagonij“ Skopje 313 krogov.

Kot smo že zapisali, bodo VII. igre v Sloveniji. Na svidenje torej septembra meseca prihodnje leto v Celju!

Tekst in foto: A. Ul.

S strokovnega tekmovanja: nalogo je bilo potrebno opraviti kvalitetno in seveda kar najhitreje!

V malem nogometu so pokazali največ znanja športniki „Dalmacijacementa“ . . .

JOŽE MALIČ, vodja sektorja za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri RS Zveze sindikatov Slovenije: „Glede na pogoje za organizacijo množičnih športnih prireditev v Črni gori, so VI. športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije res lepo uspele. Organizatorji so se izredno potrudili in dali od sebe vse, kar je bilo v njihovih močeh. Res je, športnih objektov v Hercegnovem ni veliko, kar pa ni motilo dobrega razpoloženja. Ocena vseh udeležencev iger je, da je je trud organizatorjev, pa čeprav so delali v izredno težkih pogojih, lepo obrodil. In še to: v Hercegnovem so se športniki dogovorili, da bodo prihodnje igre v Celju, to je pri nas v Sloveniji. Igre bodo organizirali predstavniki Ingrada. Predvideno je, da bodo v mesecu septembru, kar pomeni, da bo potrebno organizirati ŠIG Slovenije že nekje meseca junija. Na sedmih športnih igrah gradbenih delavcev Jugoslavije naj bi prihodnje leto tekmovale tudi ekipe Vojvodine in Kosmeta . . .“

LOJZE CEPUŽ, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije: „Pri oceni letošnjih iger v Hercegnovem je vsekakor potrebno upoštevati, da so naši prijatelji v Črni gori prvič organizirali igre na tako visoki ravni in da na tem področju nimajo tolikšnih izkušenj, kot jih imamo denimo mi v Sloveniji. Organizacijo je tudi otežkočalo dejstvo, da mesto nima kegljišča. Kljub tem in drugim okoliščinam je veliko športno srečanje predstavnikov vseh republik v Hercegnovem v celoti uspelo. Znova smo se srečali, spet smo se pogovorili in preverili, kako smo napredovali na vseh področjih svoje dejavnosti, seveda tudi na športnem. Strokovno tekmovanje gradbincev mi je bilo zelo všeč, čeprav osebno menim, da bi ga kazalo ločiti od športnih iger, saj gre v bistvu za dve stvari: po eni plati za našo osnovno dejavnost in po drugi za našo rekreacijo, za naš aktiven oddih. Vsekakor bi bilo tudi bolj smiselno, če bi imeli tekmovalci bolj konkretno delo, če bi napravili nekaj, kar bi pozneje ostalo in bilo seveda tudi koristno . . .“

REKORDNA UDELEŽBA ŽELEZARJEV NA NOGOMETNEM PRVENSTVU

Komisija za šport in rekreacijo v jeseniški železarni pridno skrbi za aktivno udejstvovanje delavcev na športnem področju. Letošnje leto so se zvrstila že številna športna srečanja, ki so ponovno potrdila, da je program komisije prilagojen vsem zaposlenim.

V železarni je že tradicija, da je vsako leto najbolj množično in hkrati tudi razburljivo prvenstvo v nogometu. Na letošnjem prvenstvu, ki je bilo septembra in oktobra, je tekmovalo 28 ekip iz posameznih obratov in oddelkov. Na vseh tekmah je med ekipami prevladovalo borbeno vzdušje, saj se je vsaka ekipa športno borila za čim višji naslov.

Prvak železarne Jesenice za leto 1974 je postala ekipa Strojnega vzdrževanja, sledijo pa ekipe Plavža, Martinarne, Valjarne žice itd.

J. RABIČ

PRVENSTVO SLOVENSKIH ŽELEZARJEV V KEGLJANJU NA ASFALTU

Pred nedavnim je bilo na Jesenicah letošnje prvenstvo združenega podjetja Slovenske železarne v kegljanju na asfaltu. Nastopilo je več kot petdeset tekmovalcev iz sedmih delovnih kolektivov združenja. V moški konkurenci je prvo mesto osvojila ekipa železarne Jesenice. Pri ženskah je bila najboljša ekipa železarne Štore pred ekipo Žične Celje in ekipo železarne Ravne.

J. RABIČ

Športne igre »Bratstvo — jedinstvo«

Končane so VII. športne igre BRATSTVO-JEDINSTVO, ki jih organizira občinski svet Zveze sindikatov Kraljevo v okviru OKTOBARSKIH SVEČANOSTI. Letošnjih komemorativnih srečanj so se udeležili tudi športniki iz ljubljanskih organizacij združenega dela. Ljubljano je zastopala mešana šestčlanska ekipa VIATORJA v kegljanju in tričlanska ekipa ELME v namiznem tenisu. Stroške potovanja in bivanja v Kraljevu je kril mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana.

Kot je že znano, komisija za šport in rekreacijo pri mestnem svetu v Ljubljani ne izvaja izbirnih tekmovanj za sestavo ljubljanske ekipe, temveč pošlje vsako leto drugo ekipo in to iz tiste organizacije združenega dela, ki ima na področju športne rekreacije že določene organizacijske uspehe. Komisija je mnenja, da na ta način izkazuje priznanje tistim sindikalnim organizacijam, ki zavestno in načrtno skrbijo za rekreacijo svojih članov, posameznikom pa je to lepa nagrada.

Obe ekipi sta uspešno zastopali Ljubljano na sedmih športnih srečanjih „BRATSTVO-JEDINSTVO“. Kegljači so s 445 podrtimi keglji zasedli sedmo mesto med 14 ekipami, ekipa, ki je tekmovala v namiznem tenisu, pa se je uvrstila na deveto mesto med 16 ekipami. Na športnih igrah je nastopilo blizu 800 predstavnikov iz 21 večjih jugoslovanskih mest.

Pokrovitelj VII. športnih srečanj „BRATSTVO – JEDINSTVO“ je bil predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tov. Mika Špiljak, ki je priredil sprejem za vse udeležence letošnjih srečanj v Kraljevu. Množične komemoracije so se udeležili vsi, ki so prišli na VII. športno srečanje „BRATSTVO-JEDINSTVO“.

JŠ

Z otvoritve letošnjih športnih iger „Bratstvo – Jedinstvo“ v Kraljevu. (Foto: J. Šmon)

MAŠČUJEJO SE LETA, KO SO NAM BILE SLOVENSKE CESTE DEVETA BRIGA

Denarja je malo, pot do kreditov pa trnova

Dejstvo, da je naša družba dolga leta zapostavljala ceste, se nam danes hudo otepa. Velika večina naših cest je neurejenih, zato iz leta v leto manj ustrezajo hitro naraščajočemu prometu.

V Sloveniji smo imeli konec minulega leta 852 kilometrov magistralnih cest in skoraj 4000 kilometrov regionalnih cest. Več kot 40 odstotkov regionalnih cest je še vedno makadamskih! Res je sicer, da smo samo v minulih dveh letih modernizirali 234 kilometrov regionalnih cest in 14,5 kilometra magistralnih cest, kar sicer ni malo, toda kljub vsemu še vedno premalo, kajti promet narašča precej hitreje, kot smo pričakovali. Krepko se nam torej maščujejo leta, ko so nam bile slovenske ceste deveta briga in smo letno modernizirali le po 20 kilometrov regionalnih cest!

NEZAVIDLJIVA FINANČNA SITUACIJA

V skladu z zastavljenim programom razvoja cestnega omrežja naj bi do leta 1985 modernizirali vse regionalne ceste, kar z drugimi besedami pomeni, da jih moramo letno modernizirati kar 155 kilometrov. To se vsekakor sliši na moč lepo, vprašanje pa je, če bomo kos zastavljeni nalogi. Skupnost za ceste SR Slovenije namreč ne dosega realno planiranih dohodkov in če k temu dodamo še cene za storitve, ki na račun inflacije naraščajo iz meseca v mesec, potlej smo lahko upravičeno zaskrbljeni.

Vsi uporabniki cest sicer plačujejo sredstva za cestno gospodarstvo, vendar o prometnem davku in prispevku na bencin in goriva še vedno odločajo državni organi. Potrebovali pa bi sistem medsebojnega sporazumevanja, da bi zbrana sredstva od potrošnje goriv, seveda brez normalnega prometnega davka, pripadla Skupnosti za ceste. Sedanja nezavidljiva finančna situacija zahteva torej temeljite sistemske spremembe v financiranju cestnega gospodarstva Slovenije.

V nasprotnem primeru bo bolj malo z modernizacijo naših regionalnih oziroma z gradnjo novih cest!

NOVI KILOMETRI . . .

Kljub omenjenim in drugim težavam smo v minulih letih storili na področju cestnega gospodarstva korak naprej. Posebno z izgradnjo 41 kilometrov dolge ceste Vrhnika – Razdrto. Že prihodnje leto bo tudi nared dvopasovnica Hoče – Arja vas v dolžini 51 kilometrov, medtem ko bo do leta 1977 izgotovljena tudi avtocesta Razdrto – Senožeče.

Avtocesta Hoče – Arja vas bo zgrajena sedaj do tako imenovane prve etape, in sicer bosta zgrajena dva vozna pasova, po eden na vsaki strani dvopasovne ceste. Načrti predvidevajo, da bo cesta zgrajena do septembra prihodnjega leta. Nova avtocesta bo skrajšala razdaljo od Hoč do izteka na magistralno cesto Ljubljana – Celje za celih 8 kilometrov.

Šest kilometrov dolg odsek avto ceste Razdrto – Senožeče bo veljal po sedanjih predračunih 240 milijonov dinarjev, gradili pa bi ga naj v dveh etapah. Za prvo je že pripravljen investicijski program izgradnje ceste v dolžini 3,2 kilometra, s predorom do asfaltne baze Cestnega podjetja Koper. Samo za prvo etapo bo potreboval investitor kakih 170 milijonov dinarjev. Večji del sredstev je že zagotovljen . . .

DOKONČNA USODA V ROKAH BANKE

Neugodna finančna situacija postavlja pred Skupnost za ceste SRS vrsto nepredvidenih težav pri uresničevanju sprejetega programa. Denarja je vedno premalo, pot do kreditov pa je vse prej kot lahka.

No, ne glede na vse to je že sedaj skoraj jasno, da bomo v kratkem pričeli z gradnjo ceste Vrhnika – Ljubljana, dolga bo malo manj kot 13 kilometrov. Strokovnjaki Mednarodne banke so projekt ugodno ocenili, zato konkurira Skupnost za ceste za dodelitev sredstev v okviru VII. mednarodnega posojila za ceste. Za omenjeni odsek bo potrebno zagotoviti blizu 600 milijonov dinarjev, saj gre za drago gradnjo preko izrazito barjanskega terena. Če bo odločitev Mednarodne banke ugodna, bi pričeli z gradnjo že v drugi polovici prihodnjega leta.

Skoraj dokončna je tudi odločitev glede severozahodnega dela ljubljanske obvoznice od Črnuč prek Šentvida do Dolgega mostu. Odsek bo veljal blizu 650 milijonov dinarjev, Skupnost za ceste pa bo skušala dobiti mednarodno posojilo v okviru VIII. razpisa. Če bo steklo vse po predvidenih načrtih, naj bi pričeli z gradnjo tega odseka v drugi polovici leta 1976.

–a

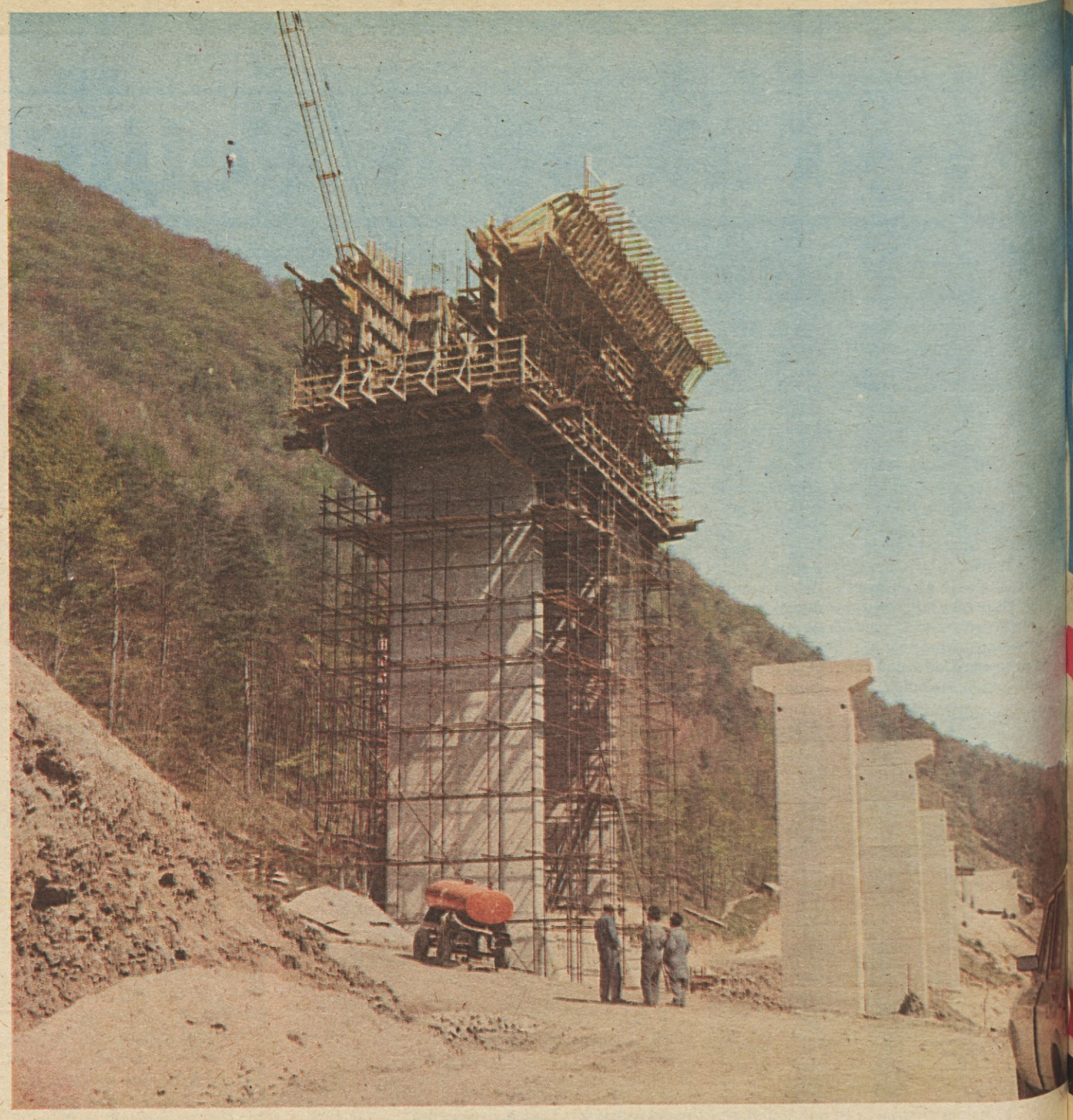

Dela na cesti Hoče – Arja vas napredujejo po predvidenih načrtih – Foto: A. Ul.

Odločajo naj delavci

Sindikati odgovorni za to, da bodo v javni razpravi sodelovali in odločali delavci, ne pa v njihovem imenu vodstva samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij

Kraško obalni sindikalni svet se je ob javni razpravi o ustanovitvi Obalne samoupravne stanovanjske skupnosti poslužil dobrega, vendar doslej še neuporabljenega načina za spodbuditev čimvečjega števila delavcev in občanov obalnih slovenskih občin k aktivni udeležbi v javni razpravi o samoupravni stanovanjski skupnosti. Sklical je tiskovno konferenco, na katero je povabil poleg „običajnih“ sredstev javnega obveščanja tudi predstavnike tovarniških glasil. Zelo skromna udeležba le-teh kaže na dvoje: ali v podjetjih, od koder predstavnika ni bilo, vedo o gradivu za javno razpravo in o sami javni razpravi dovolj. Nemara so o tem že razpravljali? Ali pa kaže odsotnost na to, da bo pri njih javna razprava formalnost, opravljena na nivoju izvršnih odborov sindikata in samoupravnih organov – v imenu kolektiva.

V javni razpravi, ki bo morala biti opravljena, oziroma bo morala dati pripombe in predloge dopolnitev ter sprememb najkasneje do 20. novembra, je vrsta aktov: predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne obalne stanovanjske skupnosti, osnutek pravilnika o upravljanju in gospoodarjenju z združenimi sredstvi za usmerjeno in organizirano stanovanjsko gradnjo, predlog pravilnika o pogojih in merilih za določanje vrstnega reda za dodeljevanje najemnih stanovanj v družbeni lastnini. Obravnavali pa bodo tudi predloge za spremembe pravilnika o pogojih za pridobitev in odplačilo posojil za investitorje namenskih najemnih stanovanj v družbeni lastnini.

Na obali sicer že imajo samoupravno stanovanjsko skupnost. Ustanovili so jo konec lanskega leta na podlagi odloka Obalnega sveta Koper. Vendar le-ta ni bila niti organizirana niti ni delovala povsem v skladu z vsebino nove ustave in zakona, ki ureja to področje. Spremembe, predvsem tiste, ki bodo zagotavljale čimbolj neposreden vpliv dajalcev sredstev – delavcev – na uporabo teh sredstev, so torej nujne. Hkrati, ko bodo na obali skušali pritegniti k javni razpravi o stanovanjski skupnosti vse delavce in dati ustanavljanju le-te pečat resničnega samoupravnega odločanja, bodo skušali v kandidacijskem postopku zajeti čimveč takšnih delavcev, ki doslej niso bili preveč obremenjeni z raznimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi funkcijami in s tem skušali kar najbolj razširiti krog aktivnih udeležencev v družbeni samoupravi.

Na Kraško obalnem sindikalnem svetu poudarjajo, da se bodo določenih rokov za potek javne razprave zanesljivo držali, dodajajo pa tudi, da so sindikati na vseh ravneh odgovorni, da bodo v javni razpravi res sodelovali vsi delavci, ne pa le vodstva samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij v podjetjih, ki bi v imenu delavcev predlagala dopolnitve in spremembe.

R. B.

Ob občinskem prazniku, 20. oktobru, iskreno čestitamo vsem delovnim ljudem občine Novo mesto!

OBČINSKI SINDIKALNI SVET NOVO MESTO

V ŠALEŠKI DOLINI SO VSE TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA IN ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA SPREJELE PROGRAM STANOVANJSKE IZGRADNJE

Letos nad 700 novih stanovanj

Občina Velenje se je kar najbolj prizadevno vključila v republiško akcijo „26.000 stanovanj do leta 1976“. Vse temeljne organizacije združenega dela in organizacije združenega dela so izdelale in sprejele programe stanovanjske izgradnje, odločile pa so se tudi, da bodo namenile za gradnjo stanovanj kar 9 % od bruto osebnih dohodkov. Srednjeročni program stanovanjske izgradnje je sprejela tudi Skupščina občine Velenje in hkrati s tem vrsto ukrepov, da bi lahko uresničili sprejete naloge.

Podobno kot že lani bodo tudi letos zgradili v Šaleški dolini več novih stanovanj, kot določa srednjeročni program stanovanjske izgradnje. Po zadnjih podatkih bo zgrajenih in vseljivih v tem letu kar 616 družbenih najemnih stanovanj ter 87 zasebnih stanovanjskih hiš. Letos bodo v občini Velenje zgradili tudi prvih 40 stanovanj, katerih gradnjo financira solidarnostni stanovanjski sklad. Prihodnje leto pa bo zgrajenih s sredstvi solidarnostnega stanovanjskega sklada najmanj 60 stanovanj.

Sicer pa napovedujejo, da bodo v letu 1975 zgradili, po prvih napovedih, najmanj 560 družbenih najemnih stanovanj ter 94 zasebnih stanovanjskih hiš. Torej bodo v dveh letih zgradili v Šaleški dolini skupaj kar blizu 1.400 družbenih najemnih stanovanj ter zasebnih stanovanjskih hiš.

Pomembno je tudi, da solidarnostni stanovanjski sklad občine Velenje sofinancira gradnjo doma za organizirano varstvo ostarelih, v katerem bo 120 postelj, klubski prostori in ambulanta, stanovalcem pa bodo nudili popolno oskrbo. Dom naj bi bil zgrajen v letu dni, to je do oktobra 1975.

Te dni so v temeljnih organizacijah združenega dela v Šaleški dolini sklenili javno razpravo o samoupravnem sporazumu in statutu samoupravne stanovanjske skupnosti občine Velenje. Tako je mogoče pričakovati, da se bo že v kratkem konstituirala samoupravna stanovanjska skupnost na novih, delegatskih načelih. Tako bodo naposled tudi v Šaleški dolini začeli ustvarjati pogoje, da bo delavec, ki ustvarja denar za gradnjo stanovanj, tudi odločal o porabi teh sredstev, o gospodarjenju s stanovanjskim fondom ter o samoupravljanju v stanovanjskih hišah. Samoupravna stanovanjska skupnost občine Velenje bo tako lahko postala resnična oblika samoupravljanja na celotnem področju stanovanjske izgradnje.

(vš)

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Direktor, glavni in odgovorni urednik IVO TAVČAR. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Naročninski oddelek — Komercialna: Ljubljana, Tavčarjeva 5, telefon 312-691. Račun pri Komunalni banki Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100. Posamezna številka stane 2,00 din. Naročnina je četrtletna 25,00 din — polletna 50,00 din — in letna 100,00 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 23. januarja 1974 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov